

Сјећања

Патријарх
Павле

БУДИМО
ЉУДИ

Порука
“Соколима”

Митрополит
Николај

ЧЕЖЊА
ЗА
ЖИВОТОМ

Интервју
“Сокола”

Драган
Кићановић

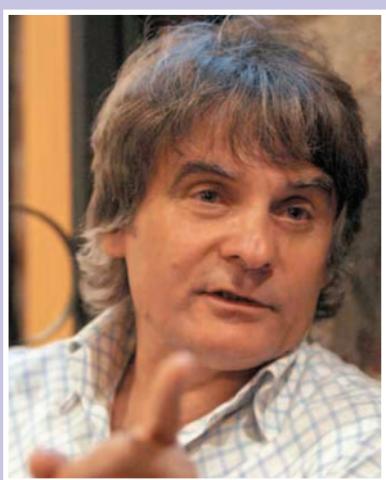
ЧАЧАНСКА
ПЛЕЈАДА
ВРСНИХ
КОШАРКАША

Успјешни
Вишеграђани

Миодраг
Бабић

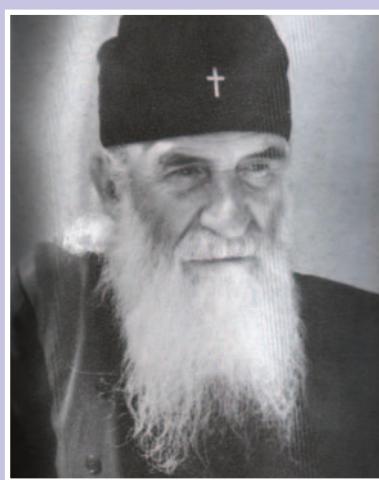
ЛИДЕРСКИ
ГЕН ИМАТЕ
ИЛИ НЕМАТЕ

Гост
“Сокола”

Душан
Савић

ДОЋИ ЋУ ВАМ
У ГОСТЕ СА
НАЈВЕЋИМ
ЗАДОВОЉ-
СТВОМ

Путопис

Радоје
Тасић

СРПСКЕ
СВЕТИЊЕ
—
МАНАСТИР
ЂЕЛИЈЕ

**БЛАЖЕНОПОЧИВШИ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ
ГОСПОДИН ПАВЛЕ**

у Манастиру Добрун 2004. године
на прослави 200-годишњице Првог српског устанка

СВЕВРЕМЕНИ СОКОЛОВИ ИНТЕРВЈУИ

Почитовани читаоци и бројни сарадници пред вама је 13. број часописа Соко, по разноврсности и квалитету садржаја, надамо се, на нивоу досадашњих бројева.

У настојању да проширимо наш видокруг тема ангажовали смо три нова сарадника, Добрилу Абазовић и Велимир Елез из Соколца, као и Владимир Пантовић из Фоче. Уз досадашње сараднике Редакција Сокола се може похвалити да је окупила врсна новинарска пера, тако да вам из броја у број може понудити текстове вриједне пажње и дужег памћења.

Оно што одликује овај број су бројне репортаже о људима, догађајима, појавама, манастирима и занимљивостима на готово цијелом подручју епархије дабробосанске, али су ту и текстови из сусједне Србије, као и српске дијаспоре.

Жеља нам је, наравно, да додатно проширимо број сарадника са занимљивим текстовима и темама из свих српских крајева, свуда где одавно допире и већ се чита часопис Соко.

Минулог љета Редакција Сокола, заједно са Редакцијом часописа "Дабар" и истоимене Издавачке куће Митрополије дабробосанске, из манастира Добрун преселила је у новоформирани манастир У Добрунској ријеци, где су услови за рад знатно бољи. Нова Редакција је недавно добила квалитетну телефонску везу, што је омогућило прикључак на интернет и скоро формирање наших web страница.

Уз актуелни текст Митрополита дабробосанског господина Николаја и текстове духовног садржаја, са дужном пажњом дио Сокола посвећујемо недавно браженопочившем патријарху српском господину, господину Павлу, уз краће подсећање на његове дзије посјете Вишеграду и Добруну 2004. године.

У форми интервјуа гости овог броја Сокола су изузетне и значајне личности из свијета спорта и бизниса: некадашња легенда екс Југословенске кошарке Драган Кићановић и врсни фудбалер Душан-Дуле Савић, те вишеграђанин по рођењу, сада становник Вршића и један од најуспјешнијих српских бизнисмена, предсједник Концерна Хемофарм, Миодраг Бабић.

Због свевременске вриједности свих досадашњих интервјуа објављених у часопису Соко Редакција их планира у 2010. години објавити у посебној књизи, јер су, без сумње, одговори наших тридесетак саговорника, њихове поруке, ставови и мишљења поучан животни путоказ нашим младим читаоцима.

Иначе, Српско соколско друштво "Соко" из Добруна у 2009. години доживјело је кадровске промјене, што је резултирало масовнијем подмлатку секција, посебно фолклорне, али и формирању нове-хорске секције. Не треба занемарити ни бројне активности осталих секција, попут кућне радиности, грађевинске, спортске, рецитаторске, драмске, арт и информативне, чији производ, најновији број часописа Соко, управо читате.

Пред нама су Божићни и новогодишњи празници.

Желимо вам да их у миру и радости проведете и да са новим плановима уђете у 2010. годину.

Славко ХЕЛЕТА

ЧАСОПИС ЗА КУЛТУРУ И ДУХОВНО ПРОСВЈЕЋИВАЊЕ

С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ г. НИКОЛАЈА

Издавач:
Српско соколско друштво
“Соко”-Добрун-Вишеград

За издавача:
Благоје Андрић, предсједник

Уређивачки савјет:
предсједник: Милан Комад
чланови:

Бранко Никитовић, Драгутин Станчић,
монах Гаврило (Ђурић), Александар Савић,
архимандрит Јован (Гардовић)

Главни и одговорни уредник:
Славко Хелета
тел: (065) 536-386

Технички уредник:
архимандрит Јован (Гардовић)

Уредник уредакцији:
Александар Савић

Редакција:
Александар Савић, Славко Хелета,
Радоје Тасић, Љубомир Мутапчић,
Младен Томић (фотографије),
монах Гаврило (Ђурић), Наташа Укај

Адреса редакције:
ССД “СОКО”, 73247 Добрун, РС
Тел: (058) 483-123, (065) 431-505
soko@gmail.com
sokodobrun@yahoo.com

Компјутерска припрема:
Издавачка кућа “ДАБАР”
Мирослав Радуловић

Тираж:
1500 примјерака

Штампа:
„Графичар”, Ужице

Часопис излази тромјесечно

Садржај

Уз овај број Сокола	3
СВЕВРЕМЕНИ СОКОЛОВИ ИНТЕРВЈУИ.....	3
Порука “Соколовима”	5
ЧЕЖЊА ЗА ЖИВОТОМ.....	5
Сјећања	6
БУДИМО ЉУДИ	6
СА НАРОДОМ НА ПРОСЛАВИ	6
200 ГОДИНА ПРВОГ СРПСКОГ УСТАНКА.....	7
Гост “Сокола”	8
ДУШАН САВИЋ.....	8
Из живота	10
МОЛИТВА ЗА МИЛИЈАНУ.....	10
Осврт	12
(НЕ)ХУМАНОСТ	12
Гост “Сокола”	13
ЧАЧАНСКА ПЛЕЈАДА ВРСНИХ КОШАРКАША.....	13
Легенде	15
КРИПТА У ЖИВОЈ СТИЈЕНИ.....	15
Занимљивости	16
ЗЕМЉОРАДЊА, ЗАНАТИ, ТРГОВИНА, ФИНАНСИЈЕ, ДРУШТВЕНИ И ДУХОВНИ ЖИВОТ	16
Репортажа	17
САН УЗ ЗРИКАВИЈЕ И ЛИВАДУ КОЈА САЊА	17
Путопис	19
ПОЧИВАЛИШТЕ АРХИМАНДРИТА ЈУСТИНА ПОПОВИЋА.....	19
Јубилеји	21
АРМИЈА ДОБРИХ И ВРЕДНИХ ЉУДИ НА ПОСЛУ СТОЛЕЋА.....	21
Равногорци	23
ИЗМЈЕШТА СЕ СТАРИ И ПРАВИ НОВИ ЧИЧИН СПОМЕНИК.....	23
Други о нама	25
ДУХОВНА ТОПОГРАФИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ..	25
Успјешни вишеграђани	26
ЛИДЕРСКИ ГЕН ИМАТЕ ИЛИ НЕМАТЕ!.....	26
Екологија	28
САНАЦИЈОМ ДО ВЕЋЕ БЕЗВЈЕДНОСТИ ХЕ “ВИШЕГРАД”	28
Запис	29
ЈОШ ГА НОГЕ НОСЕ, ОЧИ СЛУЖЕ, А РУКЕ СЛУШАЈУ	29
ОЖИВЈЕЛА “ТОРАЖДАНСКА ШТАМПАРИЈА”.....	30
Репортажни запис	32
НАД ЛИКОМ СВЕТИТЕЉА	32
Медицина	33
СИНДРОМ ИЗНЕВЈЕРЕНИХ ИШЧЕКИВАЊА.....	33
Репортажа	34
МОРАВИЈИ И РОМАНИЈИ У БРАТСКОМ ЗАГРЉАУ	34
Поетска страна	35
ИВО АНДРИЋ - МАЊЕ ПОЗНАТА ЛИРИКА	35
СТАЗА МЛАДИХ ПЈЕСНИКА	36
Занимљивости	37
ОСТВАРИО МЛАДАЛАЧКЕ СНОВЕ	37
Репортажни запис	38
БОРИЧКИ КРОМПИР ЧЕКА БРЕНДИРАЊЕ	38
Подсећање	39
АНДРИЋЕВ ОДСЈАЈ ДЈЕТИЊСТВА И МЛАДОСТИ	39
Репортажа	40
ПОЉОПРИВРЕДИ ТРЕБАЈУ МЛАДИ ЉУДИ	40
ФАРМА КРАВА ЗА ПОРОДИЧНИ БИЗНИС.....	41
Споменици	42
БИТКА СА ТУРЦИМА ОПЕВАНА У НАРОДНИМ ПЕСМАМА	42
“БУБАМАРА” У СЛАВУ СПОРТА, ДРУЖЕЊА И МИРА	43
Осврт	44
ПАРКИНГ ЗА АУТОБУСЕ ИСПРЕД НОБЕЛОВИЋА ...	44
Репортажа	45
УЗ ПОЉОПРИВРЕДУ СЈЕЧА И ИЗВОЗ ШУМЕ	45
Здрав живот	46
ЗАШТИТА ОД ГРИПА.....	46
Вијести.....	47
Некролог.....	56

ПОРУКА “СОКОЛОВИМА”

ЧЕЖЊА ЗА ЖИВОТОМ

Ко хоће да љуби живот и да види добре дане... нека се уклања од зла и нека чини добро.

(1 Петр. 3,10-11)

Живот у изобиљу

Сваки човек жели да живи што боље, срећнијим и пунијим животом на земљи. У овоме се сви људи слажу, и овде су сви једнаки. Разликују се у погледима на живот, у одговорима зашто живимо, зашто се боримо и радимо, шта очекујемо од живота и, на kraju, какав је циљ људскога живота на земљи. Докле су неки људи претежно ведри и радосни, други су тмурни и тужни. Неки су, опет, живахни и храбри, други су младушни и обесхрабрени. Једни су пуни снаге и стваралаштва, други још за живота постају прави мртваци без воље за живот, без снаге и вере у будућност.

Господ Исус Христос је рекао: “Ја сам дошао да имају живот и да га имају у изобиљу” (Јн. 10,10). Целокупно Христово дело на земљи своди се на буђење људске свести и савести, да би човек живео што пунијим животом. Испуњавањем живота највердијом и најлепшом садржином у љубави према Богу и ближњему, у духовном и телесном стваралаштву, - живот добија пуноћу и обиље.

Спаситељ је дошао да отвори очи и срђа људи како би видели и схватили шта је живот и да би га “имали у изобиљу”. Многи људи и данас мисле да ће боље живети мање радећи и бежећи од борбе, стваралаштва и напора у животу. Велики број људи налази задовољство у разним врстама опијума, алкохола, дрогирања, мађионичарства, сујеверја и слично. То су, у ствари, разни начини повлачења из живота и бежања од стваралаштва.

Насупрот овоме, Господ Христос указује човеку на путеве живота који су “и стрми и уски”, на којима ће се човек намучити и често “заридати и заплакати”. Али ће живети пуним животом и на kraju ће се “радовати”.

Прави путеви живота

Река има свој ток да би имала сталну везу са својим извором, иначе би пресушила. Бог је извор људског и сваког живота. Због тога човек мора да има сталну и живу везу са Богом, извором живота. Прекидањем те везе људски живот се суши у идејама, стваралаштву, достојанству, пуноћи.

Човек је дошао од Бога и у божанским пределима је прави људски завичај. Људи су свесно или несвесно увек чезнули за овим божанским завичајем. Ограђени разним вештачким оградама од Бога и овог небеског завичаја, они су ипак увек несрећни. Птице селице, презимљавајући у туђим и далеким крајевима, стално чезну за својим

старијим завичајем. Прелетају хиљаде километара да би се вратиле својим гнездима у старим грмовима. Нешто слично човек осећа стално чезнући за крилом свог Оца Небеског, иако често није ни свестан тога.

Целим својим животом и радом на земљи Господ Исус Христос указује људима на путеве враћања у ове божанске пределе. Његова наука *“Јеванђеље”* није теорија. То је прави пуни живот и пракса најсавршенијег доживљавања живота. Стога реч Божја и каже да у њему “беше живот”, и тај “живот беше светлост људима” (Јн. 1,4).

Својим примером је Спаситељ осветлио путеве враћања Богу указујући како се најпотпуније живи на земљи. Живети по Јеванђељу значи волети, добро чинити, радовати се, веровати, надати се добру, учествовати у Божјем стваралаштву. Дајући у љубави, у добром делима, човек не губи, него, напротив, прима пуноћу живота. Због тога је св. ап. Петар записао реч Божју која каже: “Ко хоће да љуби живот и да види добре дане... нека се уклања од зла и нека чини добро” (1 Петр. 3,10-11)

Због тога је врло погрешно схватање да је живот пунији уколико се више узима од овога света, од људи, од овога времена. Напротив, што више дајемо у љубави и добру, више примамо у пуноћи живота. “Богу узајмљујемо” да нам се многоструко врати, каже се у нашем народу.

Људи често говоре да су промашили живот због лошег избора позива, због несрћног брака и сл. Међутим, сваки позив је достојан човека и најглавније је да човек осећа да на сваком послу сарађује с Богом и да чини “дела онога који га је послao” у овај свет и живот (Јн. 9,4). Важно је да човек буде тога свестан и да стално има ово у виду. Одлагање ове мисли је увек посао сатане, који све предузима како би човеку нашкодио, јер увек долази као “лопов да украде” нешто лепо и племенито из људске душе. Христос је дошао да људи “имају живот и да га имају у изобиљу”, и то врше и чине добро без одлагања, пошто ће “доћи ноћ када нико не може радити” (Јн. 9,4).

Живећи у заједничарству са Христом, човек постаје грана Божјег стабла, “лоза на Христовом чокоту” која рађа богате плодове дејством Духа Светога. Ти плодови су: “љубав, радост, мир, дуготрпење, благост, доброта, вера, кротост, уздржање” (Гал. 5,22-23). То су најбогатији плодови људског живота на земљи. То је и најбоље што можемо да учинимо да бисмо живот “имали у изобиљу”. Овим врлинама најдостојније прослављамо и нашег Оца Небеског с његовим Јединородним Сином и Пресветим и Преблагим Духом.

Митрополит Николај

СЈЕЋАЊА

ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ СВЕТИ ЧОВЈЕК

БУДИМО ЉУДИ

Човјек не може да бира време у којем ће се рођити, ни гдје ће се родити, нити прилике ни околности у којима ће живјети. То не зависи од нас. Али оно што зависи од нас и што се очекује од нас јесте да будемо људи, увек и свуда. У свим приликама и свим околностима. Да нас, као људе, призна за своје Бог, а препознају преци и упознају савременици".

Тако говори Патријарх Српски Господин Павле.

Полазећи у прву мисију, у љето 92' године у Америку, поврати канонско јединство Српске Православне Цркве и њених ојјепљених епархија. Одмах по слијетању из авиона заврну мантију и уђе у воде океана. Стаде у воду, загледа се у даљину упирући молитвени поглед у висиону. Онда се сагну узе два каменчића из воде, пољуби их и стави у цеп. Потом се прекрсти и лагано пође.

Један од агената FBI који су били у пратњи, задивљени побожношћу човјека кротког и малог по расту, а очигледне смерности и духовне узвишености, приђе, клекну на колена и пољуби у руку српског Патријарха, изустивши наглас: "ово је свети човек који хода".

Дуг и тежак и узак пут прешао је Гојко Стојчевић, пото монах и Владика Павле до тога да га док је још увијек на земљи назову светим.

Они који су га упознали, таквог су га препознали, а он сам склањао се од таквих почети.

Рођен је на "црвено слово" на Усекованије, 11. септембра 1914. год. у славонском селу Кућанци, у тадашњој Аустроугарској. У овом тада већин-

ски Србима настањеном крају преци су се доселили са југа Србије.

Још у раној младости Гојко је остао без родитеља, оца Стевана и мајке Ане, што му је дјетињство учинило тежим и неизвјеснијим.

О том свом дјетињству у једном интервију ће рећи "Ја сам врло рано остао без родитеља". Отаџ је радио у Америци, тамо је добио туберкулозу и вратио се кући да умре. Након годину дана мајка се преудала, а брат и мали Гојко су остали код бабе и тетке.

И мајка је убрзо умрла. Зато је појам мајке код нашег Патријарха везан за тетку. И у свим приликама је говорио "kad умрем прво ћу да видим тетку па тек онда остале".

Већ у тим годинама дијете зна Оче наш, али другачије схвата појам Оца небеског kad нема родитеља.

У родном селу Гојко завршава основну школу. Видјевши у њему велику љубав према школи тетка и бака одлучише да га пошаљу на даље школовање код стријца у Тузлу. Али прије него што пође у школу бака и тетка упућују га да љето проведе у оближњем манастиру

О том боравку Патријарх Павле прича: "Боравио сам тамо мјесец дана и нисам могао баш све да схватим у

Богослужењу, али сам имао осјећај прохујалих вјекова и предака који су се ту молили. За мене су те молитве билеприсутне и као и њихови уздаси и радости и то ми се тако урезало у сјећање, али нисам ни помислио да ће моја будућност бити везана за цркву".

Припремио Александар САВИЋ
(Коришћено издање Јована Јањића
- Будимо људи - Део први)

Сјећање на посјете патријарха српског Павла Добруну и Вишеграду

СА НАРОДОМ НА ПРОСЛАВИ 200 ГОДИНА ПРВОГ СРПСКОГ УСТАНКА

Вишеград, новембар 2009,

На тужну вијест о упокојењу патријарха српског Павла у Вишеграду и Добруну присјетили смо се његове двије посјете прије пет година.

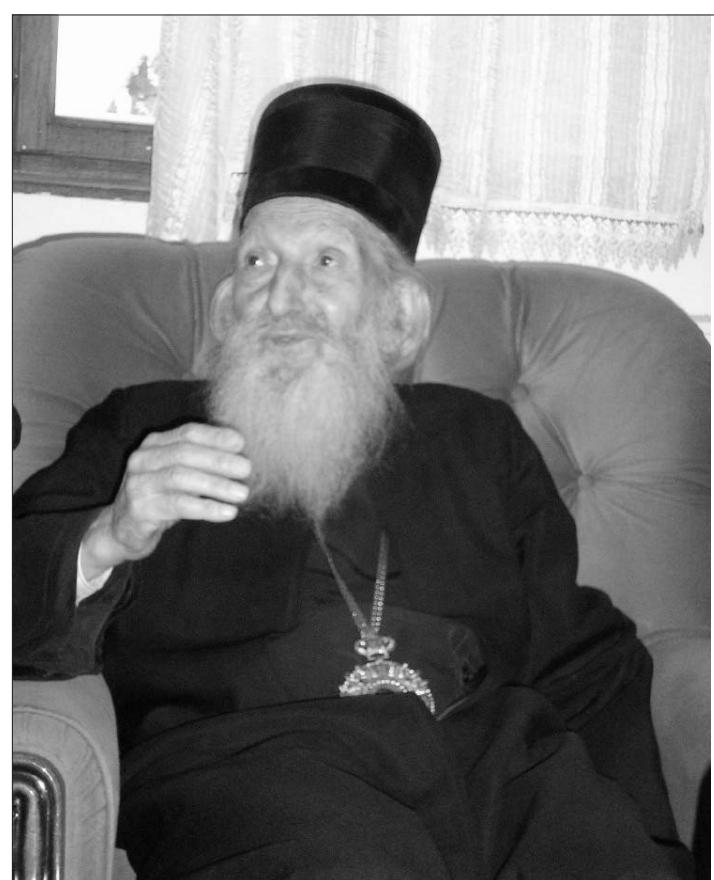
Вишеград и манастир Добрун патријарх Павле је посјетио први пут на пропутовању за Сарајево, 17. јула 2004. године. Заједно са митрополитом дабробосанским Николајем обишао је комплекс манастира Добрун, који је тада био у реконструкцији и изградњи, живо се интересујући за његов завршетак, али и за живот и рад православних вјерника овог краја.

Убрзо потом патријарх Павле је боравио два дана у Вишеграду и Добруну, у оквиру централне манифестије обиљежавања 200 година од подизања Првог српског устанка.

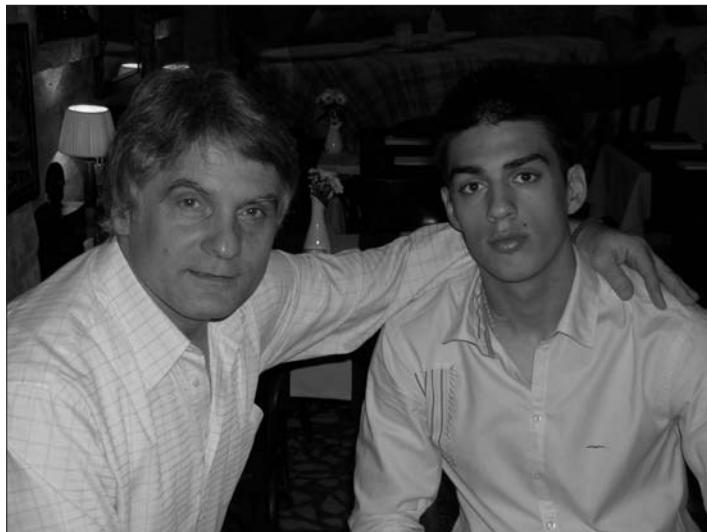
Прво је 28. августа 2004. године, заједно са престолонасљедником принцом Александром Карађорђевићем, Дому здравља Вишеград даривао инкубатор за бебе, а затим 29. августа на великој народној свечаности у манастиру Добрун, предводио Свету архијерејску литургију и помен српским устаницима, када је откријен монументални споменик војду Карађорђу Петровићу и отворен Музеј Првог српског устанка у Карађорђевом конаку.

С. ХЕЛЕТА

ГОСТ “СОКОЛА”

ДУШАН САВИЋ

Дуле и Вујадин

СОКО: Свако од нас је одрастао у посебним условима СВОГА ДОМА. Како је растио Душан Савић?

Растао сам као и сва деца у то време, размишљајући о томе да што пре и боље урадим домаће задатке, да бих имао што више времена за играње фудбала са својим другарима из дворишта. Васпитаван сам да волим свој народ, своју државу, да поштујем старије и да будем добар човек.

СОКО: Наш народ обично каже, ОНО ШТО ПОНЕСЕШ ИЗ КУЋЕ ТО ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ ЗА ЧИТАВ ЖИВОТ. Да ли је ова изрека пратила и Ваш живот? Што сам старији све више увиђам да је домаће васпитање и све што понесете из куће, неодвојив део вашег живота и да у сваком тренутку препознајете значај вредности којима су вас учили у детињству у кући и у школи, и то остаје урезано за цели живот.

СОКО: Какав је био фудбалски пут до “Звезде” и после “Звезде”?

Пут до “Звезде” је ишао преко мог “Јединства” из Уба, а затим после 10 година играња у “Црвеној Звезди” и репрезентацији Југославије, одвео ме је до Шпаније и Француске, где сам играо у Хихону, Лилу и Кану. Биле су године великих амбиција и жеља, полета и наде, али и године остварења највећих младалачких снов. После играчке каријере, бавио сам се кратко тренерским послом, после ко-

јег су уследиле различите функције у клубу, а данас обављам функцију директора тренерске школе у ФСС.

СОКО: Да ли има детаља у Вашој спортској каријери да сте осећали НЕБО (БОГА) око себе и у себи?

Бог вас обдари одређеним даровима, дајући вам могућност да их занемарите или оплодите, умножите. Ако сте их свесни и имате потребу да их изразите, испољите, уколико имате осећај одговорности и захвалности, ви ћете се одлучити на свакодневни, мукотрпни рад на свом таленту. А онда тај рад, вођен жељом за савршенством, Бог награди неким великим достигнућем, када вам је најпотребније, и остави траг за вечност. Мени се дододио тај чувени гол “Арсеналу”, у Лондону 1978. на утакмици Арсенал : Црвена Звезда. Данас, када размишљам о том тренутку, ја заправо не знам како се то дододило. То је, сигуран сам, тај тренутак самозаборава, моменат када се све претвори, све слије у један одлучујући покрет, у један замах, толико силовит и толико прецизан, да не може да се објасни никако друкчије него наградом за свакодневни рад, љубав, жртву, трпљење и труд.

СОКО: Има ли неки детаљ или утакмица коју поново огледате, који вам је најдражи погодак?

Ретко гледам секвенце са утакмица које сам некада играо, али, хтео не хтео, често видим тај чувени гол “Арсеналу”, јер је присутан у разним филмовима, телевизијским серијама, емисијама у којима се говори о важним утакмицама из прошлости, историје “Црвене Звезде”. Гол “Арсеналу”, који је свакако најчудеснији, и мени се наметнуо као најдражи.

СОКО: Какав је Ваш став о неким идејама за формирање Балканске фудбалске лиге?

Негативан. Никада не бих пристао да се та лига формира изузев уколико би то био део УЕФИ-НОГ пројекта и обавеза за све клубове са Балкана. Надам се да се та идеја неће остварити.

СОКО: Како оијењујете рад савезног селектора Радомира Антића и какве су шансе фудбалера Србије на Шампионату свијета у Јужној Африци?

Антић је препородио успавану репрезентацију и успео да створи и атмосферу и амбијент у коју су велики асови могли да изграде све своје квалитете и да се домишљатом игром директно пласирају у Јужну Африку испред велике Француске, Румуније и на томе им велико хвала.

СОКО: Ваш син Вујадин обећава као млади фудбалер. Има ли да Вас достигне?

Вујадин је талентован, већ је доста у радио, иде својим путем. Волео бих да једнога дана буде и бољи и популарнији и успешнији од мене. На том путу имаће пуно искушења, али верујем да је способан да их савлада и да ће једнога дана са Црвеном Звездом, да достигне највише висине успеха на европској фудбалској сцени.

СОКО: У јавности је видљиво да имате срећен породични живот. Како сте успјели? Какав савјет можете упутити омладини, младим спортистима, и онима који се спремају да ступе у брак?

Породични живот врхунског спортисте мора да буде хармоничан и срећен. Њему су потребни мир и разумевање, пажња и присуство. И наравно, све је питање добре процене. Ја сам желео да живим са особом која има сваја интересовања, своје амбиције, са особом која се поред мене развија као засебна личност, и имао сам среће да она што ми је потребно, пронађем у право време. Младима бих поручио да породице стварају док су пуни снаге, идеја и полета, посебно спортистима, али и да размисле да ли имајуовољно љубави једно за друго и заједничких жеља и потреба.

СОКО: Да ли постоје додирне тачке између СПОРТА и ВЈЕРЕ, и како Ви доживљавате овакав спој?

Спортиста, по природи ствари обдарен телесном снагом, чврстином и влашћу над сопственим телом, вером бива оплемењен и његова снага постаје још већа и делотворнија. За мене постоји сажна веза између, посебно, врхунског спорта и вере, исто као и између науке и вере, уметности и вере. Приметио сам да су најчешће највећи спортисти, научници и уметници били веома религиозни људи. Како друкчије објаснити њихова нестварна спортска достигнућа, научне проналаске или уметничка ремек-дела.

СОКО: Велики сте пријатељ народа Републике Српске, где Вас као спортисту и човјека изузетно цијене. Како доживљавате посјете Републици Српској?

Као долазак у своју кућу у којој ме сви воле и у којој се лепо, пријатно осећам, која је део мене и чији сам ја део.

СОКО: Ваша порука младим читаоцима "Сокола", који се чита на подручју митрополије Даборобосанске, али и много шире, практично у свим српским крајевима.

Да развијају све врлине које човека чине човеком, и да на том путу помогну и другима, јер се свако биће изграђује као личност тек у односу са другим бићем. Да саосећају са онима које воле и да негују и стално показују љубав.

СОКО: У нашем Соколском друштву поред других дјелује и СЕКЦИЈА ИТО ВРЛО УСПЈЕШНО. На једном од прошлих Турнира гост нам је био и отворио турнир Радомир Антић Селектор Србије. Да ли Вас можемо позвати у неком будућем периоду да наставите ту традицију?

Наравно, и доћи ћу вам у госте са највећим задовољством.

ИЗ ЖИВОТА

Не престаје драма Добриле Перовић из Рогатице, једне од највећих жртава рата у БиХ

МОЛИТВА ЗА МИЛИЈАНУ

Милорад Обрадовић из села Трново на обранцима планине Сјемећ, петнаестак километара од Рогатице, није веровао да ће икад заратити са комшијама муслиманима. И у пролеће 1992. године, кад се ратни пожар ширио Босном и приближавао Трнову, Милорад је својој супруги Зорки, ћеркама Добрили, Данијели и сину Дарку говорио: "Не бојте се, све ће ово брзо проћи, смириће се ратоборне будале и опет ћемо ми живети фино са комшијама".

Биле су то последње очеве речи које је запамтила тада двадесетогодишња Добрила, која је недуго потом заједно са трогодишњом кћерком Милијаном, супругом Гораном Перовићем и са стомаком до зуба отишла код кумова у Обреновац, у Србију. Неколико дана касније, 12.јуна 1992. године, у једној београдској клиници родила је кћерку Маријану. Горан их је посетио у болници, пољубио и рекао: "Морам назад, да браним кућу. Чувај ми децу".

Биле су то последње супругове речи које је запамтила Добрила. Непун месец дана касније, у јутро 5. јула наоружани мусимански бојовници напали су ровове у којима су се скривале српске породице из села Трново и околних села... У једном од ровова били су заједно Милорад Обрадовић (44), и његова супруга Зорка (37), син Дарко (16), кћерка Данијела (19) и зет Горан Перовић (27). И онда је почeo мусимански крвави пир, почeo је злочин који је попут бомбе одјекнуо Рогатицом, и даље, према Романији и Сјемећу.

Неколико дана касније, Добрила је сазнала да је остала без брата, сестре, оца, мајке и супруга. Сва туга света свалила се на њена леђа. Ипак, није дозволила до јој тешка бол потпуно сломи срце.

- Да нисам имала Милијану и Маријану умрла бих од туге. Оне ми нису дале да одем код својих. Кад би наврле сузе и кад би почела негде да тонем, зачула би њихов глас, или плач, обрисала сузе и скочила - присећа се Добрила.

Данас, после пуних 17 година од злочина који је по својој свирепости био и остао незапамћен током целог рата у Босни, Добрила живи у једној кућићи на периферији Рогатице коју јој је општина дала на привремено коришћење. Њен живот у минулих 17 година више је од драме и више је од сваке приче о нехуманости према једној од највећих жртава рата. Али, захваљујући готово фанатичној жељи да своје кћерке изведе на пут среће, Добрила је успела да пређе све препреке које јој је подметао живот током и после рата.

Rane

У подне, 22. марта 1994. године, Добрила је расчишћавала шибље око једне мусиманске куће у Рогатици где јој је локална власт дозволила да се привремено смести. Током чишћења, налетела је на експлозивну направу.

- Пукло је, и пробудила сам се у болници на Сокоцу. Имала сам на себи 40 рана. Срећом, све су зарасле. Али, данас ме боле, чим хоће време, заболе и не престају ноћ - прича Добрила.

На крају, негде у јесен прошле године, кад је добила посао у једном киоску у центру Рогатице, кад је њена старија кћерка Милијана уписала другу годину студија на Сокоцу, а млађа кћерка кренула у трећи разред Економске школе у Рогатици, Добрила је помислила да су кола њеног живота коначно сишли са стрмине.

Међутим, пре годину дана, њена старија кћерка Милијана изненада се пожалила на болове... Од тада Добрила се грчевито бори да истргне своју ћерку из канцији опасне болести. Бори се сама. Кад треба да је води у сарајевску болницу, моли људе и плаћа им. Кад треба да купи лекове, пређи по новчанику... Кад треба да тражи добровољне даваоце крви сатима окреће телефоне...

Добрила Перовић је жена - борац!

СРЕЛИ СМО је петог октобарског дана у центру Рогатице, док је јурила између болнице и апотеке да купи лекове за кћерку.

- Не знам шта сам Богу згрешила, не знам зашто се све ово дешава - заједала је Добрила и отишла према апотеци.

После пола сата вратила се са пуном кесом лекова. Док смо ишли према њеној кући у један слепи сокак у Улици Рогатичких бригада, Добрила је причала... Њене речи правиле су скицу за портрет једног града, једног времена, једне државе...

- Како немају душе... Све лекове сам платила... Данас, ако немаш пар, готово је, нема помоћи...

Испред мале приземне монтажне кућиће, површине педесетак квадрата, чекала је млађа ћерка

Маријана. Унутра, на кревету, прекривена ћебетом, лежала је Милијана... Дрхтавом руком узела је кесу са лековима, извадила неколико бочица и читала упутства за употребу...

- Мајко! - позвала је Добрилу - како се ово пије?

На гробљу, поред својих пострадалих

Добрила је ставила на сто неке исечке из новина. На једним је наслов "Ров им био и дом и гроб". У тексту су описаны детаљи злочина кад су муслимански бојовници силовали деветнаестогодишњу Данијелу и распорили јој стомак ножевима... Пише и да је напад на земуницу у којој су се скривали Добрилин отаџ, мајка, брат, сестра и супруг предводио Лутво Јамаковић, некадашњи командир станице милиције у Рогатици.

У касно поподне отишли смо на Војничко гробље у Рогатици. Добрила је села на ивицу велике гробнице у којој је сахрањено петоро њених најмилијих. И дugo је плакала. Дуго. Све док са Сјемећа и Романије није почела да стиже прва вечерња студен.

Боже, спаси јој оно злато. Милијану!

Зоран ТМУШИЋ

Убила их очева доброта

- Мој отаџ је био добар човек. Остао је без оца кад је имао седам, а без мајке кад је имао девет година. Одрастао је у дому за сирочад у Зеници, са Србима и муслиманима. Имао је бескрајно поверење у људе. Веровао је својим комплијама муслиманима, веровао је у мир, веровао у људе. То га је на крају и убило... Да није веровао, или да је мање веровао, склонио би се негде раније, напустио би село раније, набавио би неко оружје... Не, не кривим га! Он је био добар отаџ, добар човек и добар грађанин. То га је убило. То је убило све моје. У овој земљи гинуло се због доброте. Зло је живело, а доброта умирала - казује Добрила.

ОСВРТ

Живот је ту око нас, али какав?

(НЕ)ХУМАНОСТ

-Окренимо се људима и њиховим стварним проблемима и помозимо им, макар да нису гладни-

Вишеград, децембра 2009,

Где нестаде наша традиционална хуманост, помоћ у невољи, кад је најпотребније.

Да ли смо се превише одродили од проблема, гледајући само властиту промоцију и успјех по сваку цијену, па не видимо обичне, тихе и нечујне људе ту поред нас, који због традиционалног поноса не износе у јавност своју муку и тежак живот.

Ових дана се у Вишеграду тихо препричава да је породични човјек, педесетих година, умро од посљедица глади!

Да, добро сте прочитали.

Човјек је био узорни грађанин, војник кад је требало и радник док га нису отпустили.

А онда је тихо, са супругом и троје малодобне дејце, копнио, некад и коју чашицу попио, и доживио већ речено.

Додали би да то, ипак, није први случај.

Сјетимо се само овогодишњег самоубиства скоком са ћуприје на Дрини, нашег другог суграђанина, кога је бивша фирма, па чак и породица једноставно одбацала и оставила да илегалише у званично затвореном, а још увијек активном изbjeglichkom центру у Незуџима.

Где су и шта раде званичне хуманитарне организације и установе и знају ли колико имамо сличних гладних уста.

И без питања унапријед зnamо њихов одговор "како нема планираних парса за такве случајеве"!

Кад је већ тако зашто онда не покренути акцију за формирање Народне кухиње.

Знамо, такође, да ће се многи из дневнополитичких разлога упротивити, не жељећи признати "да имамо гладних уста".

Ипак, најљудскије је "сам себи" признати да нам је наша свакодневница таква каква јесте, колико год се неки од нас трудили да то гурну под тепих.

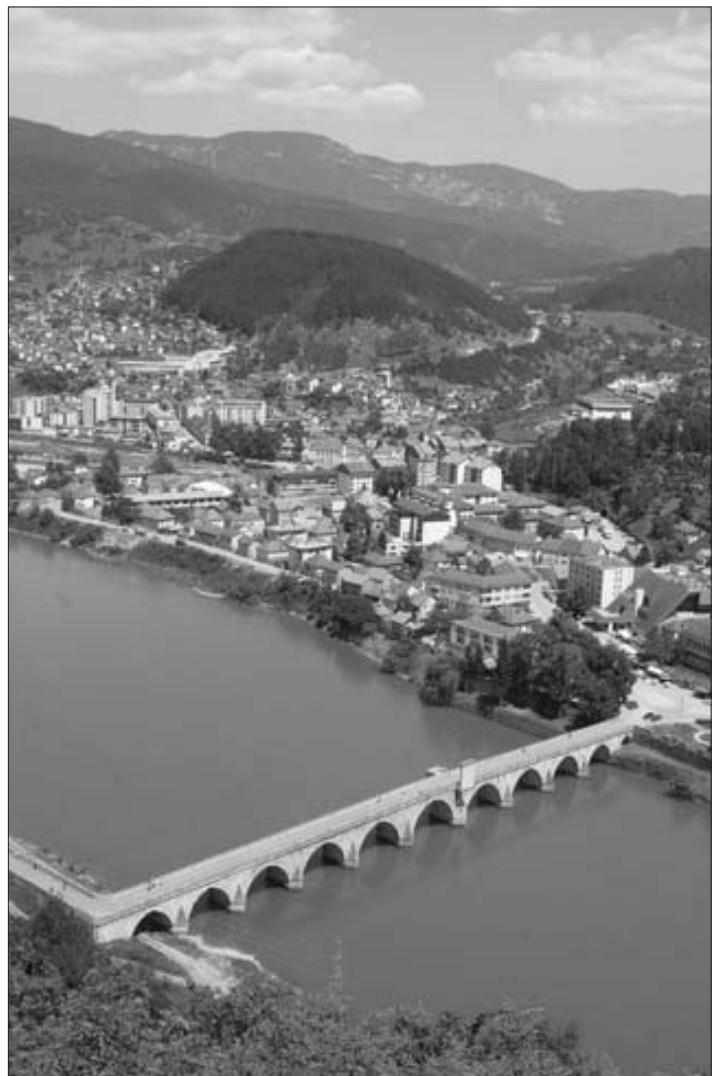
Окренимо се људима и њиховим стварним проблемима и помозимо им, макар да нису гладни.

Иницијативу за формирање народне кухиње у Вишеграду су прије пар мјесеци покренули монаси манастира Добрун и Добрунска ријека.

Ипак, од иницијативе се није даље одмакло, а очигледно да ће морати, након ових посљедњих случајева који су нас све узнемирили и ражалостили.

Учинимо нешто конкретно за те наше тихе људе и избришимо ову негацију испред наслова овог текста, који има за циљ да пробуди нашу успавану савјест, те да се сјетимо једне од највећих изрека недавно блаженопочившег патријарха Српског Павла: **БУДИМО ЉУДИ!**

Славко ХЕЛЕТА

Панорама Вишеграда

ИНТЕРВЈУ “СОКОЛА”

Прослављени кошаркаши Драган Кићановић

ЧАЧАНСКА ПЛЕЈАДА ВРСНИХ КОШАРКАША

Вишеград, новембар 2009. године,

Уз бројне госте ревијалној кошаркашкој утакмици између екипа Варда ХЕ и Панатинаикоса, једног од најбољих кошаркашких клубова у Европи, играној у склопу меморијалног турнира Раде Станимировић, био је и прослављени кошаркаш екс Југославије, Драган Кићановић.

Љубазно се одазвао нашој молби за интервју Соколу.

СОКО: У Вишеграду нисте први пут, а ево вас и на кошаркашком турниру “Раде Станимировић”, на овој ревијалној утакмици. Ваше инпресије?

Дошао сам са Златибора са Жељком Обрадовићем и његовом екипом Панатинаикос. Прије неколико дана сасвим случајно у једном разговору дошло се на идеју да Панатенаикос дође овдје и да одигра пријатељску утакмицу са кошаркашима Варде ХЕ. И на моје велико задовољство и срећу дошао сам овдје у Вишеград и заиста ми је драго због тога.

СОКО: На недавном Европском првенству у кошарци, у Пољској, кошаркаши Србије су освојили сребрну медаљу. Ради се, без сумње, о великом успјеху српских кошаркаша?

Успех који су наши кошаркаши постигли заиста је невјероватан. Негђе сам прочитао да је ово историјски успјех српске кошарке и ја бих се сложио са тим, поготово јер је ово једна млада екипа пред којом је велика будућност и перспектива. Ово што су направили је сигурно равно једном подвигу. Ја сам честитао играчима, руководству, а посебно Дуди Ивковићу, јер је заиста његова заслуга немјерљива за све ово.

СОКО: Ви сте учествовали на кошаркашком првенству када је екс Југославија освојила прво злато. Гдје би тадашња генерација кошаркаша била у односу на ове младе снаге?

Мислим да то не може да се пореди. Сада је вријеме компјутера и мобилних телефона, а у то вријеме ничега од тога није било. Свака генерација носи нешто своје, друга су времена, други начин игре, тада није било ни тројки. Мени је свакако драго што је и ова млада генерација уписана у историју српске кошарке и мислим да неће на овоме стати.

СОКО: Управо се и стиче такав утисак да је ова генерација прављена за будућност. И јуниори су освојили европско првенство, а прије неколико година и били су европски и светски прваци. Значи ли то да се ова генерација може само надограђивати?

Па врло је битан успјех ове младе екипе. Битно је надограђивати екипу јер сви ти тријумфи млађих селекција морају да се крунишу репрезентацијом. Ово је, што се каже, легло идеално, а сви ми имамо

велико повјерење у Дуду Ивковића да ће он ово да настави да води правим путем.

СОКО: Уклупском првснству у Србији једино је Партизан на нивоу репрезентације, а можемо, рећи да сте управо ви почетком 90-их били творац овог модерног Партизана. Ви сте довели и Обрадовића за тренера?

Можда је мало ружно рећи, али то је на неки начин био мој дуг према Партизану и према кошарцијер једноставно српска кошарка ми је дала много лијепих ствари у животу, уз мој Чачак и Партизан. Зато сам се одлучио да тада помогнем Партизану. Имали смо добру екипу, били смо прваџи Европе, имали смо велике играче. Та прича се наставља и сада.

СОКО: Зашто су из Чачка сви тако добри шутери? Постоји прича да се перу руке у Морави. Урош Трипковић је последњи примјер. У чему је тајна?

Па дођите у Чачак па ћете да видите. Шалим се наравно.

То је заиста невјероватно јер је то један мали град, али има невјероватну кошаркашку традицију. Свима нама је легенда био Радмило Мишовић који је још увијек жив. Био нам је узор и невјероватан шутер. Чачак једноставно разумије кошарку и онда некако имате предност када почнете да се бавите кошарком, ако растете у таквом граду. Такву предност сам имао и ја, послије мене и Јељко Обрадовић, Марко Ивановић, а сад и Урош Трипковић, Тадија Драгићевић. То је заиста велика плејада врсних играча.

СОКО: Виђате ли се са Зораном Славнићем - Моком и Драженом Далинагићем - Прајом?

Наравно, често се виђамо у Београду. Мада ја више времена проводим на Златибору, него у Београду. Заиста смо у одличним односима.

СОКО: Одиграте ли понекад баскет?

Не, никад. Од када сам завршио каријеру више не играм, то је сада прошлост. Сад се бавим неким другим пословима.

СОКО: И за крај, да ли сте се повукли из спорта од када сте били предсједник Олимпијског комитета?

Па наравно. Године чине своје. Ја се осјећам феноменално у овим годинама, али имају млађе генерације и нека оне раде. За мене је било доста, па колико сам урадио, урадио сам.

Милица КУСМУК

ЛЕГЕНДЕ

Запис из Ратаја код Миљевине

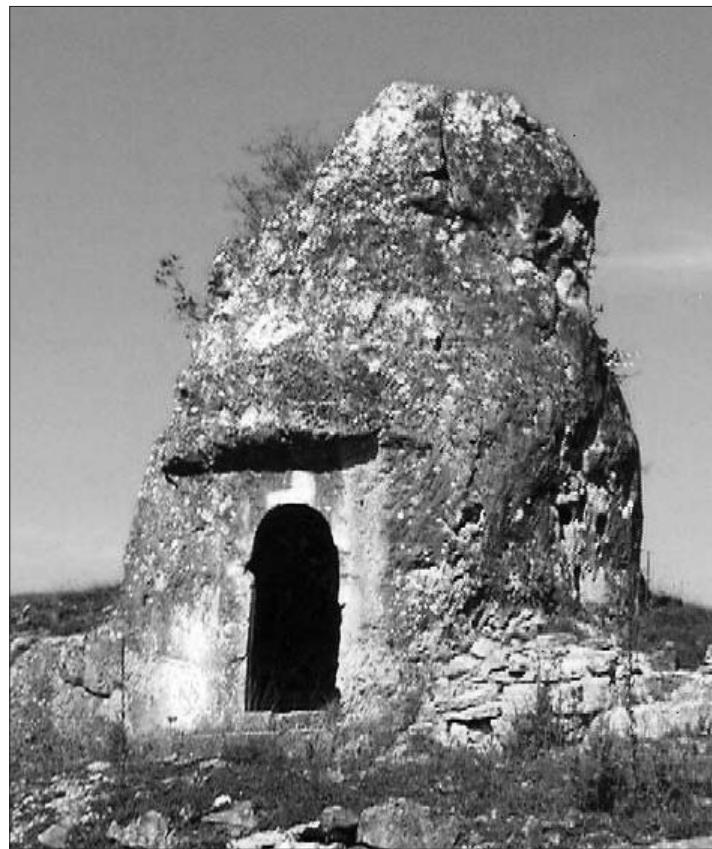
КРИПТА У ЖИВОЈ СТИЈЕНИ

(Ипак су историјске чињенице јаче од политиканства)

Миљевина код Фоче, новембра 2009,

Y питомом селу Ратаји, које се простире плодном узвисином изнад Миљевине, један споменик минулог доба плијени пажњу. Настао је у раном средњем вијеку, а можда је и старији.

Мишљења људи од науке, који су га истраживали, не слажу се у читавом вијеку. За научнике спорно није да је веома стар и да припада једној култури и једној религији, али је то спорно за оне којима наука није важнија од политике и политикантства.

Ево о чему је ријеч. На пропланку, поред српског православног гробља, као печурка, на ливади изникла стијена. Издалека гледана - на кулу личи. Висока је око седам метара. По њој лишајеви исписали читаву географију и нацртали геометрију. Травке изникле из пукотине стијене. Са друге стране стијене, оне која је окренута истоку, у камену станицу, уклесано је удубљење. Испред њега су двије повисоке степенице, а изнад улаза од камена, настрешница. Све је то цјелина, монолит, камен обрађен вјештом руком, дугим радом и великим стрпљењем. У унутрашњост воде врата широка седамде-

сет, а висока око стотину осамдесет сантиметара, заобљеног облика. У унутрашњости стијене је простор у који може стати неколико особа, а у њему је гробница. Уклесана је у камену, окренута правијем исток-запад.

Научна истраживања су доказала да је ријеч о значајном споменику средњевјековне сакралне архитектуре, који представља гробну комору са криптом. Споменик има сва обиљежја хришћанске културе и православне вјере. По традицији и обичајима тога доба важни црквени достојници и моћни феудални властодршићи сахрањивани су у црквама или манастирима на начин какав је на Ратајима, у гробницама које су уклесане у живој стијени.

Када је настало овај споменик не зна се. По предању, које поткрепљују нека научна истраживања, крипта је настала у трећем или четвртом вијеку и у њој су се налазиле мошти светог Арсенија Сремца. Изнад улаза у крипту ћириличним словима исписан је натпис који у транскрипту гласи "А се писа 1492. лета Радоња!" Натпис је прекривен кречним малтером. Неко га је, очито, желио сакрити. Стручњаци су, по палеографским особинама слова и знамењу крста који је уписан испред године, установили да је натпис настало у вријеме изrade ћелије, а не у вријеме клесања гробнице, која је знатно старија.

Предање каже да је поред криpte био манастир који је подигнут најстарије у деветом вијеку. Порушили су га Турци у шеснаестом вијеку и на јужном дијелу манастиришта саградили малу, девет са девет метара дрвену цамију. У Херцеговачком устанку, 1875. године, цамије је запаљена и никада није обновљена. Поред цамије је старо муслиманско гробље које се обнавља, тако да је у њему данас и неколико скораšњих хумки. Археолошка истраживања на овом локалитету рађена су 1993. године, али су убрзо, због недостатка финансијских средстава, обустављена. Настављена су четири године касније и, из истих разлога, нису завршена.

Прије десетак година, под утицајем поратне политике, из кругова Исламске вјерске заједнице и неких бошњачких политичких партија, почела су оспоравања овог хришћанског сакралног обиљежја. Бошњаци су га почели својатати, тврдећи да је то обиљежје муслиманске традиције и културе. Оспоравана су и научна истраживања и докази, али та теорија, очито није била одржива, тако да се од даљег политиканства одустало.

Бар за сада.

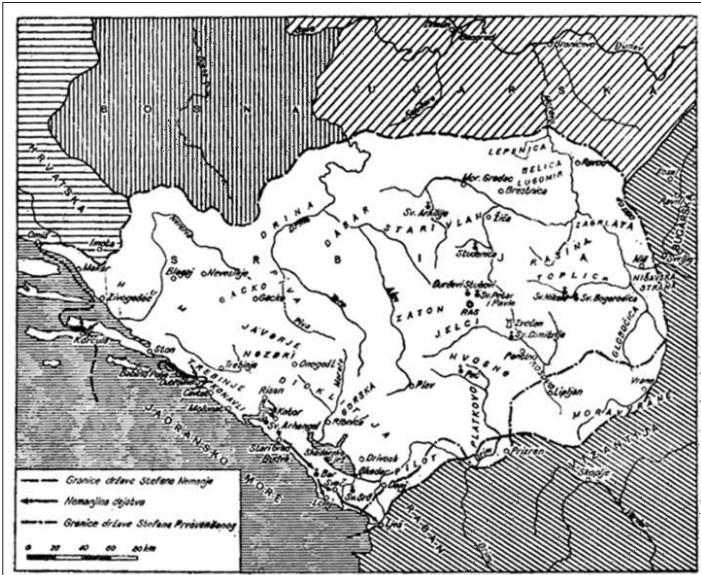
Радисав МАЦИЋ

ЗАНИМЉИВОСТИ

ИЗ СТАРЕ СРЕДЊОВЕКОВНЕ РАШКЕ

ЗЕМЉОРАДЊА, ЗАНАТИ, ТРГОВИНА, ФИНАНСИЈЕ, ДРУШТВЕНИ И ДУХОВНИ ЖИВОТ

Благостање средњовековне Србије кренуло је јако напред од времена крсташких ратова. Из списа француза Гијома Адама из 1371. год. се види колико и какво богатство посједовала средњовековна Србија. Овај францууз хвали богатство и природне љепоте Краљевине Рашке. Он каже да је то држава пуну котлина, извора, ријека, равница, житних поља, а има доста уља, меса, жита и других пољопривредних производа. С пет златних рудника и многим окнima сребра она је заиста била једна од најбогатијих краљевина. У поређењу са Бугарском, јужном Русијом и Византијом, Србија је била богата.

Становништво не само Призренске него и Пећке котлине стално се увећавало. Стон, Котор, Охрид су се брзо развијали и број становништва се удвостручио, а да су закони вредјели и да се њему повиновао народ може се видjetи још да је у вријеме Цара Душана постојао закон о заштити шума и пашијака. У овом времену био је распострањен узгој свиња који се одржао интензивно и до времена Карађорђевића и Обреновића. Изузетно је био развијено и пчеларство. У Србији су Краљ и манастири имали велике уљанице у којима су се између шума и ливада постављале кошнице под стриктним надзором уљара. Кошнице су давале мед и јако омиљено пиће медовину.

Земљорадња је била под византијским утицајем и била је тачно везана за одређена земљишта. Природа земљишта је одређивала како су људи становали у селима. Обично је у средини имања био двор, а дворски најесник је био у повлаштеном положају јер је станововао уз јужнији дио двора. Сеоско становништво је обично

живјело у трошним кућама прављеним комбинацијом дрвета и камена.

Успомена на прву подјelu земље којком очувано је у изразу ждреби (данашњи жријеб). Тако да се тачно зна ко је добио имање наследством (баштина), куповином или добијено женидбом или удајом.

Но може се доказати да је тада у Србији било и крупних имања, односно врло имућних људи. У приморју и Маједонији опажамо да су била мања и сијушна имања тко да можемо закључити да су ти предјели били сиромашнији дијелови средњовековне Рашке.

Највише се сејала пшеница, овас, а понајвише просо. Занати су се највише сачували у приморју, наслеђено из времена Римљана. У манастирским повељама понајвише се помињу ови занати: Грнчари, калаџије, оружари, ткачи, седлари, клобучари, вунари, ципелари, ћурчије, зидари, ковачи итд.

Што се тиче рударства истичемо да се рад на добијању злата и жељеза никада није прекидао још од римског времена. Многобројни су били рудници жељезне руде у Кучеву, на Копаонику, код Новог Брда, код Новог Пазара, код Дечана.

Бакар се добивао у Кучеву, Кратову и у Босни.

Олово се заједно вадило са сребром, понајвише у Сребреници. Сребро је било најугледнија руда.

Зато је и средишња трговина била баш у горе наведеним мјестима, али велики трговачки центри су били у Призрену, Пећи, Котору итд.

У Србији се увозило понајвише: памук, вунене, платнене и свилене тканине.

Ови производи су потицали већином из радионица у Италији (Милано). Поред тога увозило се и јужно воће: смокве, наранџе, лимунови итд., као и скupи мириси и лијекови. У Србији су трговци куповали цијеп, стоку, а понајвише руду. Што се тиче новца у Србији је дуго остао стари добри Византијски златник и кад исчезоше у Србији остадоше под називом перпери. У оптијај дође сребрни новац. Ти сребрни новци старосрпски су се звали динар.

Многе дивне грађевине од 12 до 15 вијека јасно говоре колико је било благостање у Србији, колико су владари имали смисла за умјетност, културу, традицију, а понајвише духовност. У Србији су радили Грчки, Далматински и домаћи неимари. Као и свудаје разликовали су се мајстори од свог старјешине протомајстора. У једном српском напису у Дечанима види се да је протомајstor Вита и Котора руководио градњом пуних осам мјесеци у горе поменутом манастиру.

Ово су само мали фрагменти из живота једне напредне средњовековне државе Рашке.

припремио: А. Савић

РЕПОТРАЖА

Са пута по Бранковини: На гробу Десанке Максимовић

САН УЗ ЗРИКАВЦЕ И ЛИВАДУ КОЈА САЊА

Док “ливада крај реке сања, а зрикавци тужно зричу”, док мирис са стољетних липа опија чула будећи бунаре осјећања кад “може ми се учинити да тонем у звуке па ћу руке сваком пружити”, Бранковина дријема у ранојетном поподневу.

На гробу Десанке Максимовић

Поред отрулог пања крај ријечице група извиђача из Београда уз Тањину гитару пјева: “Чуј, рећи ћу ти своју тајну, не остављај ме никад саму, никад саму кад неко свира”.

Неколико голобрадих дјечака посакује испод прозора да провире у стару учионицу са скамијама, зеленом искрзаном таблом, тучаном фуруном у ћошку и учитељовим столом у коме су урезна име на ученика више генерација.

Прилегла Бранковина да придијема послије јулске жеге. На узвисини, између старе зграде основне школе, претворене у музеј и цркве која бјеласа кроз липовину, вјечни сан снива пјесникиња “чудесног дара”, поета “тананих осјећања”, заљубљеник у свој завичај, Десанка Максимовић.

“О не остављај ме никад саму, никад саму кад неко свира”, пјевала је пјесникиња опијена љепотом

неке топле вечери. Она, која је толико вјеровала у људе, у ненадмашну моћ лирских осјећања није ни овдје, у Бранковини, под старом липом сама. Са њом је сахрањен и у миру Божијем почива и њен супруг Сергеј Сластиков Калужанин.

Скромност је била врлина која је красила личност славне српске поетесе. Скроман је и њен гроб, земљана хумка обрасла травом, на њој бронзана плоча са исписаним именима супружника “Десанка Максимовић 1898-1993. и Сергеј Сластиков Калужанин 1896-1976. године.” На плочи макета православног храма у руском стилу. И ништа више.

Поред гроба клупа за оне који ће ту предахнути, одреџитовати неку Десанкину пјесму, маштати о срећи и планирати будућност. Около украсно жбуње и много, много разнобојног цвијећа.

“Десанка је сваког лета, обично у августу, долазила у своју Бранковину где је провела дјетињство. Често је шетала околним селима и одлазила у мјесто свог рођења, село Рабровицу. Она је крштена у овом храму где јој је дјед био свештеник. Вожели су је сви, и сељаци и њени пјесници, који су овдје слушали Десанку и напајали се инспирацијом за своје пјесме”, прича свештеник Душан Патијаревић.

Пјесник и власник Издавачке куће “Интелекта” из Ваљева Ајдо Видић срећан је што је дио живота проживио уз пјесничку легенду овог града и бивше Југославије.

“Њена скромност и једностваност се не може описати ријечима, то само велики пјесници могу рећи стиховима који на малом простору говоре и више него што се у први мах чини. Била је спремна да у сваком тренутку помогне ближима или и оним непознатим око чије се главе врзмао ореол поезије”, прича Видић.

Сјећа се Видић кад је са супругом Милицом шетајући Београдом дошао на идеју да оде у стан славне поетесе и замоли је да код општинских власти Ваљева испослује да млади пјесници и Књижевна омладина овог града добију свој простор.

“Онако без најаве примила нас је као најрођеније, испричала се као са старим познаницима. Обећала је да ће помоћи. Била је већ у позној стариости, а ми смо били срећни што нам је бар обећала, па шта даље буде. Приликом прве посјете Ваљеву, излазећи из аутомобила гдје је дочекао предсједник општине Душан Михајловић угледала ме је, поздравила и рекла предсједнику “Средите већ једном тај простор да се млади пјесници имају гдје окупљати.”

И тако је Књижевна омладина Ваљева добила своје просторије”, каже Видић.

Протин храм у Бранковини

Видић објашњава да је једном на сусретима пјесника у Бранковини, сједећи на клупи поред парохијског дома, онако тихо и ненаметљиво рекла “Жељела бих да почивам овдје у сјеници овог дрвета и молим вас да ми кости мог мужа пренесете из Београда да у овом Божијем рају не будем сама”.

Недалеко од гроба налази се и школа у којој је Десанка Макисимовић учила прва слова и то од свог оца учитеља. Сад је у њој музејска поставка посвећена пјесницињи и њеном књижевном дјелу.

Поред ње је 1836. године изграђена прва основна школа у овом мјесту. Зову је “Протина” по протије Матеји Ненадовићу.

Бранковина је позната по гробовима и споменицима јуначке српске породице Ненадовић. Скоро уз зид храма је споменик Јакову Ненадовићу једном од организатора првог српског устанка, затим кнеза Алексе, војводе Симе који је 1815. године погинуо у борби против Турака код Лознице. Ту је и споменик мање познатом Николи Ненадовићу на коме пише да се “три пута женио, а четврта га је жена сахранила”.

Централно мјесто у овом малом гробљу заузима споменик Матеји Ненадовићу свештенику, војсковођи “kad је требало сабљу припасати остављао је крст да рају од Турака брани” и писцу “Мемоара” у којима пише “да ће многи о Првом српском устанку боље и ученије од мене писати али нико неће тачније.”

Прота Матеја је био и дипломата кога је примио и руски цар, а у музеју њему посвећеном налазе се у злато и сребро оковано јеванђеље које му је поклонио, а руски патријарх му је на дар дао и неколико црквених књига.

Матеја Ненадовић је саградио и цркву у Бранковини за вријеме владавине Милоша Обреновића.

“Мало је необично да једно село у Србији има овакву цркву јер је захваљујући протије Бранковине имала храм кад га ни Ваљево није имало и то још 1829. године”, каже свештеник Душан Патијаревић.

У најљепшем дјелу Ваљева још за живота пјеснициња Десанка Макисимовић добила је свој споменик.

Смјештен је на отвореном дијелу града, где како каже Аџо Видић, ова лирска душа с књигом у руци иде из Бранковине према споменику војводи Живојину Мишићу “да укрсте сабљу и перо, а све за добробит своје Србије коју су несебично вољели”.

Pagoje TACIB

Школа Десанке Максимовић

ПУТОПИС

Српске православне светиње и манастири – Ђелије код Ваљева

ПОЧИВАЛИШТЕ АРХИМАНДРИТА ЈУСТИНА ПОПОВИЋА

 које је вјеровати народном предању краљ Драгутин Немањић (1282 - 1316) је, као ктитор, наредио да се манастир Ђелије код Ваљева изгради на скровитом мјесту, далеко од злонамјерника и рушитеља у кањону ријеке Градац, недалеко од, у пећинама урезаних монашких испосница, келија или ћелија.

*Манастирска црква посвећена
Благовештењу Пресвете Богородице*

До ове светиње некад се стизало пјешиће или на коњима, кроз стјеновите и шумовите предјеле, а сад уским, стрмим и помало опасним асфалтним путем на крају кога, изненада, на пропланку бљесну зидови, манастирска црква и конаци.

У порти манастирској као зуј пчела шуме стојетни борови, чемпреси и јеле, а изван зидина густа бјелогорична и црногорична шума.

И овај, као и остали српски манастири и богоноље био је центар духовности српског народа под дугим и тешким турским ропством па су га завојевачи често рушили и палили, али је он вољом и снагом народа убрзо вакрсавао на истом мјесту, још љепши, свијетлији и светији.

Духовник и архимандрит Хаџи Рувим је записао: "Нека буде познато сваком брату (Србину) да у рату 1791. године дође паша од Скадра Бушатлија са арнаутом и поара предел ваљевски и цркве и манастире изгоре... Изгореши манастири Боговођа и манастир ћелије Светог Архангела..."

На улазу у цркву посвећену Светом Арханђелу Михаилу налази се гроб са надгробним спомеником војводи Илији Бирчанину. Када су турске дахије на ваљевском мосту 1804. године организовале сјечу кнезова и посјеке кнеза Алексу Ненадовића и Илију Бирчанина, војводино тијело је узео његов момак, а касније јунак

Првог српског устанка Милош Кедић и сахранио га у порти манастира Ђелије.

Гроб Илије Бирчанина

На споменику је непознати пјесник записао "Гроб твој светли свима светли, свима сјај, и у тмини век стоеће прође мину, клањају се плачу, љубе нараштаји и диве се првој жртви Бирчанину".

Храм је поново спаљен 1810. године, а владика Николај Велимировић је записао да су цркву обновили грађани Ваљева, поријеклом Јермени, када је направљено и оштро кубе у јерменском стилу.

Пуних девет година у манастиру Ђелије била је Карађорђева војна болница, а у ослобођеној Србији Милоша Обреновића у њему је била основна школа интернатског типа.

У прекрасно уређеној порти, као неме сјенке промичу монахиње радећи свакодневне послове. Има их и на њиви изван манастриске ограде, на монашком гробљу поред мале капеле од сиге прошаране тракам црве-

Гроб Авве Јустина (Поповића)

ног камена. Сестринством од 25 монахиња годинама руковиди мудра игуманија Гликерија Јањић, коју је, у вријеме ових посјета тешко видјети.

Са друге стране цркве је гроб архимандрита и духовника, богослова и филозофа Јустина Поповића. Гростасне фигуре интелектуалаца и мудраџа, који је, у овом манастиру, изолован и одбачен од комунистичких власти живио и стварао од 1947. до 1979. године.

Из његове богате биографије издвајамо да је рођен на Благовјести у Врању, завршио богословију у Београду код Николаја Велимировића, студирао теологију у Петровграду и Оксфорду, докторирао на Атинском универзитету, службовао у Призренској и Карловачкој богословији као и у Чехословачкој.

Пред Други свјетски рат основао је Српско филозофско друштво у Београду.

Послије рата затваран од власти, а било је планирано и његово стријељање.

Иза овог скромног човјека остало је написано 12 књига житија светих, на стотине чланака и мањих списка и све то штампано у 33 тома Сабраних дјела.

Према његовом личном запису пред Други свјетски рат је имао визију распетог Христа.

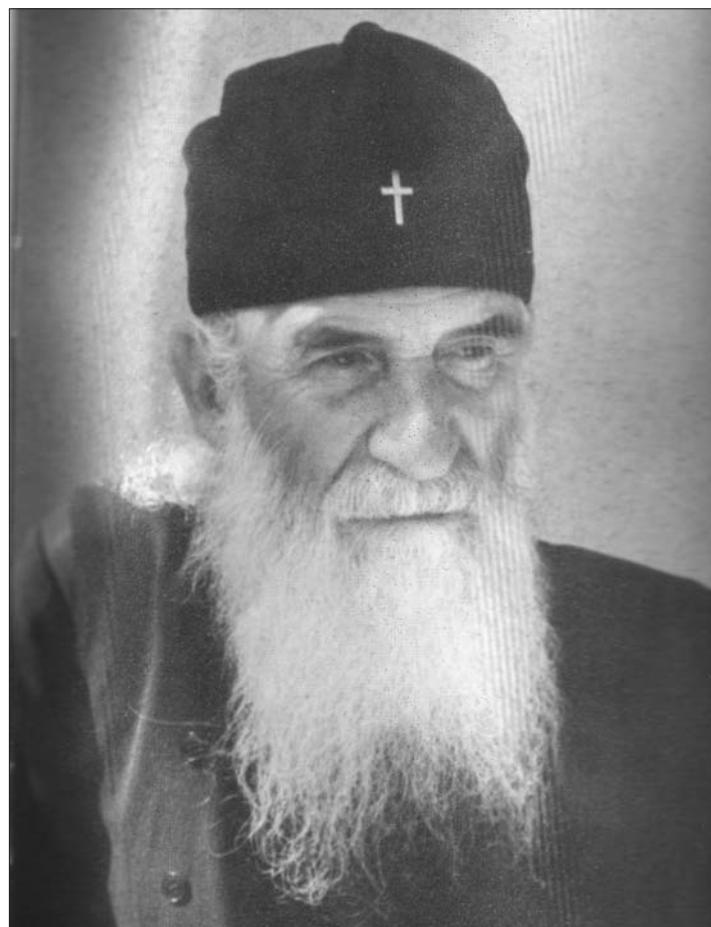
У манастир Ђелије, код овог духовника, годинама су долазили духом посустали и болесни да их снагом свог духа посавјетује и излијечи. И данас на његов гроб, затрпан цвијећем долазе невољници тражећи помоћ од Авве Јустина.

Нови храм у изградњи, са три олтара, "Тројцрква"

"Крстивоје Антонијевић из Богатића требало је да има тешку операцију. Био је на Авином гробу и без хируршког захвата оздравио," записано је у књизи.

"Једна жена из Грчке није имала дјеце, била је на Авином гробу и однијела грумен земље са гроба. Ту земљу је ставила у чашицу са водом коју је пила. Касније је родила дијете. Било је то 1985. године", пише у књизи.

Авва Јустин (Поповић)

"Године 1996. Ненад, син Миленка из Ваљева, који није могао да хода сам, дошао је на Јустинов гроб да му се чита молитва. Након седам дана је проходао и дошао на Авино вјечно почивалиште да заблагодари чудотворију", стоји у књизи.

О животу и дјелу Јустина Поповића ћакон Ненад Илић снимио је документарно - играни филм "Авва Јустин". Игуманија Гликерија је одлучила да се приходима од филма у близини старог, гради нови храм који је скоро завршен. Ту ће бити пренесене и мошти оца Јустина.

Архимандрит Јустин Поповић умро је на дан свог рођења на велики православни празник Благовјести. Кажу да се, након срчаног удара, десетак дана прије упокојења, молио, да умре баш на Благовјести. Бог му је молитву услишио.

Pagoje TACIĆ

ЈУБИЛЕЈИ

Захваљујући невиђеном ентузијазму, Удружење Мокрогораца "Шарган", за 15 година активности остварило безмalo све до сада планиране задатке

АРМИЈА ДОБРИХ И ВРЕДНИХ ЉУДИ НА ПОСЛУ СТОЛЕЋА

Мокра Гора, новембар 2009,

Интересовање за вожњу музејско-туристичком железницом "Шарганска осмица", ове јесени је, чини се, веће него икада. Возови су свакодневно пуни, а због најављених бројних екскурзија и осталих посетилаца сезона ће бити продужена бар још за месец дана. Ова лепа и радујућа слика са Железничке станице Мокра Гора резултат је до сада незабележеног ентузијазма чланова Завичајног удружења Мокрогораца "Шарган", који су, на послу читавог овог краја и ЈП "Железница Србије", остварили истински подвиг, и испунили безмalo све до сада планиране задатке у стварању водећег српског туристичког бренда. Та армија добрих људи није се окупила случајно на послу столећа.

Када је пре 15 година једна разорна поплава уз корито реке Камишине открила затрпани извор лековите Беле воде, и када је прича о окамењеној дрвеној стублини у којој је нађен римски новчић са ликом императора Тиберија, и о легенди везаној за дубровачког ктитора чија је супруга користила ту воду и родила близанце, обишла свет посредством ТВ емисије "Ипак се окреће", идеја о обнови пруге "Шарганској осмици", која је као спас од зле худе судбине до тада само титрала на уснама бројних Мокрогораца, добила је снажну потпору у невиђеном ентузијазму појединача. У мају 1994. Месна заједница Мокра Гора формирала је Одбор "Осмица", састављен махом од расељених Мокрогораца који су имали и жељу, и знање, али и могућност, да ту идеју реализују. Циљ је био да се то умируће село обновом пруге и њеном "уградњом" на све туристичке мапе света, пресели из заосталог 19. у напредни 21. век, али и тада, а и дуго времена касније, једини који је веровао у потпуно остварење тог сна био је први међу армијом тих добрих и вредних људи - данас председник Управног одбора Завичајног удружења Мокрогораца, Радован Глибетић.

- За све оно што је данас видљиво на потезу "Шарганске осмице" у Мокрој Гори, и што је урађено током протеклих 15 година, дугујемо велику захвалницу многим добротворима из овог краја, из Железнице и целе Србије. Та кратка али атрактивна пруга ујединила је читаве тимове добронамерника, а искрено, најпријатнији сам се осећао летос, када смо схватили да имамо наследнике у даљој реализацији и доградњи ове наше идеје. Иако сви максимално бринемо о чистоћи, по чemu је Мокра Гора узор читавој Србији, у оквиру летошње акције чишћења терена од лековитих извора до границе са Републиком Српском, вредне екипе мокрогорске деје сакупиле су више од 200 цакова отпада. ЕКО фонд из Ужица је дао помоћ од 30.000 динара,

Месна заједница је набавила цакове, падала је и киша током акције, али деца нису одустајала. И моја Мина је била неуморна у тој великој групи акцијаша, а деца су чак испла самоиницијативно од куће до куће да упозоре one који бацају смеће да то више не чине јер је грех. Резултат нашег таквог ангажовања се види и ових дана, када нас посећују бројне екскурзије. Ево, више стотина деце је имало вожњу "Тиром", и нико није бацио ни папираћ јер су видели да је све чисто и уредно, - отворио је срце Радован Глибетић ових дана док смо на ову тему разговарали у Мокрој Гори.

Зато ће и једна од специјалних вожњи "Тиром", уз заједнички ручак, бити планирана за сву децу која учествују у оваквим акцијама на подручју Златиборског округа. То важи и за ђаке из Шљивовице, који су беспрекорно очистили своје село пред Шљивовачки сајам домаће ракије. Глибетића радује и чињеница да Камишина није више "мртва" река, како је иначе било у последњих 15 година због помора рибе, и то не због загађене воде, јер се она може слободно пити из ове реке, већ због изловљавања динамитом и другим нејудским методама. У Камишини су се коначно појавила јата кркуне и клена, а Удружење "Шарган" је одмах реаговало и почело да их храни и штити од евентуалног новог истребљења.

Већ у првих пет година, од 1994. до 1999, када је Завичајно удружење Мокрогораца "Шарган" окупљало неколико десетина високо-образованих кадрова свих струка, и успешних српских привредника, видело се да дуго запуштена и заборављена Мокра Гора може обући ново руcho. Уређене су и омалане све фасаде у центру села и обе школске зграде, адаптирана фискултурна сала, изграђен парохијски дом и уређена црквена порта, затим уређена три извора лековитих вода, реконструисан локални водовод и већи део електро-мреже, и већина локалних путева. Ваља посебно истаћи да је још 1995. године у мокрогорској основној школи организована еколошка и верска едукација ученика - што се управо ових дана показало веома значајним. Све то је зауставило миграцију и створило основне услове за останак мештана.

Идеја о обнови "Шарганске осмице" није у старту нашла на разумевање и подршку тадашњег руководства ЖТП-а Београд који је био у врло тешком економском положају. Зато је Месна заједница Мокра Гора узела ствари у своје руке и организовала класичну радну акцију. Током 1997. и 1998. године очишћени су зарасли тунели и трасе пруге напрасно укинуте 1974. године. У време НАТО агресије, 1999, и Војска СРЈ се ангажовала на уређењу трасе пруге Мокра Гора - Шарган, а онда је, 23. августа те исте године, ЖТП Београд

ипак донео одлуку о обнови "Шарганске осмице". Шине, колосечни прибор, па и локомотиве и вагони, углавном су прикупљени са укинутих пруга и са отпада широм Србије и Републике Српске. Мокрогорске неимаре је посебно осоколило то што су им подршку пружиле и европске туристичке железнице и музеји, па и музејске установе република бивше Југославије. Немерљива је била и подршка ужичких новинара и дописника српских, босанско-херцеговачких и црногорских медија.

"Биро" на станици Шарган-Витаси

"Оживљена нада је покренула ентузијазам какав се ретко среће. Сви су желели да учине више него што је реално, сви су урадли више него што су могли, помоћ се нудила и пружала са свих страна, па су за годину дана реконструисане скоро сасвим уништене железничке станице Мокра Гора, Јатаре и Шарган Витаси, и постављена пруга на деоници Шарган - Јатаре и део колосека од станице Мокра Гора", забележио је Радован Глибетић у једном од билтена Завичајног удружења Мокрогораца "Шарган". Без превелике помпе, онако како је и грађен, туристички комплекс "Шарганска осмица" почeo је са радом у јуну 2000. године. У једном су се градитељи преварили: Интересовање за музејско-туристичку железницу "Шарганска осмица" било је неколико пута веће од планираног и очекиваног!

Средином јуна 2001. године "Шарганску осмицу" је посетио премијер Србије др Зоран Ђинђић, изговоривши до тада најзначајнију подршку: "Осећао сам се ових пар сати као да сам у Швајцарској". На "Шарганској осмици" је 2002. године Емир Кустурица започео снимање свог филма "Живот је чудо", што је додатно заинтригирало јавност и представљало јединствену промоцију овог пројекта. Прва вожња на комплетној траси била је 26. октобра 2002, а редован туристички саобраћај је започео 1. септембра 2003. године.

И наравно, није то све. Пројекат обнове је предвиђао доношење урбанистичког плана, што је још крајем 2001. резултирало усвајањем генералног Пројекта са елементима плана детаљне регулације за пругу и појас око пруге, укључујући и све инфраструктурне и друге објekte. Тада је сачињена адекватна пројектна документација са око 150 пројеката, и обезбеђене урбанистичке, грађевинске и употребне дозволе. Још тих дана је донесен закључак да туристичка пруга узаног колосека стигне до Вишеграда, на једној, и до Ужица на другој

страни. С обзиром да су четири дрвена путничка вагончића, капацитета 130 седишта, превезла у 2008. години близу 80.000 туриста, неупоредиво више него било која туристичка пруга у Европи, требало је ову атрактивну туристичку понуду што пре допунити новим садржајима. Уз манастир Добрун, где је први редован туристички воз званично стигао 28. августа 2008. године, и Андрићев Вишеград у Републици Српској, атракцију ће представљати и пројектовани туристички каравани кањонима Ђетиње, Рзава и Дрине, и новизграђени објекти. О свему томе одавно постоји детаљна документација.

У међувремену, "Шарганска осмица" је регистрована као јединствен музеј под отвореним небом, са шинама на којима постоји утиснут печат године производње - 1888, са парном локомотивом "Планика" из 1903, локомобилом из 1906, и још педесетак рестаурираних техничких експоната парне вуче који и данас као и пре једног века раде пуном паром. Комплетна документација је урађена и за етнографско-споменичко наслеђе целог краја (2001), за заштиту природе и њених реткости (2001), за заштиту добра техничке културе (2003), и тако даље. Плански документи су препуни нових садржаја који ће комплетирати укупан туристички амбијент већ атрактивне понуде, и свакако обезбедити сигуран привредни развој читавог краја.

Ваља, свакако, издвојити неколико пројеката чија је реализација у току, или се приводи крају: црква Св. Јован Крститељ на Белој Води, црква Св. Цар Константин и царица Јелена на Шаргану, иначе задужбина жељезничара Србије, споменик српском војнику и спомен обележје изгинулим ратницима у светским ратовима, допуна веома импозантне поставке музејских експоната, 40 воденица ваљарица на реци Рзав и друго. Иако је у једном тренутку била безразложно медијски запостављена, "Шарганска осмица" је данас прави туристички мамац. Снимају се спотови и ЦД-ови на Јатарама и у возовима, емитује се уживо "Жикина шареница" из Мокре Горе, приређују концерти естрадних звезда, промовишу пива, организују модне ревије, окупљају бајкери и познати сликари, и дочекују бројне познате и важне личности. Све чешћи гости најпознатијег туристичког бренда Србије су и ТВ екипе из Немачке, Аустрије и Француске, а за њима и њихови земљаци.

Бројни ентузијasti окупљени око пројекта "Шарганска осмица" имају разлога да буду задовољни, али пред њима је још један и важан и тежак задатак: реализација заједничког туристичког пројекта Србије и Републике Српске, са веома богатом понудом која је исто тако веома мало искоришћена. Процењена је да он може постати једна од најатрактивнијих европских туристичких дестинација, а то би, у овом привлачном амбијенту за улагање приватног капитала и развој предузетништва и у туристичкој услужној делатности, значило шансу за нова запошљавања и висок стандард. Завичајно удружење Мокрогораца "Шарган" и Одбор за обнову "Шарганске осмице" су се већ ухватили у коштај са тим пројектом. А то је најбољи знак да ће и - успети.

РАВНОГОРЦИ

Споменик Драже Михаиловића, постављен у Добрунској Ријеци код Вишеграда 2004. године, поново се сели

ИЗМЈЕШТА СЕ СТАРИ И ПРАВИ НОВИ ЧИЧИН СПОМЕНИК

Вишеград, октобар 2009,
акон бројних селидби, 2004. године је у Добрунску Ријеку код Вишеграда, у село Ундрље где је 13. марта 1946. године ухваћен
Дража Михаиловић, стигао његов споменик.

Недавно је најављена његова, пета по реду, селидба.
Истина, овај пут око километар и по од садашње локације, до мјеста где су припадници Озне и Удбе Михаиловића ухватили, а његове пратиоце убили.

Подсећамо, путешествије Чичиног споменика починју од Вуковара, где је био првобитно постављен 1992. године, одакле је у ратном вихору пређачен у Београд, да би 1998. године био постављен на главном тргу у Брчком. Ту се задржао до 20. ок-

тобра 2003. године када су га власти Дистрикта Брчко прогласиле „непожељним”, тако да је опет, инкогнито, морао преко границе, у Београд!

Захваљујући члановима општинског одбора Равногорског покрета Вишеград то путешествије се прекида 17. јула 2004. године, када је уз скромну свечаност постављен у средиште тек формираног комплекса Дражевина, у већ поменутим Ундрљама, крај магистралног пута Добрун-Рудо и Прибој.

Упоредо су тада постављени и освештани и темељи цркве Светог Николаја, која је ове године прерасла у манастир.

Како у црквеним и манастирским портама није обично постављање тродимензионалних бисти

Чича испред Народног дома у комплексу Манастира Светог Николаја у Дражевини

и споменика, већ дуже вријеме се планира измјештање чичиног споменика.

Уз обострану сагласност манастирске управе и вишеградских равногораца одлучено је да се постојећи комплекс Дражевина прошири на сусједну локацију, на којој је предвиђено да се подигне Спомен парк Дражи Михаиловићу и његовим пратиоцима.

У Спомен парку планирано је да се уз нови Дражин споменик подигне и спомен обиљежје изгинулим равногорцима, омања дрвена капела и спомен чесма. Почетак ових радова најављен је за 13. март наредне године, на 64. годишњицу хватања Драже Михаиловића, а до тада се проводе активности на прикупљању потребних финансијских средстава.

Истовремено, постојећи чичин споменик, који је због бројних селидби значајно оштећен, због чега је у више нарвата саниран, по пети пут се сели до оближњег мјеста његовог хватања.

*Спомен обиљежје
на мјесту где је ухапшен Чича*

На том мјесту, где се већ налази спомен плоча изгинулим Дражиним пратиоцима, стари Дражин споменик биће постављен у омању капелицу, како би био заштићен од даљих оштећења.

У Управи манастира Светог Николаја истичу да ће са будућим Спомен парком Дражи Михаиловићу и његовим пратиоцима бити одвојени великим цвијетњаком, али да ће и надаље чинити заједнички комплекс Дражевина, кога посјећују бројни равногорци, али и све бројнији туристи.

Славко ХЕЛЕТА

*Комплекс Манастира Светог Николаја,
у изградњи*

ЖИРО РАЧУНИ ЗА ПРИЛОГЕ

Равногорски покрет Вишеград и управа манастира Светог Николаја у Добрунској ријеци позвали су симпатизере Равногорског покрета, који су у могућности, да помогну акцију изградње новог спомен обиљежја Драгољубу Михаиловићу и његовим сарадницима у склопу комплекса Дражевина.

Прилози се могу доставити на рачун Равногорског покрета Вишеград, број трансакционог рачуна: **5620068084146750**, код НЛБ Развојне Банке или на број девизног рачуна: **13110867 (IBAN: ВА395620068084147526)**

Равногорски покрет Вишеград моли све оне који желе своје прилоге уплатити из иностранства да се јаве на е-маил адресу ravnogorskipokret@gmail.com, како би им послали упутство за уплату путем девизног рачуна.

ДРУГИ О НАМА

ДУХОВНА ТОПОГРАФИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

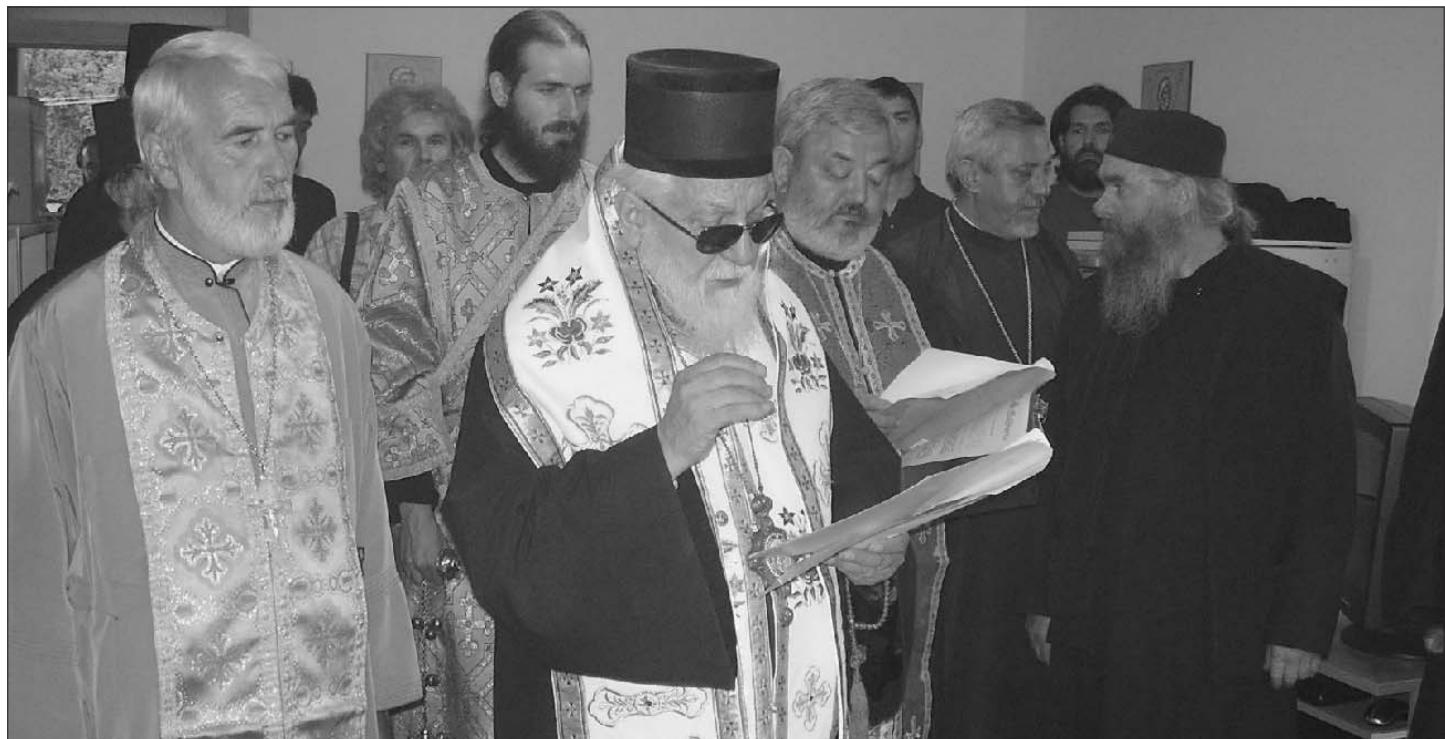
Часопис митрополије дабробосанске

Текст посвећен у склопу славе
издавачке куће "Дабар"

Богатој Црквој периодици код Срба у овим претешким временима придружује се и часопис Дабар, примјерним заузимањем, прије свих, митрополита дабробосанског господина Николаја (Мрђе) са уредником јеромонахом Калистратом (Бобушићем). У првом, од до сада штампаних тридесет девет бројева, митрополит Николај, између осталог износи програмску оријентацију гласила: "читаоцу текстова овог гласила отварају се хоризонти, који су бригама овог света негде далеко потиснути у духовну дубину људског бића, а код оних који су стално у огњу вере, љубави и наде само ће све више ојачати њихову веру и уверење. Питања која се третирају у овом листу и пред читаоцем износе, ништа неће изгубити од своје вредности, без обзира из ког су временског оквира извађена. Од почетка православља па до наших дана, када смо сведоци борбе за опстанак јеванђелских истине и вредности, српском народу Билтен је добродошао, јер на питање : Како опстати? Одговара: Само вером у Бога, културним тековинама и светим српским Светосављем, чије вредности имају општељудски и универзални карактер." Испусти црквени професор, митрополит Николај својом умном мишљу опечаћује сваки број "Дабра", који излази у манастиру Успење Пресвете Богородице у Добруну код Вишеграда. Плод његове

просветљене мисли је означитељ сваког броја и има једну од хришћанских врлина - у првом броју то је љубав, у другом мир, а у трећем живот у Христу и по Христу. Таква линија водиља разматрана је кроз специјализоване теме, односно одломке из дјела Светих Отаца - св. Јована Златоустог, св. Григорија Богослова, св. Антонија Великог, Аве Доротеја, Преподобног Јустина Ђелијског итд. Ту су и текстови наших свештеника мирских, монаха, познатих интелектуалаца, као и прегршт добро одабраних преведених прилога. Ксенија Кончаревић је у "Новој искри" (бр. 37, стр. 33, децембар 1996.) дијагностички прецизно изнијела суштину садржаја часописа "Дабар": - По изразитој просветитељској усмености, по доступности свакоме човјеку православном, популарности, једноставности, али и живости, упечатљивости, топлини излагања, "Дабар" се може упоредити са најбољим часописима оваквог профила, попут "Малог мисионара" Владике Николаја и "Православног мисионара" епископа браничевског Хризостома (Војновића). То је, дакле, штиво које се прима срцем и чита са сузама покајања, очишћења, радости због откривања тог чудесног врела воде живе, јединог истинитог човека и Богоспознања које представља наука Христова. И зато је, верујемо, велика награда на небесима свију покретача и сарадника овога листа за народни духовни препород, свију који се потрудише да нашим срцима проструји дашак васкрсни!

Припремио: А. Савић

Детаљ са освећења нових просторија редакције Издавачке куће "Дабар"

УСПЈЕШНИ ВИШЕГРАЂАНИ

Миодраг Бабић, предсједник "Хемофарма" из Вршица

ЛИДЕРСКИ ГЕН ИМАТЕ ИЛИ НЕМАТЕ!

СОКО: У 2008. години су Вас најуспјешнији предузетници и менаџери из Србије прогласили за најбољег међу њима. Како то објашњавате?

Сваком, ако је искрен, признања годе, посебно када имате свест о томе да сте дали најбоље од себе у настојању да се нешто оствари. Свакако, у обиљу разних конкурса избора најуспешнијих, овај је био карактеристичан што је обухватио 100 међу најуспешнијим менаџерима који су могли да кандидују 3 по њима најуспешнија, притом, наравно, без права да кандидују себе. Тако гледано, требало би очекивати пуну објективност. Зато ми ова награда као избор мојих најуспешнијих колега јако импонује и наравно представља једну сatisфакцију у каријери.

СОКО: Представите нам у кратким цртама данашњи "Хемофарм" и шта он значи у свијету фармацеутске индустрије.

Тешко је представити Хемофарм у кратким цртама, али покушаћу. Концерн ће ове године остварити око 300 милиона еура прихода у лековима и инфузионим растворима на око 20-так тржишта у Европи, Северној Африци, Близком Истоку и САД. Концерн Хемофарм чине матична кућа ХЕМОФАРМ АД и четири кћеринске фирме које се баве производњом, а уз учешће још 10-ак наших друштава са ограниченој одговорношћу реализује се пласман наших производа на тржишта. Пословање се консолидује на нивоу Концерна и у оквиру СТАДА Групе. Укупно, у оквиру Концер-

на ангажовано је око 3200 сарадника различитих образовних профила и старосног доба, а што је занимљиво, у Хемофарму ради више од 25 нација, с једне стране благодарећи националној структури коју имамо у Војводини, али и нашим активностима у различитим деловима света, од Америке до Кине, од Русије до Немачке итд. Ми смо водећи произвођач лекова у Србији, а у неким областима и у региону.

СОКО: Крчећи пут ка успјеху "Хемофарма" још успешније сте градили личну каријеру великог бизнисмена. Како сте стекли тај лидерски ген у свом послу.

Лидерски ген се не стиче и њега имате или немате. Све остало је усавршавање дарова које вам је природа дала, уз бројна знања и вештине које стичете едукацијом и искуством. Није ми никад био циљ да градим каријеру бизнисмена, то је дошло као последица амбиције да радим најбоље што знам и могу у приликама које су ми дате. Много тога не зависи од нас. Околности у којима се налазимо, окружење и још много других фактора, при чему и срећа није занемарљив фактор, одређује крајњи резултат. Кад се осврнем на пређени пут, задовољан сам оним што смо у датим околностима моји сарадници и ја успели.

СОКО: Ваши коријени везани су за Добрун код Вишеграда. Колико вас та завичајна нит веже са нашим крајем?

Поносим се коренима које вучем из Добрунског, односно Вишеградског краја кроз моје родитеље који су се колонизацијом нашли у Банату, једној потпуно другачијој средини, али сам им захвалан на могућностима који су ми они и та средина пружили као основ и усмерење за мој животни развој. Зато се увек осећам као неко ко воли и припада и једном и другом крају и настојим да, колико је то у мојој могућности, будем спона између њих.

СОКО: У Вршицу данас живи, ради и ствара велики број Вишеграђана. Како су се они уклопили у нови крај?

Вршац је, што је његова посебна вредност, веома отворен и пријемчив онима који у њега дођу, тако да су и бројни вишеграђани и њихови потомци ту нашли своју шансу и многи од њих су веома успешни у свом послу.

СОКО: Иницијатори сте конкретније сарадње са Вишеградом.

Да, то је део моје обавезе да на бази искустава које смо у Вршицу стекли, као погранично место које је дugo било запостављено у развоју, без битније подршке окружења, ослоњено на сопствене снаге, а ипак успело да постигне завидан развој у поређењу са остатком Србије, поделимо знања и контакте како би се и вишеградском крају омогућио приступ под најбољим условима

подстицајним средствима из различитих извора а за подршку развоју. Према мојим сазнањима, са више конкретних пројекта је аплицирано и сви очекујемо да ћемо ускоро имати конкретне резултате у Вишеграду.

СОКО: "Хемофарм" се проширио и на Републику Српску. Какви су развојни планови у том погледу.

Хемофарм се проширио на Републику Српску, боље речено - вратио се или наставио пословне активности, јер смо током ратног периода у РС били присутни искључиво кроз хуманитарно деловање. Након Дејтонског споразума, када је требало обновити производњу у Републици Српској, приступили смо формирању предузећа и изградњи фабрике лекова у оквиру некадашњег Чајавеца Бања Лука. Данас је то фирма Хемофарм д.о.о. Бања Лука, већ веома значајан производњач лекова, по капацитетима можда водећи у БиХ, а са потенцијалима да се и даље развија управо се реализује трећа фаза инвестиција од око 8 милиона евра. Наше су намере, то не кријемо, да будемо водећи производњач и снабдевања лековима у БиХ, али и да у оквиру Концерна Хемофарм и Групе СТАДА ова фабрика, која већ има европски цертификат и извози у Западну Европу буде још значајнији извозник лекова. Део наше мисије је, направно, да помогнемо укупни развој здравствене службе на територији Републике Српске и Босне и Херцеговине, а све у циљу рационалног и напредног система здравствене заштите.

СОКО: Република Српска Вам је очигу у срцу, што сте потврдили више пута и приликом сусрета са предсједником Владе Српске Милорадом Додиком. Али как је у питању бизнис онда ту ипак не импровизујете.

Веома ценим истрајност у реализацији политike Владе Републике Српске која карактерише њеног председника господина Милорада Додика. Међутим, као пословни човек мање се бавим политиком, те сам више оријентисан на пословни аспект односа са Владом у чemu, верујем, свака страна има осећај задовољства резултатима који су у том односу остварени. Хемофарм пре свега жели да буде и у Републици Српској, а и у сваком другом месту где су његове активности добро примљене, али и да узврати резултатима који се на крају, ипак, мере профитом и порезом који се плаћа држави.

СОКО: Ваше обраћање у Вишеграду, приликом потписивања братимљења са Вршцом, било је упечатљиво и по савјетима за снажнији привредни искорак који се разликује од уобичајених дневнополитичких говора.

Моје обраћање у Вишеграду приликом братимљења са Вршцем, иако неизбежно емотивно, било је и проткано жељом да се истакне потреба за снажним привредним развојем Вишеграда, којим би се једино могло зауставити очигледно заостајање. Има ту простора за све нас да на различите начине допринесемо, и Влада из Бање Луке и локални политички и привредни угледници, али и ми побратими.

СОКО: ИПА пројекти прекограницичне сарадње су изванредна шанса за коришћење развојних средстава. Ипак, те паре из Европе не долазе тек тако.

Свакако да оне не долазе тек тако. Треба знати представити своје намере, али и схватити да и дародавци контролишу успешност и испуњење пројектованих циљева и према томе и награђују и санкционишу. Да-кле, нема джабе ручка и на превару се не може дugo опстати.

СОКО: Пријатељ сте са спортстима, прије свега кошаркашима. Какав је рецент за спој успјешних фирм и великих спортских клубова, као што је то случај са Хемофармом и Вашим кошаркашима.

Више пута сам о томе говорио и објашњавао ту везу као један маркетиншки израз Концерна Хемофарм кроз један тако динамичан и омиљени спорт у нашим крајевима. Како су наша тржишта управо она на којима је кошаркашки спорт један од најпопуларнијих, то је допринос који је тешко мерљив на укупне јавности којима се ми нашим производима обраћамо.

СОКО: Познати сте и као човјек од угледа који изузетно подржава бројне културне манифестације.

Подршка културним и бројним другим манифестацијама је и део наше корпоративне одговорности у свим крајевима у којима Хемофарм ради. У том оквиру смо институционално, формирањем Фондације Хемофарм обезбедили континуиран ангажман на различitim пољима друштвених области.

СОКО: Добитник сте бројних награда и признања. Која су Вам од њих најдражака.

Бројна су признања на којима сам веома захвалан и која су ми сигурно била подстицај. Ако би требало да издвојим неко, онда су то сигурно Орден Светог Саве који сам добио од Патријарха Павла пре три године, Признање за најбољег менаџера по избору 100 најуспешнијих менаџера Србије, а затим Вукова награда за ангажовање у културним делатностима.

СОКО: Раго сте виђен гост у манастиру Добрин који посљедњих година, поред духовног средишта овог дијела Републике Српске, као и сусједне Србије, представља значајно мјесто по бројним културним догађајима, садржајима и музејским поставкама.

Имао сам велику част да уживам у гостопримству Високопреосвећеног Митрополита Николаја у Добринском манастиру чији је Хемофарм један од бројних ктитора и дивио се бројним садржајима којима је, након своје обнове, обогаћен овај тако значајан српски манастир.

СОКО: Ваша кратка порука читаоцима "Сокола", међу којима су најбројнији млади људи широм Републике Српске, Србије и Српске дијаспоре.

На крају, пожелео бих, с обзиром да се ближи нова 2010. година, да се сва наша настојања за обнову и сваки напредак српског и народа са којима делимо овај животни простор остваре у годинама које долазе.

Славко Хелета

ЕКОЛОГИЈА

Ново признање за предузеће "Хидроелектране на Дрини" из Вишеграда

САНАЦИЈОМ ДО ВЕЋЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ ХЕ "ВИШЕГРАД"

Вишеград, октобар 2009,
Најпродуктивније предузеће у систему "Електропривреде Републике Српске", "Хидроелектране на Дрини" са сједиштем у Вишеграду, у посљедње три године учинило је велики развојни искорак, за шта су више пута награђивани, а посљедње признање је стигло ових дана из Варшаве, гдје су проглашени "Лидером пословног успјеха за 2008. годину", у конкуренцији 25 најуспјешнијих предузећа из земаља Источне Европе, чemu је без сумње заслужан и преминули директор Дражан Кнежевић.

По ријечима *Мила Лакића*, вршиоца дужности директора овог предузећа, у склопу кога ради Хидроелектрана "Вишеград", властитим средствима и уз тим својих стручњака успјели су недавно, у рекорданом року и изузетно квалитетно извршили ремонт другог агрегата, уз замјену система за расхлађивање.

-Актуелизирали смо стари проблем прошуривања подземних вода испод темеља бетонске преградне бране Хидроелектране "Вишеград", који датира још од 1996. године, тако да је провирање воде достигло ниво од 14 кубних метара у секунди, каже Лакић.

Због тога су, у сарадњи са Хидроелектраном "Бајана Башта", у октобру извршили једнодневно пражњење доњег Дринског језера, када је обављено комплетно снимање и утврђено да проток те воде не расте од посљедњих мјерена прије двије године.

-За ове санацијоне радове до сада смо издвојили 2,3 милиона марака властитих средстава, а да би прошуривање било комплетно санирано конкурисали смо пројектом код Инвестиционо-развојне баке Републике

Српске, како би се овај проблем успјешно рјешио и сигурност бране била потпуна, каже Лакић.

Оно чиме су додатно оптерећени посљедњих година је уклањање великих количина плутајућег отпада, који до преградне бране Хидроелектране "Вишеград" стиже са неуређених депонија уз Дрину и Лим, а највише са територија Црне Горе и Србије.

-За сада се успјешно боримо са овим отпадом, али има периода кад су те количине енормно велике, па не успјевамо све задржати, каже Лакић најављујући ускоро велику кампању за еколошки чисту Дрину и њене притоке.

Он каже да су само у 2008. години за чишћење овог отпада издвојили око 200.000 марака, када је из језера изважено 8.000 кубних метара разног смећа.

-У циљу чишћења језера већ смо поставили ланчаницу у Сетихову на Лиму код Рудог, а планирамо сличну поставити на Дрини код Новог Горажда, каже Лакић.

У "Хидроелектранама на Дрини" су при крају припреме за најављену градњу управне зграде предузећа, на вишеградском Тргу, будући да је управа још увек, од градње Хидроелектране "Вишеград" 1989. године, смјештена у неусловним баракама.

Миле Лакић каже да се, уз све текуће послове, предузеће "Хидроелектране на Дрини" увек припрема за најављену изградњу четири хидроцентrale у горњем Дринском току: "Бук Бајела", односно "Горња Дрина", "Фоча", "Сутјеска" и "Паунци", а чију ће изградњу заједнички финансирати Електропривреде Србије и Републике Српске.

Славко ХЕЛЕТА

ЗАПИС

Сасвим необична прича о чичу Мирку Елети (88) из Бећа код Рогатице

ЈОШ ГА НОГЕ НОСЕ, ОЧИ СЛУЖЕ, А РУКЕ СЛУШАЈУ

-Овај свестрани самоуки занатлија за три године сазидао камену ограду око свог имања дугу 1.500 метара, а по наручби изрезбарио 182 гусле

Бранковићи код Рогатице, август 2009,

Времешни Мирко Елета, из села Бећа у Бранковићима код Рогатице, активан је и у 88. години живота, мада га је, како каже, кроз живот „свашта трало“.

Мирко Елета крај своје камене ограде

-Фала Богу, добро сам и још ме ноге носе, очи служе, а руке слушају. Баш сам ево правио неке бараке шумском газдинству које ту отвара експлоатацију шуме. Тако ти ја и на прагу деведесете хонораришем, прича у шали чича Мирко, који у заједничком домаћинству живи са сином Раденком и снајом, његовим синовима Гораном и Огњеном, Гораном супругом и двоје праунучади Милошем и Анђелом.

Ова сложна земљорадничка породица живи на питомом имању од 75 дулума искрчене и плодне земље, коју су 1968. године купили од комшије Љуба Радовића.

-Затекнem на њивама велике громиле камења, које су генерације тријебиле из њива, са ливада и паšnјака. Размислим, шта да радим са силним каменом и одлучим да са њим оградим комплетно имање, како то ради у Херцеговини и Далмацији. Јуди ми се у почетку чудили, причали „Мирко смакао“, а кад су након три године видели шта сам урадио сви одреда долазили, дивили се и честитали. И како тада, тако и данас стоји ова камена ограда, метар широка у темељу, а метар висока, дуга око километар и по, у коју сам по мојој рачунаци узидао без малтера око 1.500 тона камена, тврди чича Мирко, који о свему што је радио и још увијек ради води строгу евиденцију у неколико свески.

Док обилазимо његово животно дјело, прича нам како је уз своје мјештане пропатио током Другог светског рата, када су у Старом Броду код Дрине једва избјегли нож од усташа, након чега се придружио комшији Радомиру Нешковићу.

-Ено, горе изнад нас је његово село, још је у животу и кућа. Ускоро ће се народ Боричке висоравни одужити Радомиру, постављањем споменика, каже Мирко, додајући, да није било њега питање је гдје би био Српски народ овог краја у Другом свјетском рату.

Причу наставља о томе како је чак и робијао годину дана, па онда са завршених четири разреда основне школе 1947. године у војсци у Неготину постао ћато, а затим 1949. године, по доласку кући у Бранковићима водио аналфабетски течaj.

-Краснопис ми је некако одувијек ишао од руке, по чему сам се издвајао од мојих вршњака, јер сам од малена водио разне дневнике, прича Мирко, додајући да се поред пољопривреде, онако самоук, бавио и разним занатима. Нема шта у животу није радио, углавном обрађујући дрво и камен. Зидао је и покривао куће, правио брвнаре, гараже, стаје, овчарнике, копао бунаре, од древета резбарио гусле, грабуље, кошића, разне држалице, карлице, чанкове и друге пољопривредне и кућне потребштине.

-Ево, у овој свесци тачно пише коме сам све направио 182 гусле, у другој је тачна евидентија за 100 сувих и двадесетак зиданих бунара, па 30-так гаража, толико амбара и стаја, а специјалност ми је била зидање оџака и прекривање кућа. Тако ти бројни мајстори сазидају кућу до под кров, а ја је укровим. Па се онда жале што им ја покупим дарове на шљемену. Ех, била су то фина времена, а село пуно људи, сећа се Мирко.

Миркова вишечлана породица живи од пољопривреде. У стаји имају шест крава, а у овчарнику педесетак оваца. Имају нешто и воћа за властите потребе, које због надморске висине од преко 1.000 метара, не рађа сваке године. Ипак, од прије двадесетак година кромпир им је најисплативији, и то ѕеменски, чији је квалитет надалеко познат и тражен.

-Кад смо трактором заорали ову њиву од 4,5 дулума, ради сјеве кромпира, извалили смо петнаестак тракторских приколица камена „становника“. Таква је овде земља, пуне камења, али изузетно родна. Зато није ни чудо што сам ја имао довољно материјала за ову моју камену ограду, коју прозваше „Мирков зид“. Годинама смо чистили камен и још увек то радимо, тако да нам је данас скоро цијело имање равно као игралиште, хвали се чича Мирко.

Одскора су и Еlete из Бећа, као и већина сточара са подручја Бранковића и Боричке висоравни, одложили ручне косе, грабље и виле, јер посједују трактор, косачице и балирку за сијено.

-Тако сад уз пјесму, без по муке сакупимо сијено за зимску исхрану стоке и у балама сложимо у ово велико спремиште, које сам наравно ја радио, показује нам овај још увек витални, активни и свестрани самоуки занатлија, кога ће без сумње његови бројни потомци највише памтити по каменом зиданој огради, којом је „алку“ оградио комплетно имање.

На растанку запазисмо његову праунучад, шестогодишњег Милоша и четверогодишњу Анђелу, у игри. Али не са дјечијим играчкама већ са алатом чича Мирка.

-Гледај их, биће то моји наследници по занату, јер сам тако и ја почињао, добацују уз поздрав Мирко Еleta из Бећа.

Славко Хелега

У Доњој Сопотници код Новог Горажда коначно дочекали "повратак" штампаних књига од прије 490 година

ОЖИВЈЕЛА "ГОРАЖДАНСКА ШТАМПАРИЈА"

Ново Горажде, јули 2009,

У својој емотивној бесједи, на централној промоцији репринт издања књига "Горажданске штампарије", које је штампала Народна библиотека Србије, руководилац овог пројекта започетог прије девет година, професор др Драган Бараћ је изразио велико задовољство што су се обновљене књиге коначно вратиле тамо где су и настале, нагласивши да му се тиме испунио његов давнашњи сан, те да сад мирно може рећи да је постигао врхунац у свом богатом научно истраживачком раду.

Репринт издања књига Горажданске штампарије

-Генијална штампарска надареност Теодора Јубавића и његовог брата Ђурађа неправедно је запостављена у славистичкој науци. Овај пројекат је имао управо за циљ да се та неправда исправи. Колико смо у томе успјели судиће други када прочитају ове књиге, рекао је Бараћ, на промоцији у порти храма "Светог Ђорђа" у Доњој Сопотници код Новог Горажда.

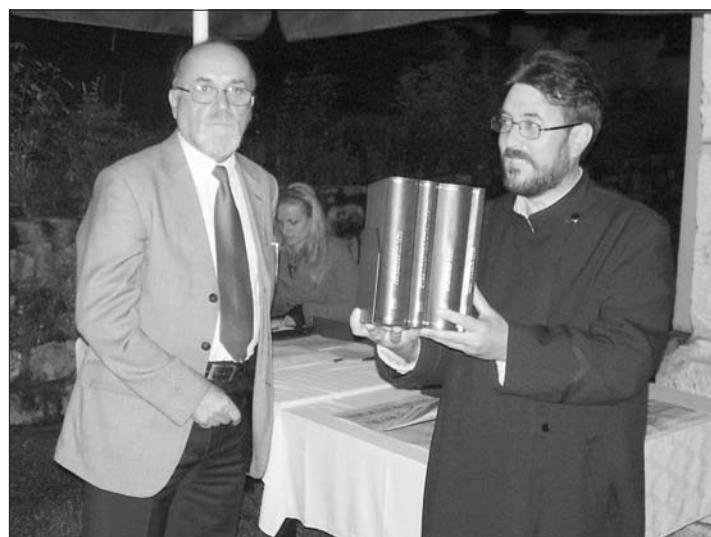
Бараћ је посебно нагласио допринос Филозофског факултета у Источном Сарајеву славистичкој науци, при изради Монографије овог капиталног издања, што је обједињено у његовој четвртој књизи.

Прве три књиге су репринт издања црквених ћириличних књига штампаних овдје између 1519. и 1523. године, у првој штампарији на просторима данашње БиХ, а другој на Балкану након Цетињске: Псалтира с последовањем, Молитвеника и Службника-Литургије.

Митрополит Николај, Драган Бараћ и Катарина Мано-Зиси на промоцији

-Имамо част да смо дочекали повратак три свете књиге, са Монографијом "Горажданске штампарије" након скоро пет вијекова странствања, које се заслугом дароватеља из највиших духовних, образовних и културних инситуција српског народа у Републици Српској, Босни и Херцеговини и Републици Србији, враћају у пуном сјају, као из времена у коме су настале, истакао је у поздравној бесједи начелник општине Ново Горажде Далибор Нешковић, најављујући ширу акцију на потпуној обнови храма "Светог Ђорђа" и изградњи музеја средњевјековног српског штампарства.

Драган Бараћ и парох гораждански јереј Новица Ђебић

Говорећи о значају овог великог пројекта митрополит дабробосански Николај се захвалио бројним културним радницима и историчарима, уз чије залагање су обновљене ове свете књиге.

-Пројекат свједочи и о значају овог храма који је тада, без сумње, био манастир и у коме је радила манастирска школа, подсјетио је Николај.

Приређивач овог капиталног издања, Катарина Мано-Зиси из Народне библиотеке Србије је нагласила да су Божидар Горажданин, као и његови синови Ђурађ и Теодор били истински пионирни раног српског штампарства.

-Након што су у овај храм пренете штампарске машине из Венеције они су морали обликовати целе гарнитуре курентних, лигатурних, надредних и верзалних слова, и то према Ћирилском писму. Та-

Промоција књига у српској школи "Св. Сава" у Кичинеру, Канада

да је у овом храму у Доњој Сопотници живо и ужурбано пословало најмање десет људи: ливаца, слагача, метера, радника за пресом, монаха и других помагача, појаснила је Мано-Зиси.

Први примјерак књига уручен је пароху храма "Светог Ђорђа" Новици Ђебићу, а комплети су до-дељени и Матичној библиотеци Фоча, народним библиотекама "Божидар Горажданин" Ново Горажде и "Иво Андрић" Вишеград, као и једном броју заслужних колектива, установа и појединача.

У умјетничком дијелу програма наступио је црквени хор "Лазарица" из Крушевица.

Општа оцјена бројних гостију на овој промоцији је да се десио велики културно-историјски догађај, који по значају превазилази оквире овог храма, општине Ново Горажде, Републике Српске и Босне и Херцеговине.

Славко ХЕЛЕТА

ПРОМОЦИЈА И УКАНАДИ

Поред Новог Горажда реппринт издања књига "Горажданске штампарије" свечано су промовисана у Српској академији наука и иметности у Београду, те на Филозофском факултету у Источном Сарајеву.

Крајем новембра Миломир Тамбурић, сарадник на овом пројекту, промовисао је реппринт издања у Милтону и Кичинеру у Канади.

Прва презентација одржана је у Српској школи "Свети Сава" у Кичинеру, што је привукло велику пажњу професора и ђака. Обиљежавајући крсну славу "Ђурђију", Српско-Канадско друштво "Свети Ђорђе" које окупља велики број исељених Гораждана, у склопу традиционалне културне манифестације "Горажданско вече" организовало је пригодан програм под називом "У славу књиге".

Овом приликом комплет књига "Горажданске штампарије" предсједник Друштва "Свети Ђорђе" Ранко Ракановић уручио је владици Канадском Георгију, који је дао благослов за њихово представљање и у осталим православним храмовима епархије Канадске.

Миломир Тамбурић је говорио о завршној обнови храма "Светог Ђорђа" у Новом Горажду, те о плановима изградње одаја и Музеја "Горажданске штампарије".

-Планирамо установљење годишње награде "Повеља Љубавића" за најбоље графичко рјешење књига штампаних на српском језику, која би се сваке године додјељивала у Доњој Сопотници.

Дио прихода од улазница са ове манифестације у Кичинеру одвојен је у фонд за изградњу Музеја "Горажданске штампарије" у Новом Горажду.

Исељени Срби у Кичинеру до сада су за обнову храма "Светог Ђорђа" у Доњој Сопотници код Новог Горажда приложили преко 70.000 марака, а према најавама њихови прилози у фонд за изградњу Музеја "Горажданске штампарије" биће значајни.

Промоција у српском православном манастиру у Милтону, Канада

РЕПОРТАЖНИ ЗАПИС

Иконе цртане дјечијом руком

НАД ЛИКОМ СВЕТИТЕЉА

Хан Пијесак, новембар 2009,
Једанаестогодишњи Никола Савчић из Хан Пијеска привукао је пажњу поклоника умјетности сликајући иконе дрвеним бојицама на хамер папиру.

Сем мајке Лоле која је и прије поласка у школу пријетила да дјечак више времена проводи цртајући него играјући се, његов таленат је открила и учитељица Миланка Терзић. Пратила је његов рад и саопштила родитељима да дјечака посебно привлачи цртање.

-Тако су из Николиних руку почела да настају „права мала умјетничка дјела”, али све чешће његова окупација постали су ликови светаца. Након што се дуже задржавао у цркви, по повратку кући сједао је за сто и преносио оно што види, прича отаџ Раде.

Николина икона Св. Јована

Сада су његове иконе већег формата од уобичајених и на свакој од њих може се прочитати израз светачког лијца, иако је то урадила дјечија рука обичном древном бојицом. Никола нам открива дјечију сликарску тајну да,

прије свега, одреди где на повећем формату треба да нацрта очи, потом одреди њихову величину и умјеће почне. Нацртао је много икона и једну од њих поклонио офтамологу Очног одјељења Клиничког центра Касиндо, као захвалност за разумијевање при доласцима на контролу. Највише радова настане у току школских распуста јер му савладавање градива за врлодобар успјех не дозвољава више времена за цртање, док траје настава. - Нисам покушавао цртати и радити иконе у дрвету, што не значи да нећу када се усавршим у томе, похвалио се овај талентовани ученик 6 разреда ханпјесачке Основне школе „Милан Илић Чича Шумадијски”.

Никола са иконом Св. Василија Острошког

Дјечак је до сада побрао медаље на свим општинским такмичењима из цртања. Свакако једна од најдражних је освојена прије дviјe године, за најбољи цртеж Исуса Христа. Прошле године од црквене општине Хан Пијесак добио је прву награду за шарено вакршиће јаје. - Вјерујем да је ово само почетак. Након завршене средње школе највјероватније ћу студирати сликарство. Избрисићу и усавршићу таленат наслијеђен од маме која такође лијепо црта и подржава ме у свему, нада се будући умјетник показујући своја дјела: икону Светог Василија Острошког, Светог Јована крститеља, Светог Саве ...

Наша жеља је да му се умјетнички сан оствари.

Добрала АБАЗОВИЋ

МЕДИЦИНА

Поратно вријеме пуно теже од ратног

СИНДРОМ ИЗНЕВЈЕРЕНИХ ИШЧЕКИВАЊА

Хан Пијесак, децембар 2009,
Говорећи о психолошкој трауми на једном од семинара посвећених цивилном друштву и психолошкој трауми, *неуропсихијатар примаријус др Миломир Ђерић*, посјетио је да је рат вријеме које доноси јако пуно разлога за трауматизацију, али и да се трауматизација догађа изван рата, поготово у нашим условима гдје су се драстично промијенили амбијентални услови живљења.

- Прешли смо из једног система у нови, који је до краја недоречен, са јако пуно мањкавости, па се на људе који су у рату већ били изложени стресу, сада накале-мила друга врста стресова типа; неизвјесности, несигурности економске и сваке друге. Тако постоји јако пуно разлога за забринутост за здравље, превасходно ментално, али не само то, стрес погоршава услове за све друге сегменте здравља, преко психосоматских болести које су у порасту, нагласио је Ђерић, додајући да стрес изазива поремећаје на психичком, али и на тјелесном плану.

Он истиче да је централна ствар нека врста напетости, која траје данима.

- Најчешће се манифестије кроз промјену расположења, немогућности комуникације са људима, поремећајем сна итд... Паралелно са овим тегобама иду;овисност о алкохолу и о неким психотропним супстанцијама. Наркоманија није више привилегија великих центара, него и малих села, а алкохол је доступан на различите начине свима, нагласио је познати неуропсихијатар. На вријеме је, како каже, упозоравао да је од рата само теже поратно доба, због тога што у рату човјек има поједностављене обрасце живљења: централна брига му је преживљавање. Са миром дођу све остale бриге; захтјев за економским статусом и признаје жртвовања у рату.

- Чак ни економски много моћнија друштва нису успјевала да задовоље све те елементе, па се из тог разлога јавља "синдром изневјерених очекивања". Људи се осјећају, народски речено, превареним, а такав човјек увијек је гњеван. Он изнова поставља нове захтјеве и понекад губи реалну представу о томе шта му друштво може да дâ, наглашава др Ђерић. Како је на подручју које покрива ЦЈБ Источно Сарајево, посљедњих неколико година повећан број самоубистава дошли смо, као регионална заједница до питања: да ли је пораст овог психичког поремећаја везан за поратне трауме?

- Драматичан је пораст суицида. Раније се знало дододити да у 5 година имамо суицид, па се то данима препричавало. Међутим, сада имамо скоро сваког мјесеца по једно самоубиство у малој средини, а да не говоримо о градским агломератима, каже неуропсихијатар из Центра за ментално здравље Дома здравља Соколац и додаје:

- У бившој Југославији имали смо релативно ниску стопу суицида. Кретала се око 20 на 100.000 становника за годину. Сада је знатно порасла и пријружујемо се земљама са средњом стопом суицида. У појединим крајевима достиже и 40, тако да можемо говорити о "епидемији суицидног понашања". Заједница може превенирати појаву суицида побољшањем животних и других услова у којима људи живе, што значи да овај поремећај није проблем здравства, него политичара и неких глобалних релација које се догађају.

Добрила АБАЗОВИЋ

РЕПОРТАЖА

Запис из Велике Дренове – КУД „Луча“ по десети пут гостовала КУД-у „Извор“

МОРАВЦИ И РОМАНИЈЦИ У БРАТСКОМ ЗАГРЉАЈУ

Десето путовање чланова соколачке „Луче“ у Велику Дренову имало је исту количину радости као и претходних девет похода према чувеном мјесту и својим драгим пријатељима окупљеним у КУД-у „Извор“.

Полазак у тмурном октобарском јутру неубичајено тих, али прве „кораке“ Аутохерцогов аутобуса преко гласиначке равнице „покрила“ је пјесма младости, која увијек прати оваква путовања.

Рогатица, Устрича, Вишеград, Добрин, Вардиште, Кремна, Ужице, Чачак, Краљево, Трстеник, добро познате стазе, прогађене су у мислима о новом - јубиларном сусрету са браћом у моравској равници.

Наравно, као и до сада, у Трстенику, сједишту општине, чекали су чланови „Извора“. Времешни „југ“, српска тробојка и киша пратили су нас преко мостова Западне Мораве до Велике Дренове. Романијци, као и неколико претходних сусрета, „донајели“ су кишу у Дренову. Кажу, и ова октобарска је добро дошла за суву земљу, због јесењег орања и сјетве.

Умјетнички руководилац „Луче“ Зоран Врбарац присјећа се гостовања прије четири године. Пуна четири мјесеца, каже Зоран, пржило је сунце моравску земљу, „попило“ и посљедње залихе влаге. Приликом доласка „Луче“, уочи Илиндана, небо се отворило, просуло благодет на једна поља и усјеве, вратило осмјех на лица паорска.

У Дому културе сусрет пријатеља, загрљаји. Потом, смјештај у кућама велико-дреновачких домаћина. Сваки члан „Извора“ имао је своје гости.

Петак је, касно поподне. Опуштање, уз разговор са домаћинима, листање ми-нулих успомена. Ноћ, забава кудоваца у дискотеци. Музика стара и нова, гласна као и младост, преплавила је центар Дренове, „путовала“ сатима иза поноћи, као и увијек када се сретну провјерени другари и пријатељи.

И субота кишина, тмурна. Не дозвољава излазак из кућа, камоли одлазак изван насеља, на излет у природу, како су били и планирали домаћини. Због тога Диче, Панић, Пеца, Раде, Киковић и други из руководства „Извора“ помало напрогођени. Ипак, веле, биће доволно времена за припрему заједничког концерта „Луче“ и „Извора“.

И поред ситне и досадне кише, под заштитом кишобрана, крећемо велико-дреновачким улицама без тротоара. Општина Трстеник и Србија, на сваком кораку се види, маћехински се односи према овом древном и знаменитом насељу, које је до 1963. године имало статус општине.

Ограда око Дома здравља упозорава пролазнике да је у току реконструкција овог објекта. На спомен-обиљежју јунацима из партизанског ратовања графити, музичке поруке на различним језицима. Испред тих сивих биљега црнопути радници чекају неког домаћина да им понуди посао у винограду. Међу надничарима највише Рома и Бугари. Кажу Бугари да су присиљени доћи у Србију, јер тамо, у својој земљи, раде и дневници потрошје за исхрану. Овдје имају богате оброке и зарађено могу да донесу кући, својим породицама.

У главној улици са бучног разгласа обавјештавају становнике Велике Дренове да је из неког далеког мјesta стигао рингишпил. Народна библиотека под катанцем. Нерадни дан, одмарaju књиге и њихови читаоци. На кући Ђосића, где се родио чувени српски књижевник Добрица, нова, модерна фасада, али нема оног исписаног великом ћириличним словима на спољашњим зидовима овог здања „Дом Ђосића“. Можда је неки нови власник уклонио те трагове. Без њих је, ипак, центар Дренове много си-ромашнији и мање занимљив за пролазнике.

На највишој коти дреновска чувена основна школа и црква посвећена Вазнесењу Господњем, коју је, уз помоћ вјерника, саградио блаженопочивши патријарх српски Герман. Дворишта им се додирују. На школском здану, које ће за четири године бити мјесто окупљања учесника програма којим ће се обиљежити двије стотине годи-

на школства на подручју Велике Дренове, spreјом исписана порука љубавна. Стоји недирнута годинама. Графити „обојили“ и дио оног што је написано на спомен-обиљежју Црвеноармејцима, који су у јесен 1944. године погинули у борбама за ослобођење Поморавља.

У дому фрулаша Мира Панића, рекордера у производњи лозних калемова, настављамо путовање по прошлости Велике Дренове. Прича нам Миро, који, и поред проживљена три инафракта, неуморно ради у „Извору“, наступа у оркестру, дружи се са младима, о временима када је Велика Дренова била свјетски лидер у производњи лозно садног материјала. Производило се осамдесетих година прошлог вијека, вели, годишње око 60 милиона садница винове лозе, од чега је чак 50 милиона путовало на тржиште ван граница Југославије. Највећи дио у Русију.

Данас, каже Миро, свестало. Држава не хаје за невоље калемара, и не покушава да отвори пут лозним калемовима у земљу Русију, иако су руски купци заинтересовани да обнове сарадњу. И „Прва петолетка“ у Трстенику, некада фирма хранитељица становника Поморавља, гуши се у муљу приватизације. Запошљавала је у срећна времена 18 хиљада радника, а данас пет пута мање. И Велика Дренова, због тога, стоји у мјесту, нема моћи да снажније крене у будућност. Польопривредници су се окренули производњи папrike и грожђа. Продају га, због небриге државе, у бесчијење накупцима и прекупцима.

Прича о суморној привредој збиљи јењава. Ближи се концерт „Луче“ и „Извора“ у Дому културе. Домаћини устрептало очекују долазак публике. Зоран и Мирко, задужени за игру у братским друштвима, дају посљедње савјете фолклористима. Спремић уштимава оркестар „Луче“. Публика тражи најбољу позицију за поглед према позорници.

Крећу први тактови. Прокључало је на подијуму за игру. Просуло се народно коло, плеле се игре из Шумадије, Ниша, Лесковца, источне Босне и других крајева. И публика није штедјела дланове. Сигурни, уиграни, скоро до савршенства, кораци „Луче“ и „Извора“, дружина које су спремне за наступе и на најзахтјевнијој сцени.

И, када су се утишали звуци народног кола и аплаузи, мали предах, а потом ново дружење у дискотеци Дома културе, где су млади наставили игру у другом ритму.

У простору Основне школе дружили су се старији - представници општине Трстеник и руководство културно-умјетничких друштава. Предсједник „Извора“ Радије Вукојевић уручио је умјетничком руководиоцу „Луче“ Зорану Врбарацу захвалницу за десетогодишњу сарадњу. Тај чин пратило је неколико топлих ријечи. Тихо су о минулим временима дружења прозборили Диче и Зока. Много су гласнији у својим обавезама у „Извору“ и „Лучи“. Уосталом, познато је, ко ради мало прича.

У недјељњем јутру сунце се пробијало кроз облаке, најавило престанак кише. Дренова, као и у сваком посљедњем дану седмице, преплављена тезгама. Пијачни је дан, вријеме када из бројних мјеста Србије стижу продавци свега и свачега, бофл робе купљене ко зна гдеје.

Слиједи растанак, у коме има тихог туговања, али и радости, неизbjежне када се полази кући.

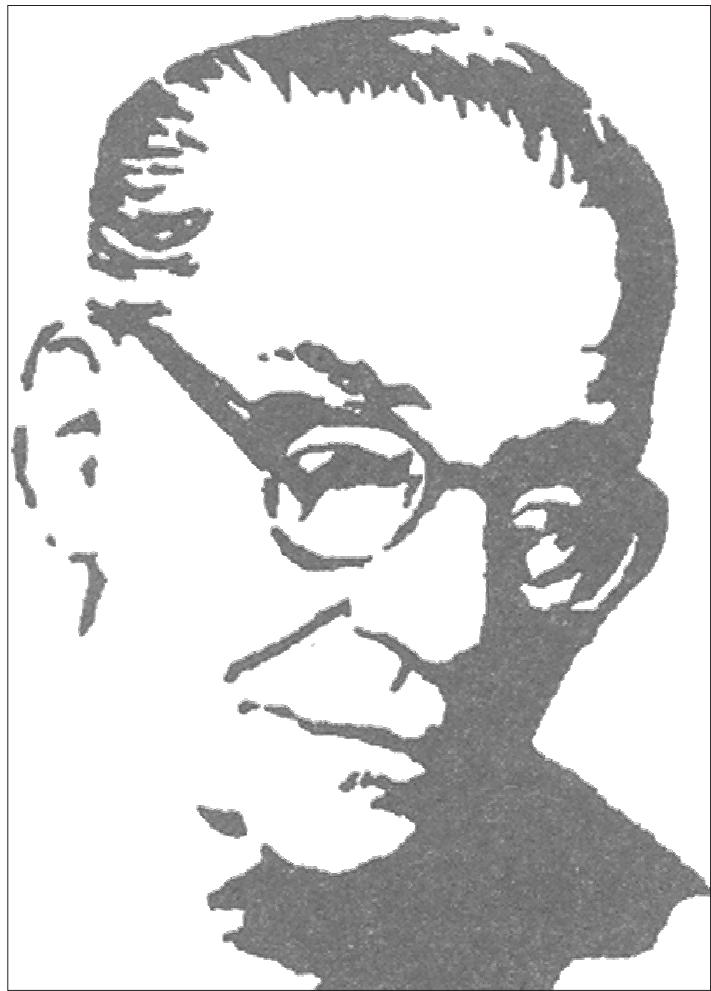
Колона аутомобила са трстеничким регистарским ознакама и српска тробојка испред „Лучиног“ аутобуса кренула је према Трстенику. Већ уходан сценариј испраћаја истинских пријатеља.

Поздрав до новог сусрета подно Романије.

Велемир ЕЛЕЗ

ПОЕТСКА СТРАНА

Иво Андрић-мање позната лирика

ГОРЊИ ГРАД

*Како сат који исцртава неко црно вријеме
Бије мој сат о плочник.*

*Нечија млада жена, што прекида
Пјесму и помаља главу на прозор,
Главу са лицем младих, рано
Остарјелих мајки;
Та нечија жена ме боли као
Жива рана.
Како споро идем! Како тешко мислим
На ствари које испунише мој живот!
Како вјетар наваљује иза угла!
Шта ми ћу ту? Све ми се чини:
Још ћу те срести негде!*

*О поносе! О снаго!
О сломљено крило и покисло перје!
Шта ми ћу ту? И кад бих те срео
Шта бих ти могао рећи?
Ја сада могу само ћутати
Минутима последњег ћутања.*

ЗЕМЉА

*То од све моје љубави?
О дуге младе године
пуне сунчева пламена,
пуне мисли и жртава
с клетог домаћег камена!
Па од све моје љубави
да ми баш ништа не оста,
баш ни пламичка једнога
да загријем душу озеблу
и ово срце бједнога.-
Од све те моје љубави
не оста ништа у мени,
тек ове мисли суморне:
талог сумње и кајања
на дну душе уморне.
То – од све моје љубави.*

СЛАП НА ДРИНИ

*Влагом дишне вода, навире магла долином.
Погашен огањ на сплаву.
Са мокре горе над реком
Неко дозива неког.*

*У размацима неједнаким
Међу промуклим дозивима,
Почнем да заборављам студен
И ко сам и откуд идем,
Да се савијем мирним,
Али се онда одједном,
Већ кад се понадам да неће,
Јави се онај с планине.
Корим се: Спавај, не зове тебе нико.
Ти, који си себе заборавио, зашто
Да бдијеш и стрепиш саг
Раг туђег незнана гласа.
Ал' после краће тишине, која и није до чекање,
Опет се јави, па опет, и опет.
А по гласу познајем да брзо замиче шумом.
И мислим, како ће скоро
Заћи за исполну
И будит' другог человека ил' уснулу звер
Ил' само очајну јеку.
Аја да застим. Да спавам.*

Припремио Александар Савић

МЛАДИ ПЈЕСНИЦИ

Још једно вишеградско пјесничко удружење

СТАЗА МЛАДИХ ПЈЕСНИКА

Вишеград, децембар 2009,
 дружење љубитеља поезије "Стаза", основано је 18. јануара 2009. године у Вишеграду, првенствено на иницијативу локалних пјесника, али и љубитеља стихова, риме и лијепе писане ријечи - љубитеља поезије.

Удружење броји петнаест активних чланова, највећи број младих, неафирмисаних пјесника.

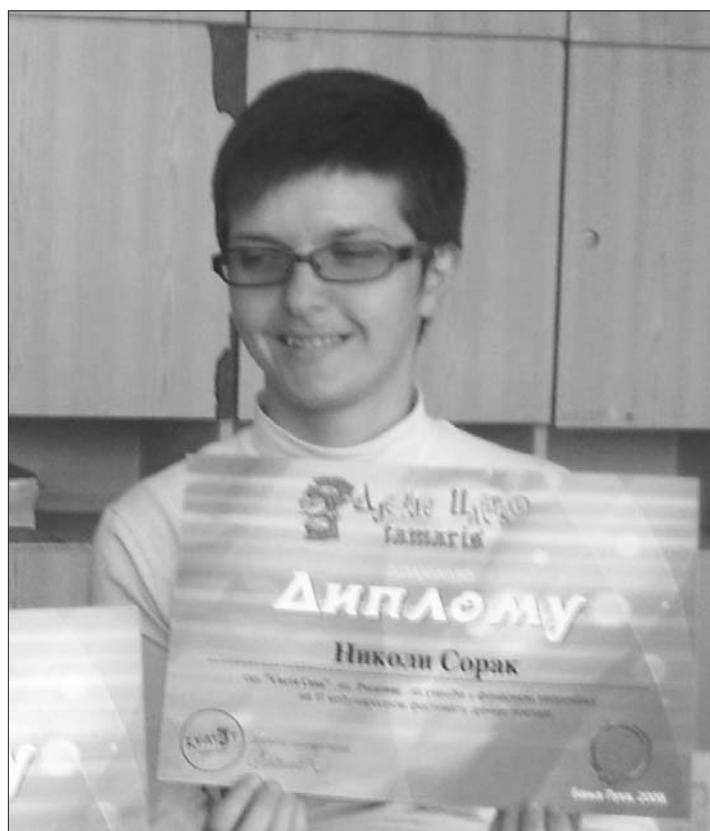
Стаза је до сада успјешно реализовала пројекат под називом "Андрићевом стазом", који је представљен у оквиру тридесете "Вишеградске стазе", када је промовисан Зборник радова. У Зборнику "Андрићевом стазом, Вишеград 2009", било је заступљено педесет младих стваралаца из цијеле БиХ, чије су пјесме предходно одабране на пјесничком конкурсу.

Прво мјесто, освојила је Маја Боројевић из Костајнице са пјесмом "Поезија светом шири". Друго мјесто је припало Бранку Ђеретићу из Требиња са пјесмом "Страх". Треће мјесто је отишло у руке Исидоре Кесић из Вишеграда, која је на такмичењу учествовала са пјесмом "Тужна песма".

Удружење "Стаза" намјерава да манифестација "Андрићевом стазом" постане дио културне традиције Вишеграда, да афирише и оснажи што већи број младих талента и да кроз заједничке активности ради на изградњи њихове боље будућности.

Овом приликом Стаза позива све љубитеље поезије да се пријуже и на интернет страници www.staza.rs.rs, јер живот је много љепши када је испуњен са пјесмом, љубављу и стварима које волимо!

Данка ЂУКАНОВИЋ

"Голубица"

Стајали су мирно
На ивици крова
И гледали њежно
Једно у другога.

Не могу да чујем
Шта они причају,
Али не примијетим
Ни да се свађају.

Да ми му је сестра
Или другарица
Ил његова мала
Слатка голубица!?

Открићу ту тајну
Иако сам дижете
Сазнаћу истину
Кад са крова слете.

Примаче јој главицу
и шапну јој нешто
од радости скочих
Открио сам нешто!

Њежно су га пратили
ти погледи њени
сигуран сам сага
да су заљубљени.

Имам и ја голубицу
али није птица
И мени се свиђа
Једна дјевојчица.

Никола Сорак уч. 5. разреда
О.Ш. "Свети Сава", Рогатица

МЛАДИ ПЈЕСНИК ИЗ РОГАТИЦЕ

Никола Сорак из Рогатице је освојио 15. маја у Бањалуци прво мјесто у категорији основаца од првог до петог разреда на конкурсу "Бањалучки карнавал", на тему: "Мој град - карнавалски град", кога је у сарадњи са Министарством просвјете и културе у Влади Српске провела агенција "Премијера МЛ".

ЗАНИМЉИВОСТИ

Како је Иво Корче из Новог Горажда допловио у своју марину крај Дрине

ОСТВАРИО МЛАДАЛАЧКЕ СНОВЕ

Ново Горажде, октобар 2009,
Предузимљиви и увијек сналажљиви Иво Корче, један од ријетких предратних Словенаца у Горажду, а данас становник Новог

Горажда прави је примјер како се властитим радом, одрицањем и сналажљивошћу може почети буквално од нуле и основати примјеран породични бизнис.

Уз два рационално искориштена кредита, укупне вриједности 35.000 марака Ивек, како га сви зову, је успио да на, само до прије пет година потпуно запуштеној обали Дрине, код старог жељезничког моста некадашње ускотрачне пруге, прво изгради породичну кућу са пратећим објектима, а затим и специјализовани угоститељски објекат "Марина-Дрина", са прелијепом терасом и још увијек недовршеним вањским садржајима.

-Тако сам ја и буквально из Горажда, ратне 1994. године, допливао ријеком Дрином у своју марину, овде у Ново Горажде, где сам заједно са мајком Олгом и оцем Јанезом закућио прича Корче.

Тешко му је, каже, кад се подсећа на тешка ратна времена у Горажду и на чињеницу да је и он, заједно са бројним Србима који су остали у том граду, морао бежати, и то пливајући Дрином.

-И како тада, тако и данас, ево ме ту, уз ово шеталиште крај Дрине, које спаја Гопажде и Ново Горажде, вели Корче.

Прича како је, за разлику од многих који су дизали бројне и много веће кредите и трошили их на провод па чак и на коцку, а које им данас враћају жиранти, сваку марку узидао у своју "Марину-Дрину", те како из скромне зараде непрекидно улаже у нове садржаје.

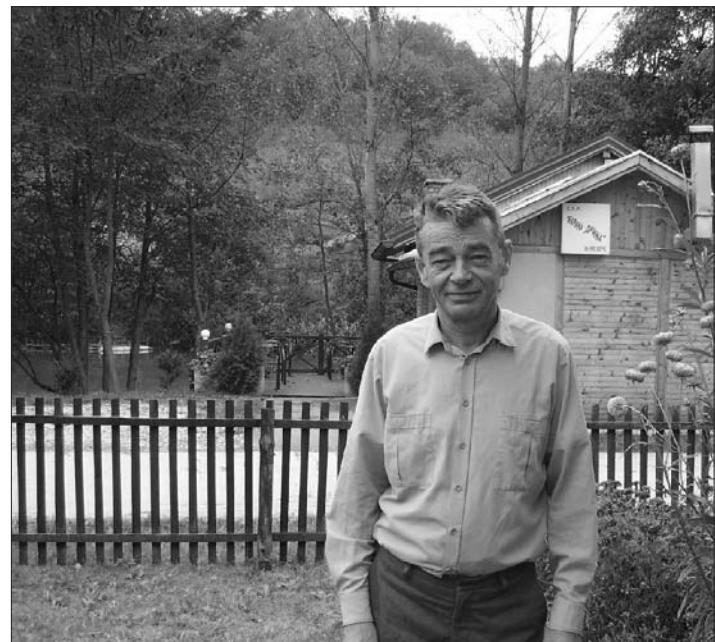
-Планирам урадити мању марину са везовима за десетак чамаца, јер је овде Дрина још од 1989. године претворена у језеро Хидроелектране "Вишеград", а затим уредити и мању рибарску стазу. Иначе, у мањем парку уз обалу ријеке већ сам поставио столове и отворени роштиљ, кога дајем на услугу посјетиоцима, казује Корче.

Мајка Олга и отаџ Јанез су му, каже, десна рука и помажу му у свим пословима.

-Мајка је задужена за кућу, али и за спровођање специјалитета за госте, а отаџ, мада је напунио 86. година, је прави феномен, јер је још увијек у снази и

ради најтеже физичке послове. Уз спремање дрва за зиму његова дужност је и одржавање мањег парка у дворишту наше куће, те баште са малим пластеником, показује нам Корче.

Прије посљедњег рата у Горажду је Иво Корче једно вријеме радио у грађевинском предузећу "Дрина", где су и његови родитељи стекли пензију, а затим је био познати предратни цвећећар.

Иво Корче крај своје "Марине-Дрине"

-Након посљедњег рата у Новом Горажду вјало је нешто радити, од чега би се живјело. Једно вријеме сам радио као комерцијалиста у Фабрици жиџе, а потом сам се одлучио на приватни бизнис. Формирао сам мању фарму кока носилица. Мислио сам да ћу то наставити и овде, али пошто ми је било жао да загађујем ову прелијепу ријеку, одлучио сам се да промјеним занимање и кренем у неизвјесност. Основао сам своју "Марину-Дрину", прича Корче, наглашавајући да је било тешко, али захваљујући преданом раду и помоћи бројних пријатеља, урадио је, каже, доста, остварујући тако свој младалачки сан.

Ивекову угоститељску радњу "Марина-Дрина", због своје љепоте и специфичности, свакодневно посјећују бројни гости из Новог Горажда и Горажда, али и сусједних дринских општина.

Славко Хелета

РЕПОРТАЖНИ ЗАПИС

Након још једне године за произвођаче кромпира у општини Рогатица

БОРИЧКИ КРОМПИР ЧЕКА БРЕНДИРАЊЕ

Рогатица, октобар 2009,

Кромпир полако, али сигурно преузима примат над сточарством Боричке висоравни у општини Рогатица, па и у сусједним општинама Романијског подручја. Тако се овај традиционални сточарски крај посљедњих година океће знатно уноснијо и, захваљујући савременој механизацији, лакшој производњи која далеко брже доноси очекivanе приходе овдашњим пољопривредним домаћинствима.

Уосталом, оваква оцјена је потврђена и од стране пољопривредних стручњака на 45. Регионалној пољопривредној изложби, одржаној почетком октобра у Рогатици. Истичући изузетан квалитет овдашњег сјеменског и меркантилног кромпира, што се објашњава изузетно повољним агротехничким условима, Проф. др Драгољуб Тркуља из Бања Луке је препоручио овдашњим пољопривредним организацијама и газдинствима да се удруже и заједнички региструју властити бренд са робном марком која ће бити додатна гаранција квалитета, што ће олакшати пласман боричког кромпира на избирајивом домаћем, а поготово иностраном тржишту.

Рогатица - кампања вађења кромпира

На рогатичком подручју је успјешно завршена кампања вађења кромпира са бројних парцела, за шта се користи одговарајућа механизација коју посједује, практично, свако домаћинство које се поодавно одлучило да своју егзистенцију веже уз производњу сјеменског и меркантилног кромпира. Већина ратара то раде сами, али је добар број њих укључен у Удружење пољопривредника "Соланум-продукт", а значајнији производњач овдашњег кромпира је и приватно пољопривредно предузеће "Агрос", власништво Озрена и Душана Планојевића из Рогатице.

Душан Планојевић, искусти пензионисани агроном, каже да је кромпир препородио овдашња запостављена села и на неки начин зауставио доскорашњу миграцију људи ка градовима.

Првокласни борички кромпир

-Тако данас имамо производњаче који кромпир мјере десетинама тona. Имају механизацију, савремена складишта, али им фали радне снаге, посебно у кампањи вађења и сортирања кромпира. Зато је у вријеме кампање вађења кромпира на регионалном путу Рогатица-Борике права гужва. Људи свакодневно одлазе на Борике и раде на њивама као сезонџи, слично као што многи иду у Србију на бербу малина, каже Душан Планојевић.

Ипак, он упозорава да се проблеми са кромпиром појаве посебно када добро роди, као ове године.

-Ми производњачи смо обавили свој дио посла, и то успјешно. Сад је на Влади Републике Српске и њеном ресорном министарству да нам помогну у пласману, јер системски ништа није регулисано нити смо заштићени од трговаца који нуде кромпир изузетно лошег квалитета. Уз то, подстицајне мјере чекамо и по годину дана, што дестимулише ову производњу која има велику развојну шансу за овдашњи брдско-планински крај, истиче Планојевић, додајући да препродавци на Сарајевским пијацама купују обмањују са натписима "оригинални борички кромпир", а да им у ствари нуде увозни изузетно лошег квалитета.

И то је један од разлога који производњаче боричког кромпира тјера да заједно и организовано приступе брэндирању свог изузетно квалитетног производа који се итекако тражи на тржишту.

Славко ХЕЛЕТА

ПОДСЈЕЋАЊЕ

У сјећање на посјету Ива Андрића Вишеграду, граду његове младости 18. октобра 1972. године

АНДРИЋЕВ ОДСЈАЈ ДЈЕТИЊСТВА И МЛАДОСТИ

Вишеград, новембар 2009,
изом културних дешавања у Вишеграду је у октобру обиљежена годишњица рођења нашег професорима вишеградске Гимназије.

Тим поводом у овом броју "Сокола" подсјетићемо се на Андрићеву посјету Вишеграду 18. октобра, далеке 1972. године.

Андрић у зборници Вишеградске гимназије

Те године Вишеград је свом чувеном суграђанину, поред Београда, Сарајева и Травника, приредио свечани дочек поводом његовог 80-ог рођендана.

Боравећи тада у Босни и Херцеговини Андрић је прво посетио родни Травник и Сарајево, а након тога је дошао у Вишеград, град свог дјетињства.

На старој Ћуприји на Дрини, описаној у његовом роману "На Дрини Ћуприја" дочекали су га бројни грађани, ученици и тадашњи званичници општине Вишеград.

За вријеме посјете Вишеграду Иво Андрић је највише времена провео у друштву својих домаћина разгледајући стари камени мост.

Тада је посетио и Народну библиотеку, која данас носи његово име и Основну школу "Вук Караџић".

Приликом посјете вишеградској Гимназији Андрић је добродошлицу пожелио ученик Жарко Чигоја ријечима: "Срећни смо што смо генерација гимназијалаца која има ту част да Вас види и поздрави у својој средини. Ви и ваше дјело сте увијек били везани за стари мост, Вишеград и људе који живе у њему. Овуда су људи долазили и одлазили, а мост је остао да свједочи о вјечности људског дјела", рекао је тада Жарко Чигоја.

Одговарајући на добродошлицу Андрић је кратко одговорио: "Поздрављам вас као ваш, са много лијепих жеља и среће, а срећа се стиче радом. Не гледајте у ме-

ни идеал радног човјека, и ја сам у вашим годинама понекад био лењ, али љубав према раду стиче се временом", отпоздравио је Андрић ученицима и професорима вишеградске Гимназије.

У разговору са просвјетним радницима Иво Андрић је причао како му је учитељ Љубомир Поповић једном рекао да доживотно памтимо имена својих учитеља, јер никада не треба заборавити људе који су нас научили првим словима. Андрић је на то додао: "Желим да и ваши ученици, када буду имали 80 година, говоре овако о вама са симпатијама и поштовањем, као што и ја сада говорим о својим учитељима".

Андрић у разговору са вишеградским матурантима

Након одласка из Вишеграда Иво Андрић је новинарима изјавио да је "Увијек занимљиво и узбудљиво обићи мјесто свог дјетињства и видјети крајеве које никада нисте заборавили. Ови крајеви, насеља, ријеке и шуме живе не само у оном што сам написао и објавио него и у мом сјећању и ја их увијек посматрам са извјесним узбуђењем, тражећи у њима нешто од сјаја мoga дјетињства и моје младости".

Годину дана раније, 8. октобра 1971. године, Скупштина општине Вишеград је прогласила нобеловца Ива Андрића почасним грађанином Вишеграда.

У тексту повеље пише: "Знак највишег признања и најдубље захвалности за извођење овог града са немирне Дрине, његовог бића и његове историјске судбине, на свјетску позорницу спознаје и збивања нобеловском снагом књижевне ријечи и поруке".

(У тексту кориштени записи вишеградског хроничара Ђока Ражнатовића)

Милица КУСМУК

РЕПОРТАЖА

Сложна породица Џида из Борике код Рогатице

ПОЉОПРИВРЕДИ ТРЕБАЈУ МЛАДИ ЉУДИ

Рогатица, октобар 2009,

Није никаква мудрост да је селу и пољопривреди, уз остале предуслове, најважнија радна снага, и то млађе генерације.

Последњих година, након скоро три деценије велике миграције најмлађег радно способног становништва са села на подручју источног дијела Републике Српске, у општини Рогатица миграција је стала, па се чак и млади људи почину враћати на своја породична имања.

Породично газдинство Џида – покретни штанд за сајмове

Такав примјер биљележимо на Боричкој висоравни, у засеоку Лијеска, где у оквиру породичног пољопривредног газдинства Џида ради и од пољопривреде добро живи 11 чланова истоимене породице.

Драгомир Џида (54) је глава породице и пољопривредног газдинства, а поред супруге и мајке ту су два сина, снаје и четврето унучади.

-То су 22 руке, толико потребне сточарству и ратарству, чиме се бавимо и од чега пристојно живимо, каже Драгомир, додајући да би најсавременије машине ипак биле незапослене да је он сам са супругом и мајком на имању.

Џиде посједују око 15 хектара плодне земље, ливада и пашњака, али и оранице које се због сјетве сјеменског и меркантилног кромпира сваке године шире.

-Седам хектара наших плодних ораница је највећим дијелом под кромпиром, па онда долази пшеница, раж и зоб. Како је кромпир све исплати-

вија ратарска култура, који на подручју Боричке висоравни изванредно успјева, од скора га сијемо и на закупљеним ораницама, тако да смо ове јесеник у складиште спремили преко 100 тона овог поврћа, не рачунајући значајне количине меркантилног кромпира који је већ продат практично са њиве, истиче Џида.

Због експанзије сјетве кромпира постојеће складиште им је недовољно, тако да припремају материјал да подигну ново, капацитета од чак 400 тона.

-По традицији бавимо се и сточарством. У стаји имамо пет музних крава и двије јунице, а у овчарнику 100 овца. Што се тиче узгоја јагњади то се данас још увијек исплати, а мљекарство је у великој кризи, тако да је на овим нашим подручјима откуп потпуно стао. Једноставно, не исплати се давати млијеко испод цијене, премије касне, а отпупљивачи нередовно плаћају. Зато смо се привремено преоријентисали на сир и скоруп, чекајући праве откупљиваче и повољније цијене, појашњава Џида.

Да је пољопривредно газдинство Џида узорно најбоље свједочи поглед на уредно домаћинство са свим пратећим објектима.

-Уз рад, одвајајући од зараде, успјели смо обезбедити практично све пољопривредне машине, приклучке и алатке за ратарство и сточарство. Имамо све осим комбајна: четири трактора, сијачице и вадилице кромпира, сијачице за жита, косачице, мотокултиваторе, балирке за сијено, набраја Џида.

Прије кампање вађења кромпира минулог љета сакупили су и у сјењак спремили 15.000 бала сијена за зимску исхрану стоке.

Драгомир је, иначе, већ стекао пензију, тако да у породичном газдинству од скора има улогу искористног координатора, предано преносећи на синове богато пољопривредно искуство.

-Нико не одмара док се ради, а у кампањи ангажујемо и сезонску радну снагу. Много се ради или зато добро живимо и остварујемо пристојне приходе за наша три домаћинства, која практично живе као једно, наглашава овај искусни пољопривредник, истичући да је то прави рецепт и кључ успеха у пољопривреди овог брдско-планинског, али и других крајева.

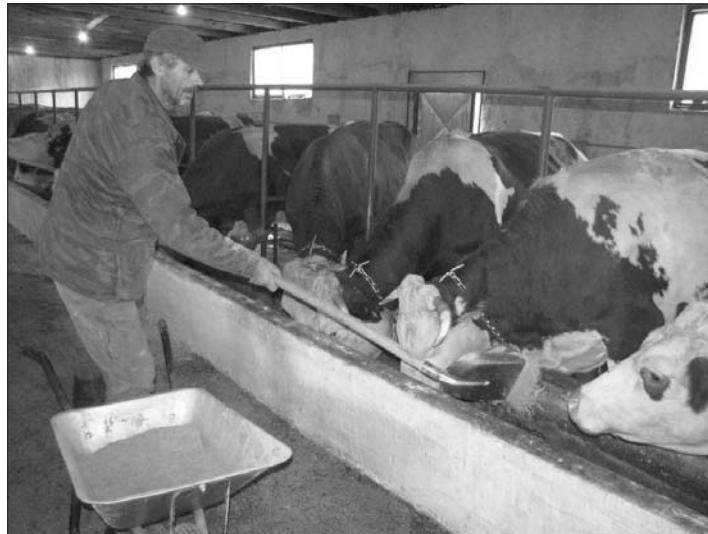
Славко ХЕЛЕТА

Примјер из Саса код Вишеграда

ФАРМА КРАВА ЗА ПОРОДИЧНИ БИЗНИС

Вишеград, новембар 2009,
Када се Митар Ђелош, родом из Илиџе код
Сарајева, након посљедњег рата са породи-
цом у изbjегличкој колони запутио према
Вишеграду мислио је да се више никада не-
ће бавити сточарством, као у старом крају.

- У насељу Осијек код Илиџе имао сам фарму од 20 музних крава, а бавио сам се и услужним то-
вом јунади. Била су то лијепа времена, кад се доста
радило и добро живјело, присјећа се Ђелош, дода-
јући како је безброј ноћи сањао и ево досањао да у
Сасама код Вишеграда коначно обнови, па чак и унаприједи предратну сточарску производњу. За-
хваљујући труду, властитим улагањима, али и под-
стицајном кредиту из развојног фонда општине
Вишеград, у износу од 250.000 марака, изградио је
савремену стају и набавио 50 високостеоних му-
зних крава.

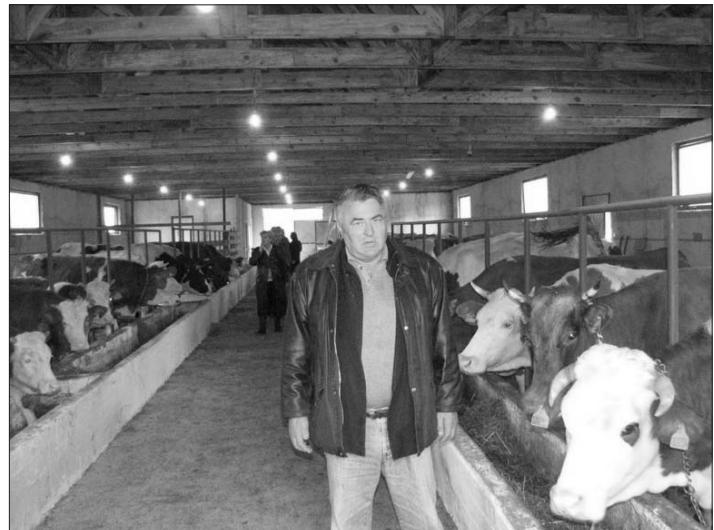
На скромној свечаности недавно је озваничио
почетак рада нове фарме крава, у којој се већ нала-
зи и већи број женских телади.

Митар признаје да је ово доста тешко вријеме за производњу и откуп млијека, уосталом као и за пољопривреду у цјелини. Али, као искусни сточар каже да је и раније било таквих периода, изражава-
јући своје чврсто уверење да су пред овом дјелат-
ношћу бољи дани.

Посебно истиче сарадњу са Сарајевском мље-
каром "Милкос", са којом има позитивна искуства
још из Илиџе, од прије рата.

- Од њих сам добио два лактофриза, тако да по
млијеку долазе сваки други дан. Количине варира-
ју и крећу се између 450 и 500 литара млијека днев-

но - каже Ђелош, додајући да су они на његовој фарми отворили и откупни пункт за цијело под-
ручје Прелова.

*Митар Ђелош у својој новој фарми крава
у Сасама код Вишеграда*

- Разговарао сам са њиховим представницима и са начелником општине Вишеград Томиславом Поповићем и договорили смо се да у склопу моје фарме формирају сабирни центар за откуп млијека са подручја вишеградске жупе, што ће без сумње бити од великог значаја за остале сточаре - каже Ђелош.

Он додаје да неће stati на овом броју музних крава, вјерујући да ће убрзо успјети да повећа њихов број на око 80, па зато размишља о изградњи још једне савремене стаје.

Ђелошева фарма крава је база породичног бизниса, на којој поред власника ради и његова супруга, син, снаја и троје унучади, а због обима послова ангажовали су још и три радника.

Овај вриједни сточар у Сасама посједује нешто мање од једног хектара земљишта, што је недовољно за овај ниво сточарске производње.

- Зато сам на подручју Тршевина, у вишеградској жупи, закупио 35 хектара плодног земљишта, где сијем силажни кукуруз и сакупљам сијено. По-
сједујем све пољопривредне машине, укључујући и силажни комбајн, тако да уз максимално ангажова-
ње свих успјевамо да обезбедимо довољне количи-
не квалитетне сточне хране за фарму током цијеле године. Уз то, са нашом механизацијом помажемо и другим сточарима - појашњава Ђелош.

Славко ХЕЛЕТА

СПОМЕНИЦИ

Народ ивањичког и ариљског краја први пут, после тачно два века, откривањем споменика, обележио годишњицу Боја на Кукутници

БИТКА СА ТУРЦИМА ОПЕВАНА У НАРОДНИМ ПЕСМАМА

Споменик подигле општине Ивањица и Ариље, уз финансијску помоћ “Србија-шума”, “Путева” из Ивањице и грађана тог краја

У недељу по Великој Госпојини у будуће ће се на месту битке на Кукутници одржавати народни вазари и друге светковине

Народ ивањичког и ариљског краја је први пут, после тачно два века, откривањем споменика, обележио годишњицу Боја на Кукутници. У недељу по Великој Госпојини на месту велике битке на овом планинском венцу између Јавора, Голије и Златара, откивен је споменик у знак сећања на изгинуле српске патриоте који су устали у борбу против турског освајача. Споменик су подигле општине Ивањица и Ариље, уз финансијску помоћ “Србија-шума”, предузећа “Путеви” из Ивањице и једног броја грађана.

На великој свечаности, којој су поред бројних мештана и гостију из Ариља, Ивањице, Чачка, Ужица, Београда и других крајева, присуствовали и чланови удружења која окупљају потомке старих српских ратника и добровољаца, споменик су открили др Мирјана Авакумовић, председник општине Ариље, и Радомир Ристић, председник општине Ивањица. О боју на Кукутници говорио је др Живота Марковић, један од највећих познавалаца српске историје тог времена и члан Градског одбора потомака ратника “Мајор Коста Тодоровић” из Ужица.

Како је нагласио др Марковић, пред Петровдан 1809. године на простору Кукутнице одиграла се једна од највећих битака са Турцима. Српским устаницима, у чијем је саставу била и група Црногораца са старешином Јованом Шибалијом, командовао је Милош Обреновић. Борба је трајала пола дана, а потпомогнути бројним мештанима међу којима су се посебно истакле жене задужене да отискују камење на турске војнике, српски устаници су успели да разбију неупоредиво бројнију и јачу турску војску, да јој нанесу велике губитке и да ране њиховог команданта Сулејман-пашу. Због значаја ове победе, и десетковања турске војске која се

повукла према Сјеници, бој на Кукутници је опеван и у српским народним песмама.

Освећење споменика на Кукутници

- Можемо бити поносни што су мештани ариљског и ивањичког краја, иако тек после 200 година, подигли споменик својим прецима који су изгинули на Кукутници у борби за слободу Србије. Он ће значити и сећање на све друге знане и незнане устанике са овог подручја и из других крајева који су се тих отсудних година борили на Голији, Златибору, око Нове Вароши, Пријепоља, Бијелог поља, и на другим бојиштима како би Србију и Црну Гору коначно ослободили од турског јарма, - истакао је, између остalog, др Живота Марковић на свечаности на Кукутници.

Светислав ТИЈАНИЋ

Београдски професор др Бранислав Машић у родној Превизми код Чајнича, на мјесту будућег спортско-рекреационог центра, подигао необичан и јединствен споменик лопти

“БУБАМАРА” У СЛАВУ СПОРТА, ДРУЖЕЊА И МИРА

Чајниче, август 2009,

Случивши да обнови давно запуштено и напуштено породично имање у Превизми код Чајниче, Бранислав Машић, декан Пословног факултета Универзитета Сингидунум у Београду, сви су очекивали да ће прво направити викендицу. Међутим, ту на обронцима планине Стакорине и Вучевије, на надморској висини од 1.100 метара, на опште изненађење многих прво је подигнут необичан и за овдашње прилике monumentalан споменик лопти!

Јединствени споменик лопти

Професор, како га овде сви зову, није одолио својој замисли да овде прво подигне споменик лопти, што је први експонат његовог будућег спортско-рекреацционог центра, удаљеног од асфалта у мјесту Луке 4,8 километара.

- Питају ме многи зашто баш споменик лопти? Зато што је лопта прва дјечија играчка са којом стичемо највеће животне радости и пријатељства. Лопта је симбол мира, слободе, среће и планетарности. За фудбал кажемо да је најважнија споредна ствар на свијету, “бубамара” се штутира у свим дијеловима свијета, уједињујући различите народе и културе, а слично је и са другим колективним спортивима са лоптом. Због лопте и спорта се ратовало, а чешће и мирило. И у древној Грчкој, за вријеме Олимпијских игара, ратови су мировали - појашњава Машић.

Имао је муке професор док није пронашао мајстора, али захваљујући сналажљивости Рада Благојевића из Лука код Чајнича, коме је грађевина хоби, овај необичан бетонски споменик угледао је минулог љета свјетлост дана.

- Наша лопта је пречника два метра и састоји се од 20 шестоугаоних и 12 петоугаоних елемената, као и све “бубамаре”. Тешка је 3,5 тоне, за њу је утрошено око двије тоне цемента и стотињак килограма арматуре. На пројекту смо радили неколико мјесеци, у чemu су нам помогле и Машићеве колеге професори и студенти са његовог факултета, док је само бетонирање и постављање трајало двије седмице - каже мајстор Благојевић.

Тако ова необична “бубамара” доминира превојем Превизма, где се већ назиру контуре будућег игралишта за мали фудбал, тенис, одбојку и кошарку, мањег базена, те стаза за џогинг. Професор је овде заједно са компијама већ довео и уредио воду, а посебну пажњу плијени велики путоказ на коме су означене ваздушне удаљености до највећих градова свијета.

- Изнад чесме пише “Вода добре воље”, а испод тога да су породице Машић, Драшковић, Ђеро и Хоџић. Ове последње двије су Бошњачке, са којима живимо у одличним компијским односима. Иначе, ово је љековита вода, добра за очи и грло, а неки кажу и за мушку потенцију. У сваком случају, биће на корист путницима намјерницима, јер је има у изобиљу - каже Машић.

На овом мјесту ни у најтоплије љетње дане није спарно јер се налази у средишту “руже вјетрова”, а поглед “пуца” према Дурмитору, Пљевљима, Прибоју, Међуречју и Сарајеву.

На будућој стази за џогинг, која треба да буде дуга осам километара, већ су постављене клупе и столови за одмор, као и корпе за отпадке. А при шумарку, испод једне брезе и оморике, постављена је и “клупа љубави”!

Подручје Превизме на великому билборду већ је преиначено у Мале Дужи, јер породица Машић води порекло из села Дужи код Шавника.

- Кад ја и супруга стекнемо пензију, сигурно ћу се вратити овде у Мале Дужи, одлучан је професор Бранислав Машић и додаје да би највише волио да ово мјесто људи ускоро прозову једноставном одредницом : “Код лопте”(!), каже Машић, најављујући да ће овде на прољеће наредне године, у част Свјетског фудбалског шампионата у Јужној Африци, организовати први турнир у малом фудбалу.

Славко ХЕЛЕТА

ОСВРТ

Зашто је Споменик Иву Андрићу у Вишеграду, углавном, скривен од погледа туриста

ПАРКИНГ ЗА АУТОБУСЕ ИСПРЕД НОБЕЛОВЦА

Вишеград, новембар 2009,
 д када је у јуну 1985. године, на десету годишњицу од смрти Ива Андрића, за трајања тада девете културно-књижевне манифестације “Вишеградска стаза”, ходољбац Зуко Џумхур открио Андрићев спомен обиљежје у граду његовог дјетињства, одмах крај “његове” на Дрини Ћуприје, бијели мермерни обелиск је препознатљиво вишеградско културно и туристичко одредиште.

Андрићев обелиск, рад академског вајара Љупка Антуновића из Сарајева, је на жалост био “жртва” сулуде предратне реторике, када га је група мусиманских екстремиста порушила 1. јула 1991. године, а његове дијелове баџила у Дрину.

Након тога, средином 1994. године, Антуновић клеше истовјетну копију овог споменика, кога културни и јавни радници Републике Српске поново враћају у омалени парк уз Ћуприју на Дрини.

Одмах по завршетку рата у БиХ, средином 1996. године, неколицина вишеградских културних радника и новинара открива остатке предходно поломљеног споменика у муљу повучених Дринских вода. Тако су сачувани остатци првобитног споменика потврдили његову неуништивост и постојаност, попут Ћуприје на Дрини, и поред бројних и цикличних страдања.

Обновљени Андрићев бијели мермерни споменик обавезно походе бројни туристи и путници намјерници.

Но, због једне несмотрене одлуке (мада неки тврде да никад није ни донијета), од прије двије године, одмах испред Андрићевог споменика и улаза према Ћуприји на Дрини одређено је мјесто за паркинг ванлинијских аутобуса!

Тако је бијели мермерни обелиск, практично свакодневно скривен од очију туриста, због чега су у више наврата негодовали вишеградски културни радници.

Један од оних који апелује на укидање ове “чудне” одлуке да се “Андрић заклони паркираним аутобусима” је и познати вишеградски сликар Хаџи Бранко Никитовић, који је затражио и добио подршку колега и вишеградских новинара, у настојању да се простор испред овог споменика ослободи, да буде видљив и доступан свима, а поготово бројним гостима Вишеграда.

Биљежимо и бројна чуђења и сличне захтјеве гостију на “Вишеградској стази”, као и учесника других културних манифестација у граду на Дрини.

Тако су, минулог лета, приређујући концерт испред Ћуприје на Дрини, чланови једног трубачког оркестра из Француске одбили да свој аутобус паркирају испред Андрићевог обелиска, сматрајући то недопустивим, истовремено се чудећи да надлежне општинске власти већ нису исправиле своју, очигледну, грешку.

Истина је да Вишеград нема довољно паркинг мјеста и да је простор испред Моста Мехмед-паше Соколовића, посебно на десној обали Дрине, напрото пребукиран. Но, то није довољан разлог да се баш испред Андрићевог спомен обиљежја већ другу годину заредом паркирају аутобуси.

Јер управо овај споменик и обновљена “Вишеградска стаза”, чувају успомену на књижевника и нобеловца Ива Андрића, који је својим грандиозним дјелом “На Дрини Ћуприја” овјековечио град своје младости.

Зато је на вама, господо надлежни из локалне администрације, да укинете паркинг за аутобусе испред Андрићевог белог мермерног спомен обелиска крај вишеградске Ћуприје на Дрини.

- То је најмање што можете учинити за бољу слику Вишеграда у очима посетилаца са свих страна свијета, који вођени Андрићевим романима, трагају за његовим ликом крај Ћуприје, господо административци.

Славко ХЕЛЕТА

РЕПОРТАЖА

Примјер породице Росић из Вражалица код Рогатице

УЗ ПОЉОПРИВРЕДУ СЈЕЧА И ИЗВОЗ ШУМЕ

Рогатица, новембар 2009.

Vријеме када тек статистички најчешће констатујемо да је село, у брдско планинским крајевима, скоро опустјело има и другачијих примјера, а један од њих је породица Чеда Росића (58) из Вражалица, преизније из засека Наплеће, у општини Рогатица. Јер оно што су они урадили и шта су све, практично, сами обновили након што им је комплетно домаћинство уништено у посљедњем рату, завријеђује сваку пажњу. Но, чини се ипак да то надлежни за повратак, и то Срба на своја предратна огњишта, слабо виде и још слабије помажу. Да је тако, без сумње би до сада добили електричну енергију.

Доћи код Росића са путничким возилом, посебно зими и за вријеме кишног периода, на надморску висину од око хиљаду метара, прави је подвиг, највише због потпуно запуштеног регионалног пута Месићи-Јабука.

Истина, локални пут до Наплећа и даље према Вражалицима много је бољи, мада га уништавају шлепери који извозе дрво, са којим је овај крај изузетно богат, посебно са квалитетном буковином.

Дочекују нас шлепери-штицари који са специјалним дизалицима "сами себе утоварају" са балванима.

Управо близина богатих шумских комплекса одавно их је усмјерила да се уз пољопривреду баве сјечом и извозом балvana са потребе рогатичког "Шумарства". Пошто Чедо ради на одржавању у хидроелектрани "Месићи" за рад у шуми се опредјелио његов син Мирко, двадесет деветогодишњи кршни младић, који је истински примјер како млади људи, поред пољопривреде и у шумарству могу пронаћи запослење и добро зарађивати.

-У шуми сам већ пет година и хвала Богу добро ми иде. Посла има преко главе, само ваља добро запети. Заједно са колегом Луком Марковићем, родом од Горажда, са шумским газдинством "Сјемећ" из Рогатице редовно

уговарамо сјечу и извоз дрвета. И то са мјеста где њихове машине не могу прићи. Моји волови и Лукини коњи то успјевају савладати, прича Мирко Росић, показујући нам своје љубимје, пар волова који су му главни ослонац у овом тешком, али добро плаћеном послу.

Нађе Мирко времена и за провод, за вашаре, а често је и у Рогатици. Само се жали да га кафана, попут већине градске младежи, толико не занима, а укућани би ипак да што прије нађе животну сапутницу. Само је данас, кажу, тешко наћи дјевојку за удају која би хтјела са асвалта на село.

-Немам ја времена за дангубљење, ваља сјећи шуму и извлачiti оволике балване. Ништа неће само, а и у пољопривреди има пуно послова. Тек кад дођу зимски дани онда се "одмарамо" печењем ракије, од шљива и крушака, додаје Мирко.

Кућа Росића, мада је на самку и удаљена од других, увијек је пуна попут неког мањег успутног ресторана.

-Имамо велику фамилију, а и ови Миркови послови са шумом свакодневно окупљају по двадесетак људи. По оној народној "ако чељад нису бесна, ни кућа није тијесна", навикили смо на гужву и непланиране госте, тако да би нам било необично кад би бар један дан били сами, каже Чедо Росић.

У овом узорном и вриједном домаћинству, које се бави ратарством, сточарством и воћарством, поред Чеде је супруга Милена, још увијек крепка бака Божана и син Мирко. Замолили смо их да накратко оставе бројне госте и да их заједно фотографиšемо, на шта су углас, уз осмијех, додали како их одавно нико није сликао заједно.

-Немамо ми за то времена, ваља све ово стићи, а и календарска зима је на прагу, мада смо већ имали снijег два пута у октобру. Треба спремати зимницу, каже бака Божана, која је и у деветој деценији још увек активна, помажући снаји Милени око спремања млијека, сира и исхране свиња и кокошки.

Успјели су Росићи, након посљедњег рата, потпуно обновити готово уништено домаћинство, тако да данас под кровом имају кућу, Миркову викендију и десетак пратећих објеката. Разочарани су што, осим донације од 500 цигли и 2.500 марака од општине Рогатица још 1997. године, за обнову домаћинства и за истински повратак на своје узорно имање никад и ни од кога више нису добили ништа. А како кажу, виде шта се све ради, посебно како се излази у сусрет са бројним донацијама Бошњацима повратницима.

-Најтеже нам је што 13 година након рата још увијек нисмо добили струју. Можда је то својевrstan апсурд, јер се налазимо неких десетак километара изнад хидроелектране у Месићима, на Прачи, на којој сам ја запослен, наглашава Чедо.

Славко ХЕЛЕТА

ЗДРАВ ЖИВОТ

ЗАШТИТА ОД ГРИПА

Сезоне грипа и прехладе долазе и одлазе, међутим ове године свет се суочава са епидемијом свињског грипа која је врло озбиљна и не треба је занемарити. Како се заштитити?

Свињска грипа шири се знатно брже него уобичајена грипа. Стручњаци упозоравају да не треба паничити, али треба бити опрезан.

Најважнија ствар у заштити од грипа је јачање имунитета. Задњих дана могло се о томе дosta читати, али познати светски стручњаци тек су недавно дали конкретне поруке како превентивно деловати.

И исхрана игра важну улогу у превенцији

Витамин Д је од есенцијалне важности за нормално функционисање имунолошког система, а све више доказа упућује на то да је зимско време плодно тло за грипа и прехладе зато што не примамо довољно сунчеве светlostи из које тело добија неопходне дозе витамина D.

Из тог разлога већина лекара и здравствених радника препоручују дневно узимање витамина D у ово доба године, а препоручена дневна доза у зимским месецима је за одрасле особе око 5.000 ИЈ у време сезоне грипа. Препоручује се узимање витамина D3 који тело апсорбује пуно боље од витамина D или D2 и не сме се узимати стално, већ само у зимским месецима. Уз витамин D пожељно је да узима и калцијум због боље апсорпције.

Осим тога, препоручује се и испирање слузнице носа сланим раствором неколико пута дневно. Слани раствор спречава развој бактерија и вируса у носним отворима. Такође је препоручљиво два пута дневно грљати воду у коју сте претходно ставили мало морске соли.

Борите се уз помоћ хране

Истраживања показују да одређена храна даје бољу заштиту и јача организам од других намирница које су такође здраве.

Стручњаци препоручују редовно конзумирање јогурта јер садржи материје које помажу белим крвним зрнцима у борби против напада вируса. Посебно се препоручују пробиотички јогурти који доказано јачају организам, и то за 33%.

Бели лук је од давнина познат као здрава намирница, а његове добробити потврђују и савремена истраживања. Ако нисте љубитељ белог лука, можете га узимати и у капсулама. Бели лук садржи алицин, који је моћно средство у борби против бактерија и вируса.

На попису здравих и превентивних намирница налази се и црни чај. Он садржи протеин интерферон који, како је доказало харвардске истраживање, врло успешно лечи прехладу и грип. Препоручује се узимање пет шољица црног чаја дневно током периода од две недеље. Такав третман подићи ће ваш имунолошки систем на високи ниво отпорности.

Печурке такође могу помоћи да ојачате организам. Садржавају бројне хемијске спојеве који благотврдно делују на тело. Подстичу производњу белих крвних зрнаца која су кључна за успешну борбу против грипа и прехладе.

На јеловнику би се свакако требала наћи и риба богата омега-3 масним киселинама. Таква риба побољшава активности организма у његовој природној борби против бактерија и вируса. Осим тога, научно је доказано и да омега-3 масне киселине штите плућа и цели респираторни систем од упалних процеса.

Заштитите се од баџила

Најбољи начин заштите од вируса јесте да их држите подаље од себе. То исто треба чинити и са оболелим људима. Препоручује се често прање руку, и то врло темељно, а нарочито треба очистити подручје испод ноктију. Пешкир којим бришете руке такође мора бити чист.

У овом ризичном добу немојте са члановима породице делити пасту за зубе јер се и на тај начин преносе баџили. На јавним местима немојте користити понуђени тоалетни папир него носите своје марамице.

Опредно са телефонима, компјутерима и мобилним телефонима. Ти су предмети магнети за бактерије. Обавезно такве предмете пре коришћења очистите антибактеријским влажним марамицама.

Будите активни, али се и одморајте

Природну снагу имунитета најбоље ћете повећати вежбањем и спавањем. Вежбање и телесна активност су један од најбољих природних начина одбране, а стручњаци препоручују благе телесне активности 20-30 минута дневно. Умерено вежбање штити и респираторни систем од штетних утицаја.

Организму треба обезбедити квалитетан сан

Наравно, организму је потребан и одмор, јер ако је иссрпљен, не може одолети нападу вируса и бактерија. Током ноћи треба одспавати седам сати непрекидно. Ако имате напоран радни ритам, онда и више. Препоручује се и поподневно спавање, али не дуже од сат времена. Дани викенда идеални су за одмор, али и за рекреацију. Почаси свој организам штетњом у природи, али и одмором и квалитетним сном. Препорука светских стручњака за квалитет сна је да у кревету треба бити пре поноћи.

Док чекамо вакцину и размишљамо да ли се вакцинисати или не, придржавајмо се ових једноставних и корисних савета.

Иако је о свему овоме већ писано више пута оно што виђам на јавним местима још увек ми говори да људи нису довољно схватили како треба да се понашамо у ситуацији епидемије. Многи људи и даље кашљују да при томе не ставе руку на уста, пале цигарете неопраним рукама, купују брзу храну и једу је непораним рукама, неки чак иду улицом и пљују.

Још једна корисна препорука је да избегавате градски превоз што више, јер је он највећи извор зарезе. Увек кад вам прилике дозвољавају идите пешке, тиме ћете себе заштитити од могућности заразе, а свом организму обезбедити јефтину и корисну рекреацију.

ВИЈЕСТИ

Фочанска „Просвјета“ обновила рад

Најважнији културни чинилац

Фоча, новембар 2009.

Општински одбор Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“ у Фочи 6. новембра је званично обновио рад.

Након скоро пет година затијаша, у Фочи ће поново дјеловати најстарија српска културна институција у БиХ. Обновитељској скупштини присуствовало је 40 делегата који су донојели одлуку о обнови рада и изабрали Општински одбор и руководство друштва. За предсједника је избран професор књижевности и публициста Радисав Машић.

Он је у уводној ријечи подсјетио на историјат „Просвјете“ која је у БиХ основана још за вријеме аустроугарске окупације 1902. године. Након Другог свјетског рата, комунистичке власти забраниле су рад „Просвјете“, да би 1990. године обновила рад на истим принципима, културном и духовном уздизању српског народа у БиХ. Машић је истакао да је „Просвјета“ данас најважнији културни чинилац у РС.

Обновитељској скупштини „Просвјете“ присуствовали су представници основних и средњих школа, Богословског и Медицинског факултета, Православне цркве, Српске централне библиотеке, удружења сликара и гуслара, пјесника, књижевници и други културни радници.

На скупштини је усвојен и програм рада „Просвјете“ за наредну годину. Планирано је организовање културних манифестација за веће православне празнике, затим квизова знања за ученике основних школа, изложбе слика, ручних радова, такмичење рецитатора, издавање монографије о Ристу Тошовићу и годишњег часописа „Хотча“, те низ других културних активности.

С обзиром да су Општинском одбору „Просвјета“ у Фочи прије шест година одузете просторије и имовина, своје активности одбор ће реализовати у просторијама Центра за културу и информисање. Скупштини општине ће бити упућен захтјев да „Просвјету“ уврсти у буџетске кориснике и да за њене активности планира дио средстава.

Владимир ПАНТОВИЋ

Репортажни запис из Татинице и Старог Бroда

Дом за старице у кањону Дрине

Рогатица, септембар 2009.

За реализацију пројекта „Помоћ социјално угроженом становништву“ Министарство цивилних послова БиХ, општини Рогатица одобрило је 4.000 марака које се реализују путем Општинског одбора Црвеног крста.

Секретар Општинског одбора ове организације Драгиша Јовичић каже да је ова помоћ подијељена на 60 угрожених широм општине и 11 породица, колико их и има, у селима Татиница и Стари Брод, у кањону Дрине.

То су, додаје Јовичић, једина српска села непосредно уз лијеву обалу Дрине на њеном 60 километара дугом водотоку од Горажда до Жепе. Дрина и језеро ХЕ „Бајина Башта“ су их раздвојили од села Ђуревићи, Блаце и осталих у вишеградској жупи, а Старогорске стијене од боричке висоравни. Територијално припадају општини Рогатица, али због конфигурације терена више су наслоњена на 25 километара удаљени Вишеград у који, најчешће чамцима, одлазе по све што живот значи. Али, ако треба обавити посао у општини, ка-таству, полицији..., мора се у Рогатицу. Дођи из Татинице и Старог Бroда у

(припрема Славко Хелета)

Рогатицу значи пјешачити најмање три сата зајаслом козијом стазом уз литице Старогорских стијена и преко Грабвице и Старе Горе до Борика. Одатле, ако се стигне до шест часова, аутобусом 20 километара до центра општине.

Помоћ стигла у државе руке

Кад се говори о овим селима ево и још једног занимљивог детаља. Пописом становништва 1961. године у њима је било 27 домаћинстава и 156 житеља. Данас у оба села дим се пуши са 11 огњишта, а око њих је 14 житеља који стално бораве и један повремено, како каже, од фебруара до децембра, а ради се о „рођаку са села“, потпуковнику Војске Србије у пензији Десимири Шаренцу (61).

Велики дио становништва ових села половином шездесетих прошлог вијека отишло је одавде, јер им је земља, а била је добра и плодна, потопљена језером ХЕ „Бајина Башта“. Они који су остали брзо су се покајали. Грешке су исправљали пратећи младе у бијели свијет, јер су, како кажу, од њихових села дигли руке и Бог и људи.

- Пут који нам је обећан као веза са Вишеградом није урађен. „Заврнуо“ нас је неко, изгледа у нашој општини Рогатица, каже 76-годишњи Бориша Ђокић.

До њих само чамцем – Татиница и Стари Брод

- Урадише пут за сва муслиманска села од Вишеграда до нама сусједних Милошевића, а наших осам километара никад да се направи. Ваљда чекају да нас што је остало помремо, додаје 71-годишњи Раде Цвјетковић.

Да многе у ова два мала села не чека ништа добро, показује Гора Ђуричић која није могла изаћи ни да прими помоћ. Ништа боље не изгледају ни Милан Шаренац (73), Никола (79), Ленка (77) и Милојка (75) Митрашиновић. Све очи упрте су у најмлађег: 52-годишњег Жарка Митрашиновића, Наду Шаренац која има четири године више и наравно „рођака са села“ Десимира Шаренца који је ових дана изабран у Савјет Мјесне заједнице Борике. Од њега се очекује да у њихова села донесе бар мало оптимизма.

Поред пута најнужнији им је, кажу сви, мото-култиватор за обраду земље. Јер, мотиком и старачким рукама земља се више не може обрађивати.

Сретен МИТРОВИЋ

Обнавља се стари жељезнички мост у Новом Горажду

“ЖЕЉО” ЏЕ ЈОШ СПЛЈАЈТИ ЉУДЕ И ОБЈАЛЕ

Ново Горажде, октобар 2009,

Све до 1976. године композиције вагона легендарног Ћире кlapараје су из Устипраче, где је била позната раскрсница возова према Сарајеву и Београду, према Горажду и Фочи.

А кад би прелазиле ријеку Дрину жељезничким мостом, у насељу Копачи, обавезно би успоравале због учесталих одрона Дринске обале. Тако би путници у сред ноћи, а дању жмирећи, знали где се налазе и колико имају вожње до крајњег циља.

Ускотрачна пруга одавно је прешла у сјећање, а мост ипак није демонтиран на тадашњу молбу мјештана двије Дринске обале, из насеља Хубјери, Доња Сопотница, Копачи, Бријест, Бучје и Требешко Брдо, јер им је то била најближа веза за свакодневну комуникацију.

Повремено би дотрајале даске, са којима је био попођен након скидања трачница, мијењане, али би брзо страдале под силином терета чак и тешких камиона.

Онда је 1992. године дошао рат у коме је мост претрпио тешка оштећења на жељезној конструкцији. Сем замјене дрвеног подстроја ова оштећења никада нису озбиљније санирана, због чега су га прије пола године надлежне инспекције општине Ново Горажде, на чијој територији се налази овај мост, затвориле за саобраћај возила, па чак и пешака због великих и опасних рупа на дрвеном коловозу.

-Како су људи на двије обале ријеке, због свакодневне потребе, све чешће ризиковали и прелазили преко моста одлучили смо да започнемо његову санацију прије најављене реализације пројекта кога су обећали финансирати Савјет министара БиХ, Влада Републике Српске и Босанско-подрински кан-

тон Горажде, каже начелник одјељења за привреду општине Ново Горажде Томислав Чарапић.

Ради се о пројекту чија је укупна вриједност око 230.000 марака, за шта је општина Ново Горажде обезбједила властита почетна средства.

-Тако смо, не жељећи даља одлагања, кренули сами у фазну реализацију овог пројекта, тако да је у току прва фаза која обухвата израду армирано-бетонске конструкције и њено пресвлачење асфалтним слојем. Радници грађевинског предузећа „Пут“ из Источног Сарајева тренутно изводе радови на пјескарењу доњег слоја металне конструкције моста и њеној заштити, додаје Чарапић, појашњавајући да су одлучили да крену у овај посао сами јер је газећи слој моста био потпуно пропао, тако да су на њему врбеле опасности од бројних рупа.

Прије послеђњег рата била је у оптицају идеја о уклањању овог моста како би га замјенио новији и шири, јер је управо овуда требала проћи горажданска заobilazница.

Заobilazница је још увијек само неостварена жеља, а жељезни мост је, трпећи бројна оштећења, ипак дочекао праву реконструкцију и санацију. Када буде завршена, истичу мјештани оближњих насеља, поново ће им служити за премошћавање ријеке, лакшу, бржу и најефтинију комуникацију у свакодневним пословима који живот значе.

Славко ХЕЛЕТА

Мијат Пушоња, сјећање на априлске дане 1942. и трагедију његове ужеда и шире породице

ДЈЕЧАК СЈ 13 РЈНЯ ОД УБОДЛЯ НОЖА

Рогатица, новембар 2009,

Са почетком изградње цркве Светог Јована Крститеља на локалитету Црквине између рогатичких села Бабљак и Рађевићи, где је по предању била црква коју је подигао краљ Драутин Немањић 70-тих година 13. вијека, коју су Турци срушили и од камена из њених зидина саградили цамију у оближњем селу Годомиље, оживио је још један заборављени догађај који се забио током Другог свјетског рата на истом локалитету.

Ријеч је о страдању преко 160 становника из општина Соколац и Хан-Пијесак, које су усташе Францетићеве „дрне легије“, 26. априла 1942, у Другој непријатељској офанзиви на источну Босну на звјерски начин побиле на Црквинама. Међу њима било је чак 45-торо Пушоња из села Ћимрије у општини Хан Пијесак. Ову страшну голготу породице Пушоња преживјело је само двоје дјеце - Анђелка, која је тада имала непуних 12 и њен брат *Мијат* са девет година, који је и сада жив и о томе прича:

- Са стратишта на Црквинама ја сам изашао са 13, а сестра са 18 рана, прича 76-годишњи Мијат. Све су то биле ране од убода ножем, јер је он био основно средство којим је измасакриран збијег на Црквинама. Поред мојих Пушоња у збијегу су, само што ја знам, били још и Видојевићи, Орашани, Вукојичићи, Витомирни, Одовићи, углавном старци, жене и дјеца. Међу нама је био и учитељ Звонко из Соколовића. Ишли смо ка Дрини не би ли се дочепали десне обале и Србије. Из тог збијега нико Дрину није видио, Србију поготово. Од мојих ту је погинуо отац Милош, мајка Даница и брат Петар, односно укупно 12-торо чељади. У Десимира Пушоње и мог стрица Милутину погинуло је по седморе, у Маринка шесторо... Покољ је започео у предвечерје, а ја и сестра са тешким ранама које су непрестано крвариле међу мртвим остали смо наредног дана до пред подне. Једноставно, нисмо се смјели помјерати јер нисмо знали има ли кога око нас. И кад смо одлучили да изађемо са попришта, опет је био проблем куда и како поћи? Шума на све стране, а не-знамо ко је у шуми. Тек трећи дан захваљујући Тодору Кнежевићу и Милу Ђерићу успјели смо да изађемо из рејона Црквина.

- О трагедији у Црквинама брзо се сазнало. Чула је за њу и сестра муга оца Јања која је била удата за Јову Каришића у Гучеву код Рогатице. Након што су моје Пушоње и остale жртве сахрањене, она је дошла по нас, одвела нас је у Гучево и замијенила нам и оца и мајку. Лијечила нас је разним мелемима и травама и преживјели смо. Сестра Анђелка недавно се упокојила, а мене, живог свједока покоља на Црквима ево и данас. Свега се добро сјећам и никад ми неће бити јасно зашто је тај покољ скриван и што се о њему увијек ћутало. Чак шта више ничим није обиљежено мјесто нашег страдања. Можда би сада уз изградњу цркве која је такође сјећање на нека давна времена, и тај дуг могли вратити нашим прецима, каже чика Мијат Пушоња.

Сретен МИТРОВИЋ

Забиљежено у селу Стари Брод у кањону Дрине

КУЋА СА КРСТОМ – ЦРКВА У МАЛОМ

Рогатица, новембар 2009.

Старе дрвене куће у селима општине Рогатица и цијелом овом крају Републике Српске обавезно су на врху крова имале, и још имају, симbole по којим су се разликовале да ли припадају српском православном или муслиманском власнику. Српске су имале крст, а муслиманске „шиљак“, прича старина Мирко Елете (88) из села Бехећи код Рогатице, који је сагradio велики број оваквих кућа у селима подно Сјемећа и на пространој боричкој висоравни.

- Крст на православној кући осим за распознавање коме народу припада онај који у њој живи, имао је и улогу заштитника од разних невоља. Причalo се, на примјер, да никад није гром ударио у неку кућу која је имала то обиљежје, а и врачаре такве куће су изbjегавале, додаје чича Мирко.

А протојереј-ставрофор Милорад Новакoviћ, старјешина цркве Свете Тројице у Рогатици каже да је свака српска сеоска кућа са крстом на крову, канџилом и обавезном иконом свеца који је крсна слава домаћина била црква у малом у којој су се одржавале молитве, славе и друге породичне светковине, јер су обично цркве и свештеници били далеко од села.

И док су многе српске куће карактерисали крстови на крову, у селу Стари Брод, које се налази на лијевој обали у кањону Дрине и са сусједном Татиницом припадају општини Рогатица, а Вишеград им је ближи и погоднији за обављање многих послова, на једној старој кући Ђокића, која је у рушевном стању, мјештанин Десимир Шаренац (61) примјијетио је два крста, али не

на крову него испод стрехе на источној страни поред улазних врата и јужној непосредно уз један од прозора.

- Ради се, казује Шаренац, иначе официр у пензији, о крстовима који су са постојњем урађени од малтера, јер је цеменат у вријеме градње ове куће био такође непознат грађевински материјал, поготово у овим селима која су увијек била симбол сиромаштва и „Богу за леђима“.

И други мјештани Старог Брода и Татинице не знају шта су ови крстови значили и што их је власник лоцирао баш испод стреха. Али, они су још увијек ту и остаће све док зуб времена, а он је немилосрдан, не одради свој посао и на кући и на крстовима.

Сретен МИТРОВИЋ

*16. међународно ликовно саборовање
„Добрун-Вишеград 2009“*

БОГЈАТИЈИ ЗА ОСЛДДЕСЕТАК НОВИХ ДЈЕЛА

Вишеград, август 2009,

На 16. међународном ликовном саборовању „Добрун-Вишеград 2009“ учествовала су 34 ликовна умјетника из десет земаља, по чему је ова смотра задржала досадашњи епитет најмноголјудније на просторима БиХ и шире.

У седам августовских дана они су стварали нова дјела око вишеградске ћуприје на Дрини, у кањону доњег Дринској језера и кампа „Стари Брод“, затим у порти манастира Успенија Пресвете Богородице у Добруну и у Вишеградској бањи.

Идејни творац овог саборовања и директор Градске галерије Вишеград, сликар Хаџи Бранко Никитовић, каже да је легат вишеградског ликовног саборовања богатији за 36 уља на платну и преко тридесет графика, које су учесници даривали Градској галерији Вишеград и Галерији манастирског братства у Карађорђевом конаку у Добрину.

Умјетници су 26. августа, на сплаву испод ћуприје на Дрини, приредили традиционални перформанс под називом „Андић на свим језицима свијета“.

Уместо на софи ћуприје, овај пут својеврсна светковина писане ријечи је одржана на укотвљеном сплаву испод Моста Мехмед-паше Соколовића.

Тако су вишеграђани ове године имали прилику да чују одломке из књижевних дјела нобеловца Ива Андића на језицима учесника овогодишњег ликовног саборовања.

Поред сликања учесници саборовања су имали прилику и видјети награђене кратке документарне филмове Сњежана Лаловића, новинара редакције за културу РТРС-а из Источног Сарајева.

Организатори 16. међународног ликовног саборовања били су Градска галерија Вишеград и братство манастира Добрин, уз подршку општине Вишеград и Министарства просвете, науке и културе Републике Српске.

СХЕЛЕТА

У Вишеграду низом културних приредби обиљежено 117 година од рођења Ива Андића

ПЈЕСНИЦИ, КЊИГА, ЗБИРКА И ДОКУМЕНТАРНИ ФИЛМ

Вишеград, октобра 2009.

Поводом 117 година од рођења нобеловца Ива Андића у Вишеграду је организовано неколико занимљивих књижевних вечери посвећених имену и дјелу овог књижевника.

Народна библиотека „Иво Андић“ организовала је у књижевно-поетско вече на ком је промовисана збирка дјечијих пјесама, пјесника сарајевско-романијске и горњедринске регије, под називом „Пјесници у ђачком колу“.

Ову књигу је, у издању књижевног фонда „Свети Сава“ из Пала и уз помоћ Министарства просвете и културе Републике Српске, приредио пјесник и публициста Недељко Жугић из Источног Сарајева.

-У овој збирци су објављене дјечије пјесме петнаестак пјесника са сарајевско-романијске и горњедринске регије. У данашње вријеме компјутера и интернета мислим да ће ова књига представљати значајно богатство дјечијег стваралаштва, истакао је Жугић и додао да овакву збирку има намјеру да изда за цијело подручје Републике Српске.

Своје пјесме из ове збирке су говорили пјесници Момир Јоловић, Драгица Гробић, Славко Хелета, Божидар Шкобић, Жељко Пржуљ, Радомир Јагодић и Драган Папоњак.

Ученици Средње школе „Иво Андић“ из Вишеграда говорили су и речитал посвећен нашем нобеловцу.

Директор вишеградске библиотеке Ивана Шијаковић уручила је књиге школске библиотеке најуспјешнијим ученицима на конкурсу за кратку причу под називом „Андић и Вишеград“.

Од средњошколца најбољи литерарни рад написао је Никола Симић, друго место освојила је Дејана Богдановић, а треће Невена Ђурић. Од основаца најбоље радове су имали Василије Мирковић и Невена Кнежевић.

Још једно интересантно књижевно вече, поводом годишњице рођења Иве Андића одржано је на бродићу „Соња“, који је за вријеме књижевне вечери пловио водама доњег Дринског језера.

Ово занимљиво књижевно вече организовао је Савез пјесника у отаџбини и расејању из Новог Сада.

Стихове из својих збирки говорили су пјесници Љубица Вуков и Јован Михајлов из Новог Сада, Радмила Ђукелић из Београда, Драгица Гробић из Вишеграда и као гост Радомир Јагодић из Рудог.

Вишеград је 12. и 13. октобра био домаћин двије занимљиве културне приредбе.

У малој сали вишеградског Дома културе приказана је документарна емисија под називом „Вишеград у Андићевом оделу“, аутора Бранке Криловић. Фilm је посвећен Андићевом дјетињству у Вишеграду и његовом стваралаштву везаном за мост Мехмед-паше Соколовића.

Аутор филма Бранка Криловић истакла је да је она на овај филм пренијела своје импресије након што је неколико пута прочитала роман „На Дрини ћуприја“.

-Одушевило ме је колико су вишеграђани опчињени Андрићем и његовим дјелом и шта су све спремни учинити и данас чине да би му се одуџили, за то што је овај град постао познат у читавом свијету, истакла је Криловићева.

Начелник општине Вишеград Томислав Поповић је рекао да је низ манифестација, посвећених имену и дјелу овог нобеловца, доказ да је Вишеград епицентар културних дешавања на овим просторима.

Промоција овог филма организовали су Дом културе Вишеград и власник „Чигоја штампе“ из Београда, Жарко Чигоја.

Посљедња у низу књижевних вечери одржаних у Вишеграду, поводом 117. годишњице рођења нобеловаца Иве Андрића, одржана је у вишеградском Дому културе на којој је представљена књига „Молски акорди“ Мирка Демића који је добитник Андрићеве награде за ову књигу у прошлјој години.

Демић је рекао да је у овој књизи у први план ставио приповјетку „Загранични разговори“ у којој се појављују историјски ликови, као што су сурви турски војсковођа Омер-паша Латас као и велики дипломата тог времена Ђорђе Марковић-Кодер, који су се срели у Mostaru на преговорима око рjeшења Херцеговачког устанка.

Милица КУСМУК
Ђубомир МУТАПЧИЋ

Бранковићи код Рогатице

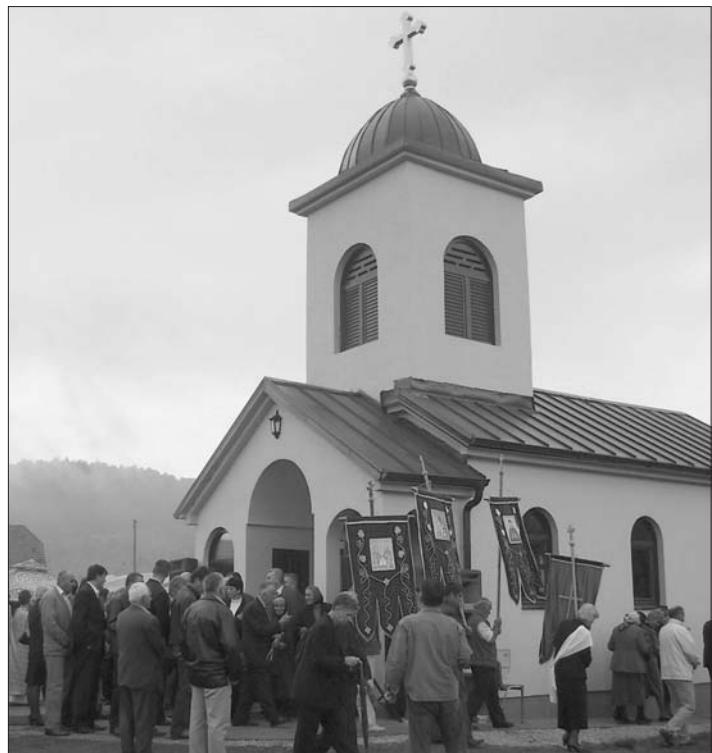
ОСВЕШТАЈА ЦРКВА, ТЕМЕЉИ ПРОЖИЈ- СКОГ ДОМА И СПОМЕН ОБИЉЕЖЈЕ СРПСКИМ РОДОЉУБИМЛЯ

Рогатица, септембар 2009,

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај освештао је на православни празник Сабор српских светитеља истиотимени новоизграђени храм у Бранковићима код Рогатице, након чега је служио Свету архијерејску литургију и обавио чин ломљења славског колача.

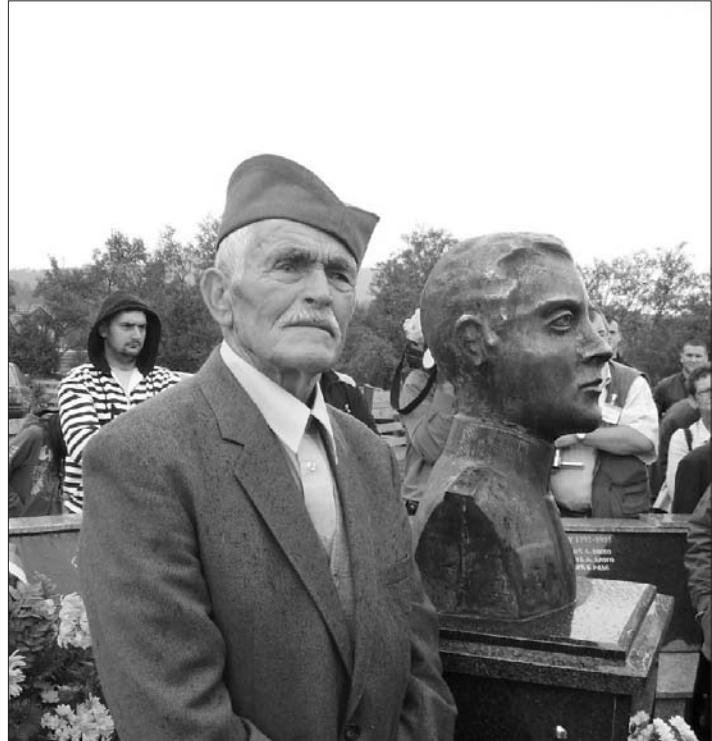
Овом приликом митрополит Николај је уручио сребрени орден Светог Петра Дабробосанског Миодрагу и Ранки Јоковић из Обреновца, који су кумови храмовни крст, иконостас и темеље парохијског дома.

Архијерејском граматом одликовао је Драгана Лугоњу из Београда, овогодишњег кума храмовне славе, а грамате је додјелио Славку Ђебићу из Београда, који је приложио црквено звono, те Милораду Ђебићу из Београда и Миловану Ђелици из Сокоца, који су својим прилозима и активностима до-принијели успјешно изградњи храма у Бранковићима.

Митрополит Николај је предходно освештао и темеље Спомен парохијског дома и Спомен обиљежја на коме су исписана имена 132 српска борца из овог краја, који су страдали у отаџбинским ратовима, почев од 1914, преко 1941. па до посљедњег 1992. године, у чијем централном дијелу је биста Радомиру Нешковићу, најистакнутијем борцу и патриоти за слободу Српског народа овог краја у Другом светском рату.

Спомен обиљежје су открили Пантелија Ђургуз, предсједник предсједништва Борачке организације Републике Српске, Нешковићев саборац и кум Мирко Елета, те Милован Ђелица, који је у пригодној бесједи говорио о не-мјерљивом доприносу Радомира Нешковића за спас становништва Боричке висоравни у Другом светском рату од усташа.

Мирко Елета - једини живи Радомиров саборац
покрај Нешковићеве бисте

-Српске легенде, попут Радомира Нешковића, наш народ мора да памти и да преноси младима оно што су својом жртвом учинили за свој род. Радомир Нешковић је рођен у Милковићима, засеку Бранковића, а школовање је започео на Борикама. Подофиџирску школу Краљ Александар Први завршио је као најбољи питомац 43. класе. У чину пјешадијског наредника распоређен је 1937. године у Љубљану, где га затиче почетак Другог свјетског рата. Одатле се, без оклијевања, упућује у свој родни крај и ставља у службу свога народа, окупљајући родољубе на Сјемећу, подсјетио је Ђелица.

Пантелија Ђургиз је рекао да је ово риједак примјер у Републици Српској да се на једном Спомен обиљежју овјековјечују српске жртве из три последња рата.

-Ми смо генерација која је створила Републику Српску, која мора исправити неке историјске грешке. Зато је добро што не заборављамо своје жртве, своје часне и поштене команданте које је неко проглашавао кривим, а ми неоправдано заборављали, рекао је Ђургиз.

Градња храма у Бранковићима, која је започела 2007. године, коштала је око 100.000 марака. Највећи дио средстава обезбиђен је од прилога вјерника из Србије и српске дијаспоре, поријеклом из овог краја, те мјештана и привредника са подручја Рогатице, Источног Сарајева, Соколца, Новог Горађа и Вишеграда.

Славко ХЕЛЕТА

Потписана повеља о братимљењу општине Вршац и Вишеград

ЗЈАЈДНИЧКИ У ПРЕКОГРАНЧИЧНЕ ПРОЈЕКТЕ

Вишеград, септембра 2009,

Начелници општине Вршац и Вишеград Чедомир Живковић и Томислав Поповић потписали су повељу о братимљењу ова два града.

Овом повељом предвиђена је сарадња, на привредном, спортском и културном пољу.

Начелник општине Вршац Чедомир Живковић истакао је да је конкретна сарадња двије општине већ почела јер заједнички тимови раде на изради пројекта прекограницичне сарадње са којима ће се конкурисати према инвестиционим фондовима Европске уније.

-У питању су велика средства која су веома значајна за обје општине, додао је Живковић.

Начелник општине Вишеград Томислав Поповић рекао је да се ради о пројекту заштите шума од пожара који су веома чести на подручју Вишеграда и уништавају велике комплксе јеле, бора, смрче и бјелогоричне шуме.

-Овај пројекат предвиђа сателитско надзирање шума, а предвиђена је и даља процедура након дојаве о избијању пожара. Братимљење је само један логичан наставак ранијих идеја о нашој привредној сарадњи за шта постоје сви предуслови, истакао је Поповић и додао да уколико овај пројекат прође, општине ће имати најсавременију опрему за гашење пожара у шумама, али и превентивну опрему која ће дјеловати да до њих не дође.

Поповић је најавио да ће у наредном периоду у многим пројектима имати пуну подршку и стручну помоћ општине Вршац

Приликом потписивања повеље начелници оба града су изразили велику захвалност Миодрагу Бабићу директору концерна „Хемофарм“ из Вршца који је највише заслужан за повезивање ових општина, а који је родом из Вишеграда.

M. Кусмук

У новоформираном манастиру „Светог Николаја“ у Добрунској ријеци код Вишеграда обиљежена крсна слава издавачке куће „Дабар“

УЗ ЧАСОПИС И ДУЖОВИЈА ЛИТЕРАТУРЈА

Вишеград, новембар 2009,

Митрополит дабробосански Николај је у недељу у манастиру Светог Николаја у Добрунској ријеци код Вишеграда, уз саслужење монаштва и свештенства Епархије дабробосанске, обавио чин резања славског колача, којим је обиљежена крсна слава Издавачке куће Митрополије дабробосанске „Дабар“, светог апостола и јеванђелисте Матеја-Матијевдан.

По ријечима архимандрита Јована, игумана манастира Светог Николаја и техничког уредника „Дабра“, у протерклих 12 година штампали су 38 бројева часописа „Дабар“, те шездесетак књига духовног садржаја, међу којима су и стручне књиге за потребе Богословије и Духовне академије у Фочи.

-За протеклих шест мјесеци како је редакција „Добра“ преселила из манастира Добрун у новоформирани манастир у Добрунској ријеци успјели смо припремити и издати пет нових духовних књига. Услови за рад Редакције, у којој су свештеници, монаси и један број новинара из Вишеграда, су далеко бољи тако да уз додатну технику очекујемо реализацију већег броја издавачких пројекта, рекао је архимандрит Јован, подсјећајући да је у склопу Редакције „Добра“ и Редакција часописа за културну и духовну просвјету Српског соколског друштва „Соко“ из Добрена.

Пожељевши „Дабру“ успјешан рад у новим просторијама митрополит Николај је подсјетио да је у току акција прикупљања финансијских средстава за уређење зграда у Источном Сарајеву у којима би од октобра наредне године требало да ради Духовна академија која се налази у Фочи.

-Тако ће се овај наш познати богословски факултет коначно вратити тамо где је и основан, рекао је Николај, најављујући да се у згради садашњег економског факултета у Сарајеву, у којој је радила сарајевска Богословија, која би ускоро требала бити враћена Српској православној Цркви, планира отворити високи теолошки институт за постдипломски студије.

C.X.

Митрополит Николај у чин архимандрита рукоположио синђеле манастира Добрун Калистрата Бобушића и Јована Гардовића

ВЕЛИКО ПРИЗНАЊЕ БРАЋСТВУ МАНАСТИРЈА ДОБРУН

Вишеград, август 2009,

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај је 28. августа, на Велику Госпојину, у препуној манастирској цркви Успења Пресвете Богородице у Добруну рукоположио у чин архимандрита синђела Калистрата Бобушића, намјесника манастира Добрун и његовог сабрата синђела Јована Гардовића, намјесника новоформираног манастира Светог Николаја у Добрунској Ријеци.

У архијерејским граматама, које је прочитао јеромонах Михаило, каже се да се ово високо црквено одликовање Калистрату и Јовану додељује за морални живот и рад, који су свештеникова мисија на земљи.

-Вјером чинећи свој и других живот болим, похвале и награда достојни, одликују се чином архимандрита, стоји у образложењу архијерејских грамата Митрополита дабробосанског Николаја.

У својој бесједи, након вечерње службе, Митрополит Николај је рекао да је празник Успења Пресвете Богородице други Вајкар у години.

-Нека Пресвета Богородица буде та која ће непрестано бити наша заштитница. Она је и мајка над мајкама свију нас и велики примјер за углед свим Српским мајкама и очевима, нагласио је Николај.

Манастир Успења Пресвете Богородице у Добруну, познат и као манастир Крушево, основан је у 14. вијеку. Одлуком митрополита дабробосанског Николаја, након 250 година паузе, овдје је 1994. године обновљен монашки живот, од када га као први монаси опслужују архимандрити Калистрат и Јован.

У манастирској порти у Добруну одржан је и традиционални Великогоспојински народни сабор коме је присуствовало више хиљада православних вјерника из Вишеграда, Рогатице, Рудог, Новог Горажда, Чаяниче, Прибоја, Мокре Горе, Златибора, Ужица, Чачка и других градова Републике Српске и Србије.

Након јутарње литургије одржана је традиционална литија и ломљење славског колача, а овогодишњи домаћин манастирске славе - Велике Госпојине био је Недељко Рајак из Рогатице.

Великогоспојинске свечаности у манастиру Добрун употребљене су доласком неколико стотина гостију ћирином композицијом туристичког воза са „Шарганске осмице“ из Мокре Горе.

Гости народног сабора у Добруну били су и учесници 16. међународног ликовног саборовања „Добрун-Вишеград 2009“.

C. ХЕЛЕТА

Проширује се манастирско братство у Добруну

НОВИ МОНАХ ГАВРИЛО

Вишеград, новембар 2009,

Након вечерње службе 15. новембра је у препуној манастирској цркви у Добруну Митрополит дабробосански Николај, уз саслужење монаштва из манастира Добрун, Горња Лијеска и Добрунска Ријека, замонашио искушеника Ђорђа Ђурића из Вишеграда, који је добио монашко име Гаврило.

У свом обраћању монаху Гаврилу Митрополит Николај је објаснио да је ријеч Гаврило старозаветна, што на српском језику значи Весник Божји.

-Труди се да увијек будеш заједно са својим архангелом Гаврилом и нека ти је сретно и Богом благословено. Нека полагање овог завјета буде на спасење, не само твоје, него и свих оних који ће долазити код тебе, тежећи да иду за Христом, рекао је Митрополит Николај након чина монашења искушеника, које је обављено у манастиру Добрун.

Монах Гаврило ће служити у оквиру манастирског братства новоформираног манастира Светог Николаја у Добрунској ријеци код Вишеграда.

C. ХЕЛЕТА

У Вишеграду одржан Пети меморијални кошаркашки турнир "Раде Станимировић 2009"

ПЛАНАТЕНАИКОС УВЕЛИЧЉО ФЕСТИВАЛ КОШАРКЕ

Вишеград, септембра 2009.

Екипа „Хемофарм Стада“ из Врща побједник је Петог меморијалног турнира у кошарци „Раде Станимировић“ који је одржан у Вишеграду поводом крсне славе општине Мале Госпојине.

Вршчани су у финалној утакмици савладали екипу „Игокеа-Партизана“ из Александровца резултатом 99:78.

Домаћин турнира, екипа „Варде ХЕ“ освојила је треће место, док се на четврто пласирала екипа „Слободе“ из Ужица.

Миодраг Божовић из „Хемофарма Стаде“ проглашен је за најбољег играча, док је најбољи стријелац турнира био Милош Коматин из екипе „Игокеа-Партизан“.

Након финалне утакмице око 2000 вишеграђана имало је изузетну прилику да ужива у ревијалном мечу између домаће „Варде ХЕ“ и званичног првака Европе, кошаркаша грчког „Панатенаикоса“.

Шампиони Европе, а посебно тренер Жељко Обрадовић дочекани су у граду на Дрини правим овацијама. Вишеградска дворана била је претијесна да прими све љубитеље кошарке, а утакмица је завршена у корист гостију резултатом 101:71.

Тренер „Панатенаикоса“ Жељко Обрадовић изразио је задовољство готовањем у Вишеграду и истакао ја да је ово била прва званична припрема утакмица „Панатенаикоса“.

-Мени је јако битно да су ме играчи послушали и нису потијенили противника. Овде је резултат најмање битан, тако да сам веома задовољан што су играчи показали озбиљност, истакао је Обрадовић.

Тренер „Варде ХЕ“ Илија Видаковић био је веома задовољан због дуела са европским прваком.

-Није мала ствар дочекати шампиона Европе у кошарци.

Имали смо најјачу провјеру у историји за почетак првенства у Првој лиги Републике Српске, рекао је Видаковић који се на овом мечу, након 25 година, званично оправдио од активног играња.

Ревијалној утакмици је присуствовао и прослављени кошаркашки репрезентативац бивше Југославије Драган Кићановић, премијер Републике Српске Милорад Додик, владика захумско-херцеговачки Григорије, директор Концерна „Хемофарм“ из Врща Миодраг Бабић, и бројни други представници јавног, културног и спортивког живота Републике Српске и Србије.

Прије почетка ревијалне утакмице између „Панатенаикоса“ и „Варде ХЕ“ владика Григорије је био успјешнији у бацању тројки од премијера Српске Милорада Додика, што је публика поздравила дуготрајним аплаузом.

Милица КУСМУК

Комплекс Дрвенграда на Међавнику добио још један занимљив садржај - дјеције обданиште "др Неле Каџалић"

ЗА ДЈЕЦУ ЗАПОСЛЕНИЈУ, БРОЈНИЈУ ГОСТИЈУ И МЛАДИШЋЕ МОКРЕ ГОРЕ

Мокра Гора, новембар 2009.

Уз присуство бројних угледних личности, на тргу Андреја Тарковског на Међавнику, крајем новембра је свечано отворено дјеције обданиште које је добило назив „др Неле Каџалић“!

Уз Емира Кустурицу, неизбjeжног Нелета Каџалића и велики број малишана, отварању дјецијег обданишта су присуствовали и Матија Бећковић, Момо Капор, родитељи дјеце, бројни гости Међавника и велики број новинара.

Обданиште за почетак прима тридесеторо дјеце запослених радника на Међавнику, затим мокрогорску дјецу стасалу за обданиште, и дјецу гостију који бораве у овој познатој туристичкој дестинацији.

-Ово је један у низу наших бројних планова, јер се у Мокрој Гори повећала популација и сада има педесет петоро дјеце предшколског узраста, изјавио је Емир Кустурица.

Он је најавио да ће са првим пролећним данима на Међавнику бити постављена и свечано откривена бронзана скулптура „народног хероја др Нелете Каџалића“, у необичној пози, како би будила машту код дјеце.

У свом веселом и шаљивом тону обратио се и др Неле Каџалић ријечима: Поштовани скупе, не треба да вам напомињем чињеницу да смо само Јосип Броз и ја за живота добили име неке институције. Али, срећан сам да је ова

институција много љепша и значајнија него све Брозове, и зато позивам све маме и тате да одмах крену на посао!

Дјечије обданиште на Међавнику, један од ријетких садржаја који је недостајао овом туристичком комплексу, свечано је отворио Матија Бећковић.

-Ово је историјски дан у хиљадугодишњој историји Мокре Горе. Зато бићу кратак - обданиште је отворено, нагласио је Бећковић.

CХЕЛЕТА

Владика жићки Никанор у галерији „Мацола“ на Међавнику отворио изложбу графика Вељка Михајловића

“РЈЧЛ УКРЉУ ДРИНЕ”

Мокра Гора, новембар 2009,

Тек што је у Торину добио признање за свој изузетно богати филмски опус, српски режисер Емир Кустурица обрео се на свом Међавнику где је био домаћин још једне, у низу, занимљиве културне приредбе.

У галерији „Мацола“ отворена је изложба графика под називом „Рача украј Дрине“, аутора Вељка Михајловића из Београда.

Ову занимљиву изложбу отворио је владика жићки Хризостом, уз присуство великог броја културних радника и љубитеља умјетности, те сталних гостију значајнијих културних дешавања на Међавнику, Матије Бећковића и Мома Капора.

Ово је, иначе, 122. самостална изложба познатог београдског аутора, својеврсног ликовног хроничара Српске православне цркве, за кога владика Хризостом каже да „Можемо да захвалимо Богу и нашем роду што нам је подарио мајстора какав је Вељко Михајловић“.

Сам аутор изложбе каже да је „кривац“ што је ова изложба стигла на Међавник Драгиша Милосављевић, дугогодишњи директор Народног музеја у Ужицу, човјек који је аутор бројних публикација о средњовјековним црквама и манастирима, између остalog и култних књига „Манастир Увац, историја и судбина“, и „Сликари Лазовићи и њихово доба“.

По Милосављевићевом приједлогу Вељко Михајловић је направио серију графика на тему списатељске и преписивачке дјелатности у манастиру Рача, задужбини српског краља Драгутина.

Ради се, у ствари, о једном великом пројекту започетом прије двије ипо деценије на Хиландару, настављеном на Светој Гори и завршеном у Сент Андреји.

Милосављевић је подсјетио да су помени о манастиру Рача сачувани све до сеобе Срба под Арсенијем Чарнојевићем 1690. године, „када и калуђери из последњег отгишта српске писмености прелазе у Угарску и у Сентандреји настављају своју преписивачку и илуминаторску дјелатност“.

-Рача је читав вијек у рушевинама, обнавља је Хаџи Мелентије, након Првог српског устанка Турци га поново паде, да би га Хаџи Мелентије поново обновио по завршетку Другог српског устанка, подсјетио је Милисављевић.

Обраћајући се присутнима Емир Кустурица је рекао да је сретан што је ова изложба стигла на Међавник, док је Матија Бећковић нагласио да је Вељко Михајловић направио читаву галерију графика посвећених нашим манастирима.

-Овога пута то је славна Рача украј Дрине, где је био монах наш блаженопочивши патријарх Павле, и где је сачувано „Мирослављево јеванђеље“ и спашено од покушаја Нијемаца да га однесу. Једном речју графике Вељка Михајловића из Раче дошли су на право место у праве дане, изјавио је Бећковић.

CХЕЛЕТА

Нове просторије Издавачке куће “Дабар”

БОЉИ УСЛОВИ ЗА КВАЛИТЕТНИЈИ РАД

Вишеград, август 2009,

Митрополит дабробосански Николај у конаку новоформираног манастира Светог Николаја у Добрунској Ријеци код Вишеграда крајем августа је освештао нове просторије редакције Издавачке куће „Дабар“, у склопу које излазе часописи „Дабар“ и „Соко“.

Истакавши значај ова два часописа за бројне читаоце у свим српским крајевима, Николај је члановима Редакције пожелео још успешнији рад у новом простору и уз нову технику.

Редакција Издавачке куће митрополије дабробосанске „Дабар“ до сада се налазила у знатно мањем простору манастира Добрун, без могућности на прикључак интернета.

Овде ће, како је рекао отац Јован Гардовић, технички уредник „Дабра“ и игуман манастира Светог Николаја у Добрунској Ријеци, ускоро добити квалитетну телефонску линију, тако да ће бити прикључени на интернет, што ће олакшати комуникацију са сарадницима и припрему часописа, књига и публикација.

Најављено је скоро формирање интернет страница „Дабра“ и „Сокола“, додатно техничко опремање и још већа издавачка активност у наредној години.

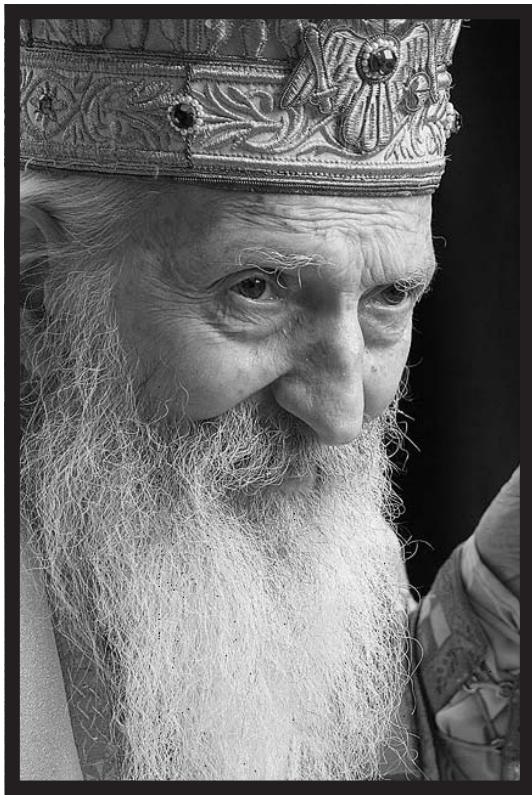
Издавачка кућа Дабар за протеклих 11 година од оснивања издала је око 60 књига духовног садржаја, највећим делом за потребе Богословије и Духовне академије у Фочи, као и 39 бројева часописа „Дабар“, док је за протекле три године издато 12 бројева часописа „Соко“.

C.X.

НЕКРОЛОГ

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ГОСПОДИН ПАВЛЕ

Патријарх Павле (у свету Гојко Стојчевић) рођен је 11. септембра 1914. године у славонском селу Кућаници код Доњег Михољца. Рано је остао без родитеља. Отаџ му је у Америци добио туберкулозу и вратио се кући да умре, а мајка му се годину дана касније преудала. Али, и она је брзо умрла. С три године о малом Гојку и његовом брату бринула се тетка. Патријарх Павле је сам говорио да је као мали био “врло слабачак”, па су му једном чак и свећу запалили, мислећи да је умро.

Нижу гимназију завршио је у Тузли, а вишу у Београду. После тога уследило је школовање на богословији у Сарајеву, а потом на Богословском факултету у Београду. За време Другог светског рата радио је једно време као вероучитељ у Бањи Ковиљачи, у дому за децу избеглу из Босне. Спасавајући једно дете да се не удави у Дрини, у августу 1944. године, Гојко се разболео и добио туберкулозу. Лекари су му рекли да му је остало три месеца живота. Прихватили су га монаси у манастиру Вујан. Борећи се молитвом против опаке болести, ипак се излечио. У знак захвалности Богу што му је подарио здравље Гојко је изрезбарио један крст који се и данас чува у овом манастиру. После периода искушењиштва замонашен је у манастиру Благовештење 1948. године и добио име Павле. Време жестоке борбе комуниста против цркве, све до 1955. године, монах Павле је провео у манастиру Раче. Школску годину 1950/51. провео је као учитељ заменик у призренској Богословији св.

Кирила и Методија. У чин јеромонаха унапређен је 1954, протосинђел је постао 1954, а архимандрит 1957. Од 1955. до 1957. године био је на постдипломским студијама на Богословском факултету у Атини. Изабран је за Епископа рашко-призренског 29. маја 1957. године, а посвећен је 21. септембра 1957. године, у београдској Саборној цркви. Чин посвећења обавио је Патријарх српски Викентије. За Епископа рашко-призренског устоличен је 13. октобра 1957. године, у призренској Саборној цркви.

Постдипломске студије на Богословском факултету у Атини похађао је од 1955. до 1957. године када је изабран за Епископа рашко-призренског. Као архијереј на Косову и Метохији провео је скоро 34 године. Било је то веома тешко време за Србе и Српску Цркву. Обавештавао је не само црквене органе већ и државну власт о нападима Албанаца на имовину Цркве, монахе па и сам српски народ који се исељавао. И сам са хришћанској смиреношћу и трпељивошћу подносио је вређања, па и физичке нападе. О том времену сам патријарх Павле је записао: “Добијао сам упозорења да пазим на своје редовне извештаје Светом синоду јер они долазе и до руку световне власти, али је било све јасније да је Косову и Метохији негде, на неком месту, пресуђено да више не буду српски”.

У Епархији рашко-призренској градио је нове цркве, обнављао стваре и порушене, посвећивао и монашио нове свештенике и монахе. Старао се о Призренској богословији, где је повремено држао и предавања из црквеног певања и црквенословенског језика. Често је путовао, обилазио и служио у свим местима своје Епархије. Са косовским егзодусом, призренска Богословија Светог Кирила и Методија је привремено премештена у Ниш, а седиште Рашко-призренске епархије из Пећи у манастир Грачаницу.

Као епископ рашко-призренски сведочио је у Уједињеним нацијама пред многобројним државницима, о страдању српског народа на Косову и Метохији.

Имајући у виду заслуге патријарха српског Павла на научном богословском пољу, Богословски факултет Српске православне цркве у Београду, доделио му је 1988. године звање почасног доктора богословља.

Објавио је монографију о манастиру Девичу, Дечији, манастир Светог Јоаникија Дечијког (1989, друго издање 1997.). У Гласнику Српске православне цркве, од 1972. године објављује студије из Литургије у облику питања и одговора, од којих је настало тротомно дело Да нам буду јаснија нека питања наше вере, I, II, III (1998). Приређује допуњено издање Србљака, које је Синод Српске православне цркве издао 1986. године. Такође, приређује Христијански празници од М. Ска-балановића. Аутор је и издања Требника, Молитвеника,

Дополнитељног требника, Великог типика и других богослужбених књига у издању Синода. Питања и одговори чтецу пред преоизводством објављује 1988. године, а Молитве и молбе 1990. Заслугом патријарха Павла умножен је у 300 примерака Октоих из штампарије Ђурђа Црнојевића.

Патријарх Павле је дуго година био председник комисије Светог архијерејског синода за превод Светог писма Новог завета, чији је први превод, који је званично одобрен од Цркве, објављен 1984, а исправљено издање овог превода 1990. године. Исто тако, био је председник Литургичке комисије при Светом архијерејском синоду, која је припремила и штампала Службеник на српском језику.

За време од када је српски патријарх обновљено је и основано више епархија. Обновљена је Богословија на Цетињу 1992. године. Отворена је 1994. године Духовна академија Светог Василија Острошког у Србију (Фоча) и Богословија у Крагујевцу 1997. године, као одсек Богословије Светог Саве у Београду. Основана је и информативна служба Српске православне цркве. Покренује 1993. године у Београду Академију за

уметности и консервацију, са неколико одсека (иконопис, фрескопис, конзервација), следећих година настава веронауке је враћена у школе (2002), као и Богословски факултет у оквире Београдског универзитета из кога су га комунистичке власти избациле 1952. године.

Примљен је на лечење на Војномедицинску академију у Београду 13. новембра 2007. године.

Патријарх Павле је добио бројна одликовања. У јануару 2002, током посете Русији, уручене су му награде Међународног фонда за унапређење јединства православног народа и Фонда светог апостола Адреја прозваног. У септембру 2004, на деведесети рођендан патријарха Павла, председник Србије и Црне Горе Светозар Марковић одликовао га је Орденом Немање првог степена. Поводом дана државности Србије, 15. фебруара 2007, Александар II Карађорђевић му је доделио Орден Карађорђеве звезде првог степена. Године 2009. је примио руски орден Достојанство због "значаја који је имао у данима искушења кроз које су српски народ и Црква прошли."

Угледајте се на мене као што се ја угледах на Христа

Беседа Његовог Високопреосвештенства Митрополита црногорско-приморског Г. Амфилохија, мјестобљуститеља трона патријарха српских, изговорена на Светој Литургији и четрдесетодневном помену блаженопочивашем Патријарху српском Павлу 24. децембра 2009. године у Храму Светог Саве на Врачару.

У име Оца и Сина и Светога Духа,

"Угледајте се на мене као што се ја угледах на Христа." Ове ријечи, часни оци, драга браћо и сестре, често је понављао блаженог спомена наш Патријарх Павле кога се молитвено данас сјећамо, молећи се Господу да га упокоји тамо где сија свјетлост лица Христовога. Понављао је често ове ријечи, али је притом додавао: "Волио бих кад бих и ја могао да кажем исто то што каже апостол Павле али, нажалост, нисам се уздигао до тога степена па зато подсећам и себе и вас попут Павла да се угледамо на њега као што се он угледао на Христа. Тако је он говорио за себе.

Али ми данас, за четрдесетодневни његов помен, у коме се сабирају сви дани његовог земног живота, могли бисмо мирне душе да кажемо и за њега оно што је он говорио за апостола Павла. Сав његов живот то свједочи, да сабирајући његове године, његову вјеру, његов живот, његове подвиге и начин на који је живио, можемо рећи и за њега: угледајмо се на Новог Павла српскога као што се он угледао на свога небескога покровитеља чије име је одабрао, као што се његов небески покровитељ апостол народа Павле угледао на Христа Господа. То нам потврђује сав живот и свеукупно дјело блаженог спомена Патријарха Павала.

Зар да се не угледамо на њега који се свим срјем својим и свим бићем својим угледао на Христа, вјерујући у Њега као Бога свога и као Спаситеља свога. Зар да

се не угледамо на њега који је примио благи јарам Христов и примио Његов Крст по заповјести Господњој: "Ко хоће да иде за мном, нека се одрекне себе, нека узме Крст свој и нека иде за мном." Зар да се не угледамо на њега који је не само примио и живио Христом и вјером у Њега као Живога Бога клањајући се кроз Њега Оију и Сину и Духу Светоме, него се потрудио да сав свој живот и самог себе принесе Христу Богу на дар, попут апостола народа Светог апостола Павла. Носио је смиreno и смјерно, трпељиво Крст Христов, служећи вјерно Богу и роду. Зар да се не угледамо на њега чија је проповјед била истовјетна са проповијеђу Светог апостола Павла. Непрекидно се трудио и у своме животу и у својој ријечи писаној и изговореној да све оно што ради, што пише, како живи и како говори, да то мирише на Светога апостола Павла кога се непрекидно сјећао у свакој прилици: и пред народом када је бесједио и када је служио, и пред онима са којима се сретао и које је примао, било да се радило о обичном вјернику, епископу или патријарху, било да се радило о предсједнику државе или секретару Уједињених нација. Свуда и на сваком мјесту његова ријеч је била засољена ријечју Светог апостола Павла, а кроз њега ријечју самога Господа и Његовог Јеванђеља. Зар да се не угледамо на њега када знамо, видимо и осјећамо, и када је то и народ посвједочио приликом његовог испраћаја, када се око њега сабрало милион људи. Зар да се не угледамо на

њега ако његово страдање, ако његов живот није био ништа мање страдалан од живота Светог апостола Павла.

Свети апостол Павле је обилазио земље и градове, проповиједајући Христа и то Распетога. Исто је тако, и блаженог спомена нови апостол Цркве Христове Павле, обилазио, на првом мјесту онај народ који му је био повјерен, ону дјеџу коју је власпитавао у богословији, народ који му је био повјерен у његовој Епархији рашко-призренској. Дан и ноћ, без умора и без кола, пјешке, аутобусом или возом, он је стизао до последњег села косовскометохиског, некада замјењујући и свештенике, нарочито у оним послертаним временима када је било веома мало свештеника на Косову и Метохији.

Вјерно је служио Господу и страдао за Њега свједочећи Свето Име Његово и као Епископ рашко-призренски и као Патријарх српски. Када је подигнут на свјетионик одакле се чула његова ријеч даље и снажније, иако је његова ријеч била тиха али испуњена солју и силом Божјом, истовјетношћу у њему живота и вјере, његова ријеч је допирала до људских срдаца и чула се као павловска ријеч. Допирао је и обилазио је земље и градове као Патријарх српски, обилазио је не само наш народ расејан по свијету, него је посјећивао и друге по-мјесне Цркве и друга мјеста широм Европе до Јерусалима, до Америке, до Аустралије; као када је прешавши 90 година живота, путовао у далеку Аустралију да би и тамо донео мир Божји међу браћом и да би и тамо, као Павле, свједочио, Христа Господа Распетога од Ђеве Рођенога, Васкрслога и Вазнесенога.

Сав његов живот зрачи павловском вјером, павловским животом, павловском добротом, павловским смирењем, павловским страдањем и павловском спремношћу на жртву, на саможртвену љубав. Како да се не угледамо на њега, ако је он попут апостола Павла био спреман, без икакве сумње да изгуби и свој живот и своје спасење не би ли се народ његов спасио и не би ли народ његов кренуо путем Христовим у Цркви Божјој, засађен као маслиново дрво у духовном рају његовог првог претходника, Светога Саве, чији је био и остао достојни наследник.

Дакле, ријечи које је он понављао, подсећајући и себе и друге да је то пут његов и пут њихов: "Угледајте се на мене као ја на Христа", мирне душе и срђа можемо данас пред Богом и пред људима и пред Црквом Божјом да посједочимо и потврдимо, да призовемо и себе и друге и све вас да се угледамо на Новог Павла српског на начин на који се он угледао на свога покровитеља небеског Павла, и на начин на који се Павле угледао на Христа. Наш духовни отаџ блаженог спомена Павле, живио је тако да није живио он, него је "живио Христос у њему".

Нека би га Господ који му је био Свјетлост, Пут, Истина и Живот упокоји тамо где сија светлост лица Његовога у бескрајном Царству Небеском које је свједочио и проповиједао, и које ће свједочити и проповиједати и његов свештени гроб и све оно што је учинио, како је живио и што је иза себе нама, Цркви Божјој, оставио.

Бог да му душу прости!

IN MEMORIAM

Др Велимир Гиговић,
први предсједник Новог Горажда

ПРИЗНАТИ ЉЕКАР И ХУМАНИСТА

Након дуже и тешке болести у Клиничко-болничком центру у Фочи, 17. октобра 2009. године, у 71. години, преминуо је др Велимир Гиговић, познати специјалиста офтальмолог из Новог Горажда.

Гиговић је дугогодишњи љекар и хуманиста из предратног Горажда, где је једно вријеме био и Директор Дома здравља и предсједник Црвеног крста.

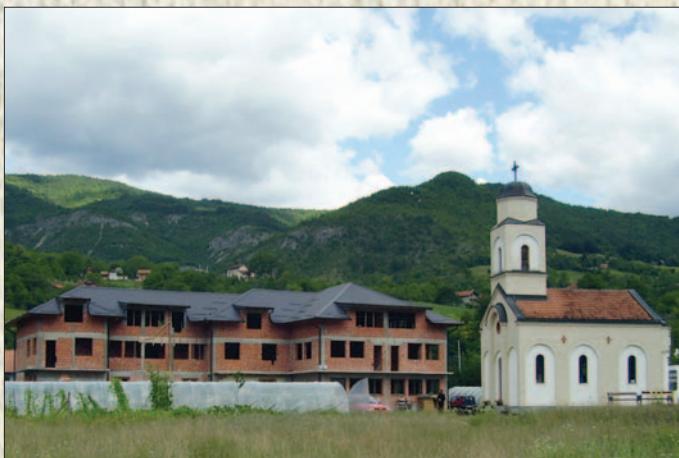
Након специјализације, све до пензионисања, радио је као начелник офтальмоловског одјељења Болнице у Фочи.

Током протеклог одбрамбено-отаџбинског рата био је један од ријетких љекара који је, са малобројним здравственим радницима, организовао здравствену службу у ратној општини Српско Горажде, а биран је и за првог предсједника ове новоформиране општине, те одборника њеног локалног парламента.

За заслуге у здравствру и хуманизму награђен је бројним признањима. Носилац је плакете предратног Горажда и једини је почасни грађанин општине Ново Горажде.

Комеморација поводом смрти др Велимира Гиговића одржана је у општини Ново Горажде, на којој је о његовом лицу и дјелу говорио Бориша Јакшић, а сахрањен је у присуству великог броја грађана 18. октобра на градском гробљу у Доњој Сопотници. Пригодним ријечима од њега се оправдио Славко Топаловић, а опијело је обавио парох гораждански Новица Ђебић.

СХЕЛЕТА

**РАДОМИР АНТИЋ - специјални гост турнира у малом фудбалу
у организацији спортске секције ССД “Соко”
код манастира Вазнесења Господњег у Вардишту**

Фудбалска екипа "СОКО" , са Радомиром Антићем и духовником, архимандритом Јованом